

zeleno i plavo

Brseč,
grad na litici

Najavljena Prostorna i prometna studija PGŽ

Na trećem susretu primorsko-goranskih općinskih načelnika i gradonačelnika početkom srpnja u Kastvu, najavljena je izrada Prostorne i prometne integralne studije Primorsko-goranske županije i Grada Rijeke. Dokument koji će u planskom smislu odrediti razvoj Županije u sljedećih dvadeset do trideset godina bit će rezultat suradnje sedam institucija, najavio je župan Zlatko Komadina, a ona će dati odgovor što će se u strateškom smislu i gdje graditi.

- Ovim dokumentom pokušat ćemo dati odgovor i kada je riječ o ataku na prostor

pojedinih lokalnih samouprava, naglasivši da iako to nije lako, "moramo preuzeti odgovornost kako bi donijeli rješenja za generacije koje dolaze i u zajedničkom interesu".

Primorsko-goranska županija ima sjajan geostrateški prometni položaj, koji tek treba adekvatno iskoristiti i izgraditi prometnu infrastrukturu. To se prije svega odnosi na

ravnicaarsku prugu Rijeka-Zagreb-Botovo, novi most Krk i četiri velike gospodarske zone na Miklavlju, Urinju, Kukuljanovu i Omišlju, koje će međusobno biti prometno povezane i koje će otvoriti prostor snažnog gospodarskog razvoja.

Novi most kopno-Krk je neophodan i kako bi se mogao otvoriti prostor nove luke na

Omišlju, rekao je Mario Crnjak iz Instituta graditeljstva Hrvatske u funkciji voditelja projekta Prostorne i prometne studije. Uz širenje riječke luke na Krk, Integralna prostorno-prometna studija predviđa i LNG terminal na Krku pored Dina Petrokemije i JANAF-a, zajedno sa distributivnim skladištem s namirnicama na istom prostoru.

O planovima razvoja luke govorio je ravnatelj Lučke uprave Bojan Hlača, naglašavajući važnost Studije za dugoročan razvoj riječke luke, kao priliku za razvoj i zapošljavanje. Tu priliku prepoznaju i najveći svjetski brodari i lučki operateri, rekao je Hlača.

Iako će se dobar dio novog prometnog pravca događati na sjevernom dijelu otoka Krka, te su pojedine krčke općine inzistirale na raspravi o ovoj temi, župan je zamjerio dijelu krčkih načelnika i gradonačelnika koji se nisu pojavili na susretu u Kastvu.

Župan Komadina: Informiranjem predstavnika općina i gradova o sadržaju Studije željelo se udovoljiti molbama i žalbama pojedinih gradonačelnika i načelnika općina

Dokument koji će u planskom smislu odrediti razvoj Županije u sljedećih dvadeset do trideset godina bit će rezultat suradnje sedam institucija, najavio je župan Zlatko Komadina, a ona će dati odgovor što će se u strateškom smislu i gdje graditi

Primorsko-goranski načelnici i gradonačelnici na dvodnevnom radu u Kastvu

pgžkronika

Svibanj

nedjelja, 16. svibnja

• Nakon 743 odvožena kilometra širom Primorsko-goranske županije završio trodnevni 37. Croatia Rally, pobijedila talijanska posada Luca Rossetti i Matteo Chiarossi

ponedjeljak, 17. svibnja

• U Malom Lošnju u hotelu "Aurora", pod županijskim pokroviteljstvom, započeli 9. Lošnji dani bioetike

• U devedesetoj godini u Rijeci umro akademik Luj Margetić, nestor hrvatske historiografije

utorak, 18. svibnja

• Maturanti svih srednjih škola, širom Županije na tradicionalni (neprijemljeni) način obilježili posljednji dan srednjoškolske nastave

srijeda, 19. svibnja

• Završen drugi krug privatizacije hrvatskih brodogradilišta. Dok za brodogradilište u Kraljevici nije bilo ponude, za "3. maj" je ponudu dala austrijska tvrtka A-tec

• U sportskoj dvorani u Kostreni, nakon trodnevnog natjecanja, podjelom medalja završeno Državno prvenstvo školskih sportskih društava osnovnih škola, održano pod županijskim pokroviteljstvom

• U Rijeci u zgradi Rektorata Sveučilišta u Rijeci uz nazočnost zamjenice župana Nade Turina-Đurić, svečano dodijeljene nagrade Zaklade Sveučilišta u Rijeci za akademsku godinu 2008./2009

petak, 21. svibnja

• U Opatiji u vili Angiolina predstavljen film o biološkoj i krajobraznoj raznolikosti Primorsko-goranske županije "Čudesno lijepa" autora Bernardina Modrića

• U Bakru održana 16. međunarodna veslačka regata pomorskih škola i fakulteta, pobijedili studenti riječkog Pomorskog fakulteta

• Predstavnicima konzorcija Adria LNG u Ministarstvu zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva predali zahtjev za izdavanje lokacijske dozvole za gradnju LNG terminala na otoku Krku

• U Rijeci u HKD-u na Sušaku svečanom akademijom Centar za odgoj i obrazovanje iz Rijeke proslavio pola stoljeća uspješnog školovanja djece s teškoćama u razvoju, sudionike pozdravio župan Zlatko Komadina

• U Rijeci u Centru Zamet otvoren Svjetski kuglački kup u kadetskom i mlade juniorskom uzrastu koji je okupio mlade kuglače iz 12 europskih zemalja

subota, 22. svibnja

• U Hreljinu na stadionu NK Naprijed, pod pokroviteljstvom Županije održan deveti Olimpijski festival dječjih vrtića PGŽ, pobijedila ekipa Dječjeg vrtića iz Opatije

• U Zagrebu na izbornoj konvenciji Forum mladih SDP-a za novog predsjednika izabran Saša Đujić iz Novog Vinodolskog, član Županijske skupštine PGŽ

nedjelja, 23. svibnja

• U sportskoj dvorani u Kostreni, nakon trodnevnog natjecanja na području osam gradova i općina, svečanom podjelom medalja završeno Državno prvenstvo školskih sportskih društava srednjih škola, koje je pod županijskim pokroviteljstvom organizirao Savez školskih sportskih društava PGŽ

ponedjeljak, 24. svibnja

• U Rijeci u Centru Zamet otvoreno 15. Svjetsko juniorsko prvenstvo u kuglanju koje je okupilo 110 juniorki i 131 juniora iz 17 država

• U Rijeci u dvorani Transadria na izbornoj skupštini Autonomne regionalne stranke (ARS) za predsjednika ponovo izabran Milivoj Brozina

• U Lokvama održana sjednica Općinskog vijeća Općine Lokve, prva nakon što su tri člana s nezavisne liste Borisa Jajaša (inače predsjednika Općinskog vijeća) podnijela ostavke, preostalih 6 članova Vijeća za novog predsjednika izabrali Vladimira Habazina, člana HDZ-a i dotadašnjeg pot-

predsjednika Vijeća, a za potpredsjednika Vanju Malnara, člana HSS-a

utorak, 25. svibnja

• U sjedištu Županije župan Zlatko Komadina primio organizatore 33. međunarodnog skupa MIPRO-a 2010

• U Rijeci u dvorani Transadria, u organizaciji Primorsko-goranske županije održan četvrti sastanak Koordinacije službi i djelatnika zaštite i spašavanja iz županije i većih gradova RH. Nakon sastanka na Trgu 111. brigade HV i na gatu Karoline Riječke održane pokazne vježbe operativnih snaga zaštite i spašavanja

• U Cresu, pokretanjem bagera župan Zlatko Komadina obilježio službeni početak dogradnje zgrade osnovne škole čime će se stvoriti uvjeti za nesmetani rad gimnazijskog odjela Srednje škole iz Malog Lošinja

• Fakultetsko vijeće Tehničkog fakulteta u Rijeci za novog dekana izabralo prof. dr. sc. Gorana Turkalja, koji će dekanu funkciju preuzeti početkom nove akademske godine

• Prvog natjecateljskog dana na 15. Svjetskom juniorskom prvenstvu u kuglanju u dvorani na Zametu, mlade hrvatske kuglačice osvojile brončanu medalju, pola ekipe sačinjavale riječanke Snježana Kramar, Maja Nanić i Nika Cvitković

• U Omišlju održana svečana akademija povodom Dana Općine Omišalj. Sudionike pozdravio i predsjednik Županijske skupštine Marinko Dumanić. Nagrada za životno djelo dodijeljena prof. dr. sc. Danilu Feretiću

srijeda, 26. svibnja

• U hotelu Adriatic u Opatiji, zamjenica župana Nada Turina-Đurić svečano otvorila 33. međunarodni skup za informacijsku i komunikacijsku tehnologiju, elektroniku i mikroelektroniku - MIPRO 2009

• U Krku zamjenik župana prof. Vidoje Vujić na svečanosti povodom 25. godina rada autokampa "Bor", vlasniku kampa Mati Mrakovčiću uručio Posebno priznanje PGŽ

• U Rijeci u zgradi Rektorata, Sveučilište u Rijeci svečanom sjednicom obilježilo početak izgradnje novog Centra primarne zdravstvene zaštite

• U Rijeci u velikom šatoru na gatu Karoline riječke župan Zlatko Komadina otvorio prvi "Bookfest Rijeka", organiziran pod županijskim pokroviteljstvom

četvrtak, 27. svibnja

• U Rijeci održana 12. sjednica Županijske skupštine PGŽ, Skupština usvojila izmjene i dopune Strateških

smjernica rada Primorsko-goranske županije 2009. - 2013. godine

petak, 28. svibnja

• U Opatiji u hotelu Ambasador, uz nazočnost zamjenice župana Nade Turina-Đurić svečano otvoren četvrti Hrvatski kongres farmacije

• U Rijeci u vijećnici Grada održan znanstveni skup povodom 65. obljetnice osnivanja Jadranskog instituta u Sušaku, koji danas djeluje pod nazivom Zavod za povijesne i društvene znanosti HAZU. Sudionike skupa pozdravio i župan Zlatko Komadina

• U Matuljima župan Zlatko Komadina, postavljanjem kamena temeljca obilježio početak izgradnje novog Centra primarne zdravstvene zaštite

• U Rijeci u Rektoratu Sveučilišta, uz nazočnost župana Zlatka Komadine, svečano otvoren Počasni konzulat Republike Makedonije Za počasnog konzula imenovan prof. dr. sc. Goran Kalogjera

• U Rijeci u Studentskom naselju "Ivan Goran Kovačić" uz nazočnost zamjen-

ice župana Nade Turina-Đurić, svečano obilježena pedeseta obljetnica postojanja i djelovanja Studentskog centra u Rijeci

subota, 29. svibnja

• U planinarskom domu na Hahlicima, u organizaciji PD Obruč iz Dražica i pod županijskim pokroviteljstvom započeo ovogodišnji Dan planinara Hrvatske.

• U Rijeci u katedrali svetog Vida, riječki nadbiskup Ivan Devčić zaredio tri nova mlada svećenika

• Na Učki, pod županijskim pokroviteljstvom održan četvrti »Mama i beba Učka maraton«

• U Omišlju, pod pokroviteljstvom Županije održane 13. sportske igre dragovoljaca i veterana Domovinskog rata PGŽ

• U Rabu, u organizaciji udruge ovčara Škraparica i pod županijskim pokroviteljstvom održana 9. izložba rapske ovce

• U Rijeci, posljednjeg dana Svjetskog juniorskog prvenstva u kuglanju, mlada kuglačica KK "Mlaka" iz Rijeke Maja Nanić oktila se brončanom medaljom u disciplini pojedinačno klasično

• Na Grobničkom polju, pod županijskim pokroviteljstvom završio dvodnevni Svjetski kup u padobranstvu kojeg je petu godinu za redom organizirao padobranski klub "Krla Kvarnera" iz Rijeke

nedjelja, 30. svibnja

• Na riječkom stadionu Kantrida u završnici 58. turnira "Kvarnerska rivijera", održanog pod županijskim pokroviteljst-

vom, mladi nogometaši "Rijeke" pobijedili vršnjake iz "Istre 1961" i obranili naslov pobjednika Turnira

• U Vrbovskom Dobrovoljno vatrogasno društvo Vrbovsko proslavilo 120 godina postojanja, a Puhački orkestar koji djeluje u sklopu društva 100. obljetnicu djelovanja

ponedjeljak, 31. svibnja

• Na redovnoj tjednoj konferenciji za novinare župan Komadina najavio rekonstrukciju dvije županijske ceste: Bribir - Lukovo i Vrbovsko - Gomirje, za što će Županija izdvojiti 3,5 milijuna kuna

Lipanj

srijeda, 2. lipnja

• Župan Zlatko Komadina s članovima stožera Županijskog operativnog centra obišao dio kvarnerskog akvatorija i upoznao se sa stanjem mora i obale s pozicije ekologije uoči predstojeće turističke sezone

4. Učarski sajam

Četvrti put je najbolje

Željni manifestacija ovakve vrste - izlagači i posjetitelji

Prezentacija starih zanata

Četvrti po redu Učarski sajam na Poklonu kojeg je pohodilo desetak tisuća posjetitelja dokaz je da je ova izložbena, prodajna, gastro, edukacijska i zabavna manifestacija zaista zaživjela. Ravnateljica Javne ustanove Park prirode Učka Suzi Petričić ne krije zadovoljstvo održanim sajmom i ističe da je svrha uvijek ista - posjetiteljima približiti zaštićeno područje parka i njegovu etnološku baštinu kroz autohtonu gastronomsku ponudu, stare zanate, glazbu i običaje, a lokalnom stanovništvu

Na 922 metra nadmorske visine brojni posjetitelji uživali u prekrasnoj prirodi i ponudi četvrtog Učarskog sajma na kojem je nastupilo tridesetak izlagača iz Primorsko-goranske i Istarske županije

Na Poklonu je prodefiliralo desetak tisuća ljudi

omogućiti da svoje proizvode i djelatnosti prezentira široj javnosti.

Na 922 metra nadmorske visine brojni posjetitelji uživali su u prekrasnoj prirodi i ponudi četvrtog Učarskog sajma na kojem je nastupilo tridesetak izlagača iz Primorsko-goranske i Istarske županije. Svake godine, pa tako i ove, mamac za najmlađe bile su domaće životinje: ovca, tovar, koza i boškarin.

Ogladnjeli ljubitelji tradicije, privučeni mirisima nonine kuhinje, mogli su se okrijepiti

maneštrom, kapuzom, kobasicama, lovačkim kotlićem i jotom. A da se Učkari znaju i zabavljati, ove su godine pokazali uz nastup klape Boškarin iz Huma, malog harmonikaša Benjamina Klanjca, sastava Gunjci iz Roča, folklornog ansambla Zora, te Anelidi, koji su tri i pol sata bez prestanka svirali.

Sajam na Učki bio je prilika i za održavanje edukativnih predavanja, među ostalim, kako iskoristiti potencijale Parka prirode Učka u novim turističkim trendovima, ugroženosti maruna, te o projektu izgradnje žičare na Učku.

pgžkronika

četvrtak, 3. lipnja

• U svim župama Riječke nadbiskupije proslavljen blagdan Tijelovo

petak, 4. lipnja

• U Krku, nizom prigodnih svečanosti započelo obilježavanje svetkovine svetog Kvirina - Dana Grada Krka i zaštitnika Krčke biskupije
• U Novom Vinodolskom, pod pokroviteljstvom Županije započeo 24. Susret puhačkih orkestrara Hrvatske uz "svirku" 900 glazbenika iz 18 orkestrara

subota, 5. lipnja

• Na Matić poljani u organizaciji Međuopćinske organizacije UABA Delnice i pod pokroviteljstvom PGŽ održan 4. ljetni Memorijal 26. smrznutih partizana

nedjelja, 6. lipnja

• Na nogometnom stadionu u Kostreni, pod županijskim pokroviteljstvom održano županijsko vatrogasno natjecanje za djecu i mladež, natjecalo se 460 natjecatelja i natjecateljki od 8 do 16 godina
• U Kastvu održan 14. međunarodni festival puhačkih orkestrara. Uz domaću Spinčičevu muziku nastupili i gosti iz Poljske, Slovenije i Mađarske
• U Kastvu, "pod Ložun" uz nazočnost Župana Zlatka Komadine svečano obilježen Dan Grada Kastva, Nagradu za životno djelo dobio Darinko Munić

ponedjeljak, 7. lipnja

• Na redovnoj tjeđnoj konferenciji za novinare Župan Komadina obećao

dovršetak izgradnje prometnice do Marišćine tijekom 2013. godine, te objavio da je PGŽ prva u Hrvatskoj izradila kartografski prikaz 182 morske plaže
• U Rijeci u sjedištu Županije, Župan Zlatko Komadina primio u prvi službeni posjet veleposlanika Savezne Republike Njemačke u RH Bernda Fischera i počasnog konzula SR Njemačke u Rijeci Roberta Ježića

srijeda, 9. lipnja

• U Rijeci u HNK Ivana pl. Zajca na prigodnoj svečanosti i uz nazočnost Župana Zlatka Komadine, Glazbena škola Ivana Matetića Ronjgova obilježila sto devedesetu, a Škola za primijenjenu umjetnost u Rijeci, desetu obljetnicu djelovanja
• Zamjenica župana Nada Turina-Đurić vratila se iz New Yorka, u kojem je boravila na poziv Hrvatske matice iseljenika, a u kojem se susrela s predstavnicima više hrvatskih organizacija čiji su članovi podrijetlom s područja Primorsko-goranske županije

četvrtak, 10. lipnja

• U Krku u Domu za starije i nemoćne osobe Mali Kartec uz župana Zlatka Komadina i direktora Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost Vinka Mladinea otvorena rekonstruirana kotlovnica na tekući plin i instalacije za solarno grijanje
• U Rijeci, u zgradi HNK Ivana pl. Zajca, povodom blagdana sv. Vida, zaštitnika Rijeke održana svečana sjednica Gradskog vijeća Rijeke. Tom prilikom nagradu za životno djelo dobio slikar Vjekoslav Vojo Radočić. Sjednici prisustvovao i Župan Komadina

petak, 11. lipnja

• U Zagrebu, ministar Radovan Fuks maturantu Ekonomske škole u Rijeci Morenu Muškoviću uručio priznanje "Luka Ritz" koju Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa dodjeljuje za promicanje tolerancije, te je tako ta nagrada drugu godinu za redom pripala riječkim srednjoškolicima
• U Fužinama svečano proslavljen Dan Općine i Župe Fužine
• U Rijeci na izbornoj sjednici županijske podružnice Hrvatske stranke prava za Primorsko-goransku županiju, za predsjednika izabran dosadašnji povjerenik Dean Giroto, inače član Županijske skupštine PGŽ

subota, 12. lipnja

• U Fužinama, pod županijskim pokroviteljstvom održani 8. sportski susreti antifašista otoka Krka, Primorja i Gorskog kotara
• Na ruti Rijeke - Omišalj - Rijeka, uz nazočnost predsjednika RH prof. dr. Ive Josipovića održano jedanaesto izdanje međunarodne jedriličarske regate "Fiumanka" i ove godine pod su-pokroviteljstvom Primorsko-goranske županije

nedjelja, 13. lipnja

• U Fužinama održana osma međunarodna utrka vatrogasaca i treći Fužinski polumaraton, okupilo se dvjestotinjak natjecatelja iz 6 zemalja

ponedjeljak, 14. lipnja

• Povjerenstvo za ocjenu utjecaja na

okoliš budućeg Ininog koking kompleksa u Urinju, na sjednici u Zagrebu, sa 6 glasova "za" i 4 "protiv" dalo "zeleno svjetlo" za izgradnju tog kompleksa - što je izazvalo nezadovoljstvo i protest Grada Bakra i Općine Kostrena

utorak, 15. lipnja

• Svečanim misama i procesijom riječani proslavili Blagdan svetog Vida, nebeskog zaštitnika svoga grada. Misu na otvorenom, na trgu Riječke rezolucije, predvodio kardinal vrhobranski Vinko Puljić
• Senat Sveučilišta u Rijeci, umjesto prof. dr. Gorana Kalogjere, koji je podnio ostavku, za novog prorektora za međunarodnu suradnju potvrdio prof. dr. Damira Zeca s Pomorskog fakulteta u Rijeci

četvrtak, 17. lipnja

• U Rijeci održana 13. sjednica Županijske skupštine PGŽ. Skupština usvojila izvještaj o izvršenju Proračuna PGŽ za 2009. g u visini od 354,5 milijuna kuna

petak, 18. lipnja

• U Rijeci, u Pomorskom i povijesnom muzeju zamjenica župana Nada Turina-Đurić primila skoro tristo učenika i mentora, prvonagrađenih na međunarodnim i državnim natjecanjima, sportskim natjecanjima, smotrama znanja, vještina i umijeća za učenike osnovnih i srednjih škola

• U Rijeci na svečanoj sjednici Skupštine Obrtničke komore PGŽ-a Miloradu Jovanoviću s Krka, te Karlu Kotulovski i Mithatu Sabatčiu iz Rijeke predane ovogodišnje nagrade Obrtničke komore za životno djelo
• U Kastvu na Lokvini prigodnom svečanošću (napokon) otvoren butik hotel "Kukuriku" uređen u zgradi bivše osnovne škole
• U Čavlimi održana prva večer ovogodišnjeg festivala Melodije Istre i Kvarnera

subota, 19. lipnja

• U Zagrebu u Hrvatskom državnom arhivu svečano dodijeljene republičke Nagrade "Vladimir Nazor" za najbolja umjetnička ostvarenja u prošloj godini - nagradu za arhitekturu i urbanizam dobio riječki arhitekt Idis Turato

• Na Grobničkom polju započelo SP motocikala s prikolicom, koje se i ove godine održalo pod pokroviteljstvom PGŽ

nedjelja, 20. lipnja

• Pobjedom trostrukog svjetskog prvaka Britanca Tim Reevea s francuskim kopilotom Gregoryjem Cluzeom, na Grobničkom polju završila treća utrka SP motocikala s prikolicom, natjecanje otvorio Župan Zlatko Komadina
• U Viškovu, pod županijskim pokroviteljstvom održani 4. susreti puhačkih orkestrara Primorsko-goranske županije

ponedjeljak, 21. lipnja

• U Rijeci u sjedištu Županije župan Zlatko Komadina, povodom Dana antifašističke borbe primio vodstvo Saveza antifašističkih boraca i antifašista PGŽ
• Upravno vijeće Nastavnog zavoda za javno zdravstvo Primorsko-goranske županije ponovo za ravnatelja te županijske ustanove izabralo prof. dr. Vladimira Mićovića, čime je on započeo svoj treći mandat na toj dužnosti

utorak, 22. lipnja

• Širom Županije obilježen Dan antifašističke borbe - najveće manifestacije tradicionalno održane na Tuhoću (gdje je glavni govornik bio bivši predsjednik RH Stjepan Mesić) i u Lukovu u Zbirskoj šumi (gdje je govorio Župan Zlatko Komadina)

srijeda, 23. lipnja

• U Rijeci u Pomorskom i povijesnom muzeju Primorsko-goranska županija i Grad Rijeka održali zajedničku svečanu akademiju povodom Dana državnosti i Dana antifašističke borbe

• U Delnicama svečanom sjednicom Gradskog vijeća proslavljen Dan Grada Delnica, nagrade za životno djelo dobili prof. Ante Sekulić i Vilma Pupić
• U Belom na otoku Cresu u prepunoj župnoj crkvi, koncelebriranom misom, koju je vodio sam slavljenik, 96 godišnji mons. Josip Bandera proslavio 70 godina svećeništva
• Sindikalne središnjice objavile da su sakupile skoro 800.000 potpisa građana s zahtjevom za raspisivanje referenduma o novom Zakonu o radu. Od toga je oko 56 tisuća potpisa sakupljeno na području Primorsko-goranske županije
• U Vrbniku nizom manifestacija proslavili svog zaštitnika sv. Ivana Krstitelja i Dan Općine Vrbnik

četvrtak, 24. lipnja

• U Rijeci na Centralnom gradskom groblju Drenova, županijska delegacija predvođena predsjednikom Županijske skupštine Marinkom Dumančićem, povodom Dana državnosti položila vijence u Aleji poginulih branitelja i kod Središnjeg križa

Pročelnik Čekada otišao u mirovinu

Pročelnik Upravnog odjela za upravljanje imovinom i opće poslove, Vladimir Čekada otišao je krajem rujna u mirovinu i to kao pročelnik s najdužim radnim stažem u županijskoj upravi. Naime, Čekada je 1993. godine kao član tadašnjeg (prvog) Županijskog poglavarstva, zadužen za stambeno-komunalne djelatnosti i pročelnik UO za komunalne poslove postao jedan od prvih zaposlenika tek ustrojene Primorsko-goranske županije, da bi pročelnikom bio do današnjih dana. U prva dva mandata bio je i član Poglavarstva, do 2006. bio je na čelu Upravnog odjela za komunalne poslove, a od tada UO za upravljanje imovinom i opće poslove. Do izbora (javnim natječajem) novog pročelnika, za v.d. pročelnicu imenovana je Branka Ivandić

Mladi Poljaci oduševljeni Kvarnerom

Djeca od kojih neka pohađaju Gimnaziju "Ivan Pavao Drugi" uz spomenik poljskome Papi

Mladi Poljaci u dobi od 6 do 19 godina u pratnji nastavnica bili su smješteni u Učeničkom domu Lovran, a tijekom dvotjednog boravka za njih je bio organiziran niz aktivnosti, i naravno, sunčanje i kupanje

Dvadeset i sedmero učenika iz poljskog Wilkowa boravilo je ovog ljeta u petnaestodnevnom posjetu Primorsko-goranskoj županiji. Prijateljska je to gesta Primorsko-goranske županije,

koji je pozvala djecu iz toga gradića iz Vojvodstva Lublin smještenog uz rijeku Vislu, teško pogođenog poplavama koje su u svibnju i lipnju poharale područje istočne Poljske. U višednevnim poplavama poplavljeno je

oko devedeset posto okruga i nanesena je velika materijalna šteta. Teško su stradale osnovna i novosagrađena srednja škola, mnoge su kuće poplavljene a neke su se i urušile.

Mladi Poljaci u dobi od 6 do 19 godina u pratnji nastavnica bili su smješteni u Učeničkom domu Lovran, a tijekom dvotjednog boravka za njih je bio organiziran niz aktivnosti, posjeta znamenitostima na području Županije, i naravno, sunčanje i kupanje. Tako su posjetili Crikvenicu i Drivenik gdje su se družili s djecom iz Srebrenice koja su ondje bila na ljetovanju, posjetili su Gorski kotar te Opatiju, Mošćeničku Dragu i Park prirode Učka, a u Gorskom kotaru posjetili su Fužine i

špilju Vrelo. Dan prije povratka svojim domovima, mladi Poljaci bili su u obilasku Rijeke, te u franjevačkom samostanu i svetištu Majke Božje na Trsatu gdje ih je dočekaio fra Emanuel Hoško koji im je o povijesti Trsatskog svetišta govorio na njihovom materinjem poljskom jeziku.

"Svaki od proteklih četrnaest dana bio je poseban jer toliko smo toga novoga vidjeli, upoznali mnogo ljudi, a opet smo imali dovoljno slobodnog vremena i prilike za odmor", rekli su mladi Poljaci koje je nakon dvotjednog odmora čekao povratak u surovu realnost i susret s devastiranim domovima u Wilkoku.

Delegacija Županije u posjetu poljskoj djeci u Učeničkom domu u Lovranu

pgžkronika

• U Baški, u hotelu Zvonimir svečanom sjednicom Općinskog vijeća proslavili Dan Općine Baške

petak, 25. lipnja

• Širom Županije i brojnim manifestacijama obilježen Dan državnosti

• U Cresu, uz supokroviteljstvo Primorsko-goranske županije započeo treći jazz festival - CREScendo Music Festival

subota, 26. lipnja

• U Delnicama, uz sudjelovanje 650 natjecatelja iz 5 županija zapadnog dijela Hrvatske i Grada Zagreba održan Susret djece hrvatskih branitelja

• U Dražicama održan četvrti Festival grobničkog sira i palente, skuhanu pola tone palente kompirice raspoređenih na oko 1.300 porcija

• U Rijeci u dvorani Teatra Fenice održana finalna večer 40. festivala Melodije Istre i Kvarnera, na kojem je pobijedila klapa Sol sa skladbom "Boduli su duša od Kvarnera"

nedjelja, 27. lipnja

• U Dobrinju završen dvodnevni 56. Festival folkloru otoka Krka na kojem je nastupilo više od 600 sudionika iz 22 folklorne skupine s otoka Krka

ponedjeljak, 28. lipnja

• Prvi dan upisa u srednje škole na području Županije prošao bez većih gužvi, prvog dana popunjeno 1.932 mjesta, odnosno 61 %

utorak, 29. lipnja

• Ispred škole na Veprincu, Župan Zlatko Komadina i opatijski gradonačelnik

Ivo Dujmić obilježili završetak radova na šetnici od Veprinca prema Opatiji, zajedničkom projektu Primorsko-goranske županije i Grada Opatije

• U Rijeci spektakularnom predstavom na umjetnom otoku u riječkoj luci otvorene 7. Riječke ljetne noći

srijeda, 30. lipnja

• U Rijeci na Trsatskoj gradini župan Zlatko Komadina dodijelio županijske nagrade za unapređenje kulturnog stvaralaštva za 2009. godinu u ukupnom iznosu od 331 tisuće kuna

Srpanj

četvrtak, 1. srpnja

• Povodom 19. obljetnice formiranja 111. brigade HV zamjenica Župana Nada Turina-Đurić primila pripadnike Kluba zapovjedništva te brigade

• U Kastvu započeo treći susret Župana s gradonačelnicima i općinskim načelnicima s područja Županije

• Podizanjem festivalske zastave na trgu Lokvina u Kastvu započela 19. po redu ljetna kulturna manifestacija "Kastafsko kulturno leto"

petak, 2. srpnja

• U Kastvu, drugog dana trećeg susreta župana s čelnicima JLS s područja Primorsko-goranske županije prezentirana Prostorna i prometna integralna studija Primorsko-goranske županije i Grada Rijeke do 2040. godine

• U trajektnoj luci Mišnjak na otoku Rabu, uz nazočnost predsjednika Županijske skupštine Marinka Dumanica, obilježen završetak radova na dogradnji luke i kršten novi trajekt Rapske plovidbe "Barbat"

• U središtu Triblja Župan Komadina otvorio novouređeni spomen - park boraca NOR-a čije su uređenje financirali Županija i Vinodolska općina

• Nakon završenog prvog upisnog roka dio srednjih škola zaključio upise, 34 primorsko-goranske srednje škole upisale 2.597 učenika. Za drugi krug upisa u 28

škola ostalo još 666 upisnih mjesta

• Na Ljetnoj pozornici u Opatiji otvoren jubilarni 10. Liburnia jazz festival

subota, 3. srpnja

• U Park šumi Golubinjak, pod pokroviteljstvom Županije i uz nazočnost zamjenika župana prof. Vidoje Vujića na 11. susretu okupilo se skoro pet tisuće umirovljenika iz četiri županije

• U Skradu, mjestu s najviše proizvođača malina, održan Drugi festival malina

• U Gradu Grobniku u kaštelu završen 10. međunarodni festival pučkog teatra, nagrade najboljima podijelio Župan Zlatko Komadina

• U Novom Vinodolskom dvije tisuće maskara ludovalo na 18. Ljetnom karnevalu, povorku gledalo skoro osam tisuća domaćina i gostiju

ponedjeljak, 5. srpnja

• Na riječkom Korzu, prvim potezima na velikoj šahovskoj ploči, koje su povukli Župan Komadina i Gradonačelnik Obersnel i službeno otvoren 10. jubilarni ženski velemajstorski turnir »Cvijet Mediterana 2010«, koji je u organizaciji ŠK »Draga« iz Rijeke započeo dva dana ranije

utorak, 6. srpnja

• U Rijeci u sjedištu Županije predstavnik Bureau veritas Croatia Davor Turčić na prigodnoj svečanosti županu Zlatku Komadini uručio certifikat kojim je Županiji potvrđeno da je izgradila sustav upravljanja kvalitetom sukladno međunarodnoj normi ISO 9001:2008

• Iz Kastva i Krka uživo prenošena HRT-ova emisija Euromagazin, u Kastvu se u emisiju uključio i Župan Zlatko Komadina

četvrtak, 8. srpnja

• U Crikvenici na središnjem gradskom trgu svečano otvoreno Europsko prvenstvo u košarci za muške do 20 godina, održano pod županijskim pokroviteljstvom

petak, 9. srpnja

• U Lubenicama, nastupom klape Teha i izvedbom opere "Rita" započele 21. Lubeničke večeri i ove godine pod županijskim pokroviteljstvom

Danica« iz Kraljevice, otvoreno 20. Kraljevačko kulturno ljetno

• U krčkom Frankopanskom kaštelu nastupom violinista svjetskog glasa Stefana Milenkovića i gitarista Edina Karamazova otvorene 54. ljetne priredbe otoka Krka

subota, 10. srpnja

• Na Platku, povodom proslave crnogorskog nacionalnog praznika Petrovdana održan susret Crnogoraca s područja cijele Hrvatske pod nazivom Petrovdanski sabor 2010

ponedjeljak, 12. srpnja

• Na redovnom tjednom susretu s novinarima Župan Komadina najavio da Županija za sada odustaje od ideje o osnivanju regionalne banke

• U Rijeci u sjedištu Županije Župan Komadina primio crnogorsko izaslanstvo na čelu s potpredsjednikom Skupštine Crne Gore Rifatom Rastiderom

• U pastoralni centar Riječke nadbiskupije u Drivenik doputovala grupa od 35 djece Srebrenice, koju je treću

godinu za redom, uz financijsku pomoć Županije, ugostio Klub gimnazijalaca "Ivan Mertz" Prve sušačke gimnazije

• Kod spomenika u Sobolima komemorativnim skupom obilježena 68. godišnjica stradanja Podhumskih žrtava, stradalim 1942. godine od talijanske vojske

utorak, 13. srpnja

• U Rijeci održana 14. sjednica Županijske skupštine PGŽ. Skupština potvrdila kupnju nekretnine Zavoda za krumpir Stara Sušica d.d. u stečaju za 3.500.853,00 kuna

srijeda, 14. srpnja

• U Rijeci u sjedištu Županije na sastanku Županijskog savjeta za sigurnost u prometu istaknuto da je u prvih šest mjeseci 2010. g na cestama PGŽ stradalo 17 osoba, jedna više nego prošle godine

• U Bakru, obilježavajući Dan Grada Bakra i zaštitnicu grada svetu Margaretu, održana svečana sjednica Gradskog vijeća, tom prigodom dr. Antonu Zakariji dodijeljena Nagrada za životno djelo

• U Opatiji u Grand hotelu "4. opatijska cvijeta", pod županijskim pokroviteljstvom, započelo deseto europsko parksko prvenstvo mladih u bridžu

četvrtak, 15. srpnja

• U Rijeci u sjedištu Županije župan Komadina primio predstavnicu Europske udruge za konkurentnost i inovacije Vassiliju Argyraki

• U Rijeci u prostoru Obrtničke komore PGŽ zamjenik župana prof. Vidoje Vujić dodijelio diplome učenicima - majstorima koji su položili majstorski ispit u sklopu županijskog projekta stipendiranja učenika u deficitarnim obrtničkim zanimanjima

• U sklopu posjete Vinodolskoj Općini župan Komadina u Driveniku obišao kaštel i posjetio djecu iz Srebrenice, u Grižanima se upoznao s projektom "Kuća Klović", a u Pavlimiru promovirao novi šampanjac "1288"

petak, 16. srpnja

• U sjedištu Županije zamjenica župana Nada Turina-Đurić primila organizatore 10. europskog parkskog prvenstva mladih u bridžu koje se održalo u Opatiji, predvođenu predsjednikom Svjetske bridž federacije Gianariggom Rona

• U sklopu prvog službenog posjeta Primorsko-goranskoj županiji i Gradu Rijeci, novi iranski veleposlanik u RH Mohsen Sharif Khodaei susreo se u sjedištu Županije s Županom Zlatkom Komadinom

Jedanaesto druženje umirovljenika

Ova priredba ozbiljno je nadišla granice zeleno-plave županije i pretvorila se tijekom proteklog desetljeća u najmasovniji skup umirovljenika cijele Hrvatske

Jedanaesti Susret umirovljenika Primorsko-goranske županije održan početkom srpnja u Park šumi Golubinjak nedaleko od Lokava još je jednom dokazao kako je ova priredba ozbiljno nadišla granice zeleno-plave županije i pretvorila se tijekom proteklog desetljeća u najmasovniji skup umirovljenika cijele Hr-

vatske kojem sudionici nisu samo penzići iz Primorsko-goranske, već i drugih hrvatskih županija pa i umirovljenici iz susjedne Slovenije. Tako su ove godine među, kako organizatori procjenjuju, oko čak 5000 posjetitelja, bili, uz primorsko-goranske građane treće životne dobi i penzići iz Dubrovnika, Šibenika, Splita, Vodica,

Senja, Paga, Virovitice, Ivanić Grada, Zagreba, Krapine, Karlovca, Križevaca, Pule i Žminja!

Ovakav sjajan odaziv svakako je dovoljan razlog za ponos organizatorima, članovima Matice umirovljenika PGŽ koji su pod pokroviteljstvom Primorsko-goranske županije i ove godine priredili dojmivo cjelodnevno druženje u okviru kojeg su ponuđene raznovrsne mogućnosti zabave i odmora u prirodi - od šetnji prekrasnim pejzažima ili piknika u okruženju goranskog zelenila pa do raznih sportsko-zabavnih igara (boćanje, pikado, utrka u vrećama, nošenju jaja u žlici) ili pak uživanja u programu tijekom kojeg su se predstavili združeni zborovi udruga umirovljenika Rijeka, Trsat i Viškovo, folklorne skupine iz Raba i Žminja, Udruga umirovljenika Pula, plesno-

glazbena grupa iz Čabra, Kulturno društvo Rusina i Ukrajinaca, Udruga umirovljenika Virovitica te zbor Belveder.

Upravo zabava, uživanje i odmor bili su temelji ovog druženja, kako je u uvodnoj riječi u ime organizatora poručio predsjednik Matice umirovljenika PGŽ Daniel Mažuran, a samu priredbu otvorenom je proglasio zamjenik župana prof. dr. sc. Vidoje Vujić. Kroz program je vodio radijski voditelj Josip Krmpotić od kojeg se jedino i moglo čuti duhovitih kritičkih tonova zbog stalno teškog položaja hrvatskih umirovljenika, a svi ostali govornici ovom su prigodom probleme, bar na tren, odlučili gumuti u stranu i - uživati u prekrasnom goranskom ljetnom danu.

M. Krmpotić

Nada Turina-Đurić,
zamjenica župana
Primorsko-goranske županije

Važno je pripremiti projekte za budućnost

Razgovarao: Dragan OGURLIĆ
Snimio: Petar FABIJAN

Diplomirana politologinja Nada Turina-Đurić u politici je od 2001. godine, kao članica Hrvatske narodne stranke i Gradskog vijeća Grada Kraljevice. Danas je članica Predsjedništva te stranke, te predsjednica Županijske organizacije HNS-a i već šestu godinu zamjenica župana Primorsko-goranske županije.

Nas čeka ulazak u Europsku uniju, a bez projekata mislim da se uz janjetinu više neće nigdje ništa moći dogovoriti. Samo temeljem gotovih papira i projekata moći će se u investicije, pa i kad dođe nova vlast, a nadam se da će ona biti kompatibilna županijskoj, to još ne znači da će nam itko išta za ovu regiju pokloniti

Bit će rebalansa županijskog proračuna, ali on neće biti dramatičan - Nada Turina-Đurić

pgžkronika

• U Lovranu Općinski načelnik Emil Gržin primio grupu od 27 učenika iz poljskog grada Wilkowa, stradalnika velikih poplava u svibnju, koji su dan prije doputovali na dvotjedni boravak u Učenički dom u Lovranu, a čiji trošak snosi Primorsko-goranska županija

subota, 17. srpnja

• U blizini Broda na Kupi u organizaciji udruge "Kupa", a pod županijskim pokroviteljstvom po sedmi put održana sportska manifestacija "Kupom uz vodno"

• U Osoru započele 35. Osorske glazbene svečanosti, manifestaciju otvorio predsjednik RH prof. dr. Ivo Josipović

nedjelja, 18. srpnja

• U Fužinama na jezeru Bajer održana jubilarna, deseta goranska jedriličarska regata

ponedjeljak, 19. srpnja

• Na redovnom tjednom susretu s novinarima župan Komadina najavio izradu Razvojne strategije Primorsko-goranske županije, kao preduvjet za korištenje europskih strukturnih fondova

utorak, 20. srpnja

• Ministrica zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva Marina Matulović Dropulić, uz pratnju župana Zlatka Komadine u Bakru obišla plato bivše koksare i Industrijsku zonu na Kukuljanovu, te najavila da zasad Ministarstvo neće izdati rješenje za početak druge faze modernizacije Rafinerije u Urinju

• U Delnicama, potpredsjednik Vlade RH i ministar regionalnog razvoja, šumarstva i vodnoga gospodarstva mr. Božidar Pankretić potpisao ugovore ukupno vrijedne 22,8 milijuna kuna s 19 hrvatskih predstavnika drvne industrije za poticaj njihovog razvoja srijeda, 21. srpnja

• U Rijeci na parkiralištu Delta u neobičnoj nesreći zbog eksplozije acetienske boce u dostavnom vozilu poginuo vozač Ermin Simčić

četvrtak, 22. srpnja

• U sklopu posjete Općini Lovran, Župan Komadina u Učeničkom domu posjetio poljsku djecu, stradalnike poplava u svibnju; prošetao lovranskom tržnicom, parkom "Staro groblje", te u Medveji turističkim putem "Pod Učkom"

• U Opatiji u Umjetničkom paviljonu Juraj Šporer u sklopu obilježavanja nebeskog zaštitnika Opatije svetog Jakova, svečanom sjednicom Gradskog vijeća Opatije obilježen Dan grada. Tom prigodom bivši predsjednik RH Stjepan Mesić dobio priznanje "Počasnog građanina Opatije"

petak, 23. srpnja

• U zaselku Omar (područje Grada Novog Vinodolskog) župan Zlatko Komadina obišao jedinstvenu staklenu kapelicu Uzvišenja Sv. Križa, čije je saniranje financirala PGŽ

• Vlada RH je na sjednici u Zagrebu dala zeleno svjetlo Hrvatskom fondu za privatizaciju da se nagodi sa SN holdingom Darka Ostoje čime će desetogodišnji spor države s Ostojom završiti njegovim preuzimanjem većinskog vlasništva u Liburnia Riviera Hotelima d.d. iz Opatije

• U Zagrebu na Svjetskom streljačkom prvenstvu osoba s invaliditetom, Vratarać Rudolf Petrović, član Streljačkog kluba "Paraolimpijac" iz Rijeke osvojio brončanu medalju u gađanju malokalibarskom puškom na 50 metara

subota, 24. srpnja

• U Kostreni u uvali Žurkovo, pod pokroviteljstvom Županije, održan četvrti Kostrenski triatlon

• U Rijeci na bazenu na Kantridi glazbeno-scenskim spektaklom "Bal na vodi" zatvorene 7. riječke ljetne noći

nedjelja, 25. srpnja

• Na stazi od Opatije do Lovrana i natrag do Voloskog, pod pokroviteljstvom PGŽ održan treća međunarodna atletska utrka za žene pod nazivom "Trči i uživaj"

• Svečanom procesijom ulicama grada i drugim manifestacijama u Opatiji proslavljen sveti Jakov, nebeski zaštitnik grada

• Na opatijskoj ljetnoj pozornici, pod županijskim pokroviteljstvom, na drugom Hrvatskom festivalu klapa i mandolina pobijedila klapa Kontrada iz Posedarja

• U Rabu na prepunom trgu Sv. Kristofora započela deveta "Rabska fjera"

ponedjeljak, 26. srpnja

• Predsjednica Vlade RH Jadranka Kosor u pratnji Župana Komadine obišla Punat i Staru Bašku u kojoj je pustila u pogon vodospremu

• Potpredsjednik Vlade RH i ministar zdravstva Darko Milinović u Rijeci otvorio renoviranu zgradu - sjedišta riječkih ispostava Hrvatskog zavoda za zdravstveno i mirovinsko osiguranje, a u Lovranu posjetio Kliniku za ortopediju

četvrtak, 29. srpnja

• Bivši predsjednik RH Stjepan Mesić na poziv Uprave Hrvatskih šuma obišao izletište Zeleni vir i Vražji prolaz kraj Skrada

Najteža situacija je sa smještajnim kapacitetima za starije osobe. Prosječna starosna dob u Županiji raste, što je pozitivno, jer znači da naši ljudi u prosjeku žive duže, no istodobno smo druga po starosnoj dobi županija u Hrvatskoj i trenutno u domovima za starije i nemoćne nedostaje oko tisuću mjesta

Kriteriji za umirovljenje

Dob za odlazak u starosnu mirovinu za žene i muškarce izjednačit će se u sljedećih 10 godina, i iznositi će 65 godina. Što o tome mislite?

- Državi koja ima 4,5 milijuna stanovnika je vrlo teško financirati radni staž koji bi u starosnom smislu završio sa 60 godina, i da svi imaju mirovine od kojih mogu normalno živjeti. To je matematički nemoguća misija. Jedini izlaz država je pronašla u dizanju granice dobi za odlazak u starosnu mirovinu. Ja stojim pri tome da ljudima treba ostaviti mogućnost izbora kada će otići u mirovinu. Osnovni kriterij kod visine mirovine trebaju biti godine radnog staža a ne starost. Netko će sa 65 godina imati 45 a netko 35 godina radnog staža. Netko je počeo raditi ranije, na težim poslovima, i takvi će se i brže radno "potrošiti". Mislim da nije napravljena kvalitetna analiza, da je priča izvedena površno, ne uvažavajući brojne fine razlike među pojedinim socijalnim kategorijama koje je trebalo uzeti u obzir, a ne samo paušalno nametnuti dobnu granicu za punu mirovinu.

Što se tiče žena, nijedna žena pa ni najemancipiranija, ne razmišlja da je doseg ravnopravnosti izjednačiti se s muškarcima u starosnoj dobi za odlazak u mirovinu. Žensko radno stanovništvo radi na težim i slabije plaćenim poslovima, teže se zapošljava nakon određene dobi, brine o obitelji... Nisu to samo obični kućni poslovi, to je cijeli niz dodatnih obveza, od odgoja djece do brige o starijima. I one k tome rade, većina njih. Stoga, novi Zakon o mirovinskom osiguranju nije zakon koji će usrećiti žensku populaciju.

Nada Turina Đurić: Nijedna žena pa ni najemancipiranija, ne razmišlja da je doseg ravnopravnosti izjednačiti se s muškarcima u starosnoj dobi za odlazak u mirovinu

Sektori društvenih djelatnosti, socijalne skrbi, zdravstva i školstva koji su pod Vašom ingerencijom u Primorsko-goranskoj županiji "zapremaju" više od 50 posto proračuna. Moram Vas onda pitati kako se puni proračun u ovo recesijsko vrijeme?

- Kao i svi proračuni u državi, znači s dosta poteškoća. Određeni pad zabilježen je nakon što su uvedene nove porezne stope na osobne dohotke. Za srpanj je to skoro dva milijuna kuna manje u odnosu na prošlu godinu. To je pad koji direktno pogađa naš izvorni proračun, s kojim slobodno raspolažemo odnosno s kojim možemo nešto učiniti izvan onoga što predstavljaju zakonske obveze financiranja. Međutim, upravo se čuvajući takvog scenarija, na početku godine smo se pripremili za to na način da smo napravili oprezniji proračun.

Ipak će na kraju godine biti potrebno u rebalansu smanjiti rashode po nekim stavkama. Treba reći da smo se u međuvremenu odlučili kupiti i nekretnine Zavoda za krumpir Stara Sušica d.d. u stečajju, doduše po povoljnoj cijeni, no radi se ipak o 3,5 milijuna kuna što je zahvatilo dio rezerve koju smo

predvidjeli. Bit će rebalansa, ali on neće biti dramatičan.

Prvo kruh, onda kolači

Koliko se uopće može biti kreativan u zadanostima proračuna?

- Naravno, u većem dijelu radi se o ograničenim sredstvima koja pokrivaju tekuće troškove u okviru naših zakonskih obveza prema zdravstvu i školstvu, stoga je u dobrom dijelu moja uloga samo "skretničarska" u smislu transferiranja sredstava. No, mi smo ipak ti koji određujemo kriterije kako i što financirati, pa smo u tom smislu uvijek nastojali osigurati da "imamo kruha a da onda radimo kolače". Znači da, ako brinemo o objektima, ulažemo na način da kapitalne investicije usmjeravamo da zgrade budu u dobrom stanju, a s manjim dijelom preostalih sredstavama pokušamo učiniti pomake i u tom dijelu smo zaista bili "kreativni". Godišnje je taj prostor u školstvu iznosi oko 10-12 milijuna kuna koje smo usmjeravali u kapitalne projekte izgradnje školskih sportskih dvorana, u obnovu i rekonstrukciju škola ali i u nove škole. Naravno, nismo to mogli sami, nego u suradnji s lokalnim samoupravama i

nadležnim ministarstvom, te smo u tom trojnom partnerstvu zatvarali kapitalne investicije, bez dodatnih zaduživanja.

Iz ove Županije stalno idu poruke za tzv. fiskalnom decentralizacijom. Kako gledate na taj segment financiranja lokalne samouprave, koji ćete možda imati prilike mijenjati već nakon sljedećih parlamentarnih izbora?

- Jedan od ključnih problema ove države je to što nije dozvolila lokalnoj samoupravi da upravlja sredstvima, vjerojatno zbog bojazni da nema ni kadrovskih kapaciteta ni znanja da se novcima raspolaže i upravlja na lokalnoj odnosno regionalnoj razini. Možda to i može vrijediti za neke dijelove Hrvatske, međutim ova Županija i bez sumnje cijeli sjeverozapadni dio Hrvatske može kroz regionalni pristup pogotovo u zdravstvu i školstvu dobro upravljati sredstvima i plasirati ih u razvojne projekte koji su od interesa ne samo za građane u županiji nego i za cijelu Hrvatsku. Bila bi nužnost da se nakon izbora postupno krene u fiskalnu decentralizaciju. Negdje 20 posto poreznih prihoda trebalo bi spustiti na lokalnu odnosno regionalnu razinu i posložiti kako je to u standardima

Europske unije, znači trošenje sredstava isključivo po smjernicama razvoja, po projektima, jasno i transparentno. Osim što bi to bilo dobro gospodarski, bilo bi dobro i za ta naša nastojanja da budemo pravedno društvo, i da svatko dobije šansu da na svom prostoru učini ono što smatra da je najbolje za građane tog prostora.

Primjer konsolidacije Doma zdravlja

Nedavno ste se pohvalili puno manjim manjkom u sustavu županijskog zdravstva, nego što je to bilo ranije. Jesmo li došli u situaciju da i gubitke proglašavamo uspjehom, pojasnite nam okolnosti?

- Bilo je razloga za pohvaliti se tom činjenicom, jer su županijski Domovi zdravlja, ne samo naš nego i splitsko-dalmatinski koji se po veličini i ustroju može usporediti, nizom objektivnih okolnosti, zakonskim propisa i kolektivnih ugovora, a manjkom ukupnog prihoda u zdravstvo, dovedeni u situaciju da stvaraju gubitke. To je u našem slučaju bilo progresivno, i prije pet-šest godina ti su se gubici generirali na mjesečnoj razini u stotinama tisuća kuna. Prije nekoliko godina, kada sam došla na čelo Upravnog vijeća Doma zdravlja

PGŽ, okrenuli smo se prema sebi i razmotrili što možemo učiniti da se ti gubici smanje i da pokušamo dovesti Dom zdravlja u status likvidne institucije, i to smo uspjeli. Smanjili smo broj administrativnog kadra u odnosu na zdravstveni, smanjili materijalne troškove u jednom velikom sistemu gdje i mali postoci u uštedi proizvode velike brojke u kunama, tako da se s time treba pohvaliti, jer je to dokaz da se može racionalnije i efikasnije raditi.

Uopće, velika su očekivanja od proračuna, imamo jako malo ulaganja sa strane a država dodatno komplicira stvar rigidnom zakonskom regulativom i praktički onemogućuje investicije. U zdravstvu recimo, šanse postoje. Mi krećemo u javni poziv za iskaz interesa za partnerstvo u investiciji lječilišnog centra Veli Lošinj. To je županijski resurs koji je slabo iskorišten a po našem mišljenju ima šansu da postane respektabilno lječilište s ponudom na komercijalnoj osnovi u kombinaciji s javnim sustavom odnosno HZZO-om.

Premalo kapaciteta u domovima za starije

Gdje je trenutno najteža situacija u sektoru socijale?

- Pa, najteža situacija je sa smještajnim kapacitetima za starije osobe. Prosječna starosna dob u Županiji raste, što je pozitivno, jer znači da naši ljudi u prosjeku žive duže, no istodobno smo druga po starosnoj dobi županija u Hrvatskoj i nemamo dovoljno smještajnih kapaciteta u domovima za starije i nemoćne. Trenutno nedostaje tisuću mjesta, prema, kako volimo reći, standardima Europske unije. Privatna inicijativa otvaranja domova za starije tu je usporena. Zato pokušavam u Domu za starije Volosko napraviti pomak ne samo u smislu smještajnih kapaciteta (novih 200 mjesta), nego i novi gerijatrijski centar kakav ne postoji nigdje u Hrvatskoj. Investicija je to oko 110 milijuna kuna. Županija naravno nema taj fiskalni kapacitet da ide sama u izgradnju i ideja je da ide u projekt kroz model javno-privatnog partnerstva. Potreba je golema, postoje potencijalni investitori, ali već sada mogu reći da se bojim sporosti državne administracije, Ministarstva financija i Agencije za javno-privatno partnerstvo. Jer svi investitori pitaju istu stvar: koje je realno vrijeme u kojem možemo krenuti u posao? ▶

Zračna luka Rijeka treba sposobnu upravu

Zar zadarski primjer uspješnog funkcioniranja zračne luke nije instruktivan i za našu regiju?

- Moglo bi se reći da je to dobar primjer. Aerodrom u Omišlju najprije treba jednu sposobnu upravu. Nažalost, suvlasnici tog aerodroma nikad se nisu uspjeli dogovoriti da odaberu poduzetnu upravu koja će od tog aerodroma stvoriti brend, koji će donositi korist i ovoj županiji i cijeloj Hrvatskoj. Od cijelog nezadovoljstva svih suvlasnika funkcioniranjem Zračne luke Rijeka čini mi se da je sazrela ideja i da ćemo uspjeti posložiti novu upravu koja definitivno mora napraviti projekt razvoja te luke. Koliko mi je poznato, država koja kao 55-postotni vlasnik ne razmišlja o gašenju krčkog aerodroma i pozicionira ga kao jednu od sedam nacionalnih zračnih luka. Moramo se i sami okrenuti prema sebi, vidjeti koji su to naši unutrašnji resursi, koje su nam projekcije tog aerodroma u sklopu ukupnog razvoja Županije - turističkog, prometnog, gospodarskog. Naravno da treba ulagati u krčki aerodrom, trideset, pedeset ili sto milijuna kuna, ali istodobno imati plan za povećanje prometa putnika i roba. A to može sposobna upravu.

Turina-Đurić: Imamo šanse preokrenuti negativnu demografsku priču zbog čitavog niza perspektivnih investicija koje će se ovdje dogoditi

Jedan od ključnih problema ove države je to što nije dozvolila lokalnoj samoupravi da upravlja sredstvima, vjerojatno zbog bojazni da nema ni kadrovskih kapaciteta ni znanja da se novcima raspolaže i upravlja na lokalnoj odnosno regionalnoj razini, što u našem slučaju ne stoji

Turina-Đurić: Negdje 20 posto poreznih prihoda trebalo bi spustiti na lokalnu odnosno regionalnu razinu

Preokrenuti silaznu demografsku putanju

Trendovi sve starijeg stanovništva i sve manje novorođene djece uzrokuju i neke socijalne efekte?

- Zbog sve starijeg stanovništva i sve manje novorođene djece nastaje dizbalans i u projekcijama razvoja, potreba i resursa. Cijela je Europa "gospođa u godinama", svi imaju taj problem, te trendove ni puno bogatije zemlje nisu uspjele preokrenuti usprkos velikih ulaganja.

Važno za tu dugoročnu priču je i pitanje što mi kao institucija možemo učiniti za poboljšanje te demografske slike. Proaktivno se lokalno i regionalno može djelovati na stvaranje boljih uvjeta za dobivanje stana ili zemljišta za mlade obitelji, izgradnje po modelu POS-ovih stanova, investiranja u školstvo i predškolske ustanove da svako dijete ima mogućnost upisa u vrtić, a možemo do određene mjere stimulirati i doseljavanje. Ono što bi na regionalnoj razini moglo donijeti novi zamašnjak je jedna nova razina studiranja u Rijeci otvaranjem Sveučilišnog kampusa na Trsatu, koji će se u dužem vremenskom periodu sigurno odraziti i na demografsku sliku ali i na ukupnu sliku obrazovne i društvene infrastrukture u cijeloj regiji. Kad smo već kod Kampusa, ako je ista velika, vizionarska i kapitalna investicija koja se ovdje dogodila onda je to izgradnja preduvjeta za jedno kvalitetno sveučilište, naravno uz snažnije investiranje u Sveučilišnu bolnicu i povezivanje s Medicinskim fakultetom.

Mi imamo šanse preokrenuti tu demografsku priču i zbog čitavog niza drugih perspek-

tivnih investicija koje će se ovdje dogoditi, od riječkog prometnog pravca, proširenja luke, LNG terminala, nove industrijske zone i ostalog, što će rezultirati povećanom potrebom za radnim stanovništvom. Nisam pesimist što se tiče ove regije, ali me smeta što presporo pokrećemo stvari koje bi nam u relativno kratkom vremenu mogle donijeti brže pomoć.

Regija na čekanju

Kad ste spomenuli promet, stiže se dojam da je cijela regija "na čekanju" do promjene vlasti, kada će se brže ostvariti projekti poput nizinske pruge, autoceste do Žute Lokve, spašavanje aerodroma na Krku...

- Ne može se čovjek oteti dojmu da postoje favoriziranje županije i gradovi u Republici Hrvatskoj, ali ja nisam sklona toliko forsirati tezu o "žrtvenom jarcu" ili žrtvovanoj županiji. Odgovornost je državne vlasti da prepozna one resurse i ona mjesta na kojima može najbrže doći do rezultata za državu u cjelini. Mi smo mišljenja da je upravo investiranje u ovu regiju, na ovim mjestima koje ste spomenuli, nešto što daje ubrzanje do onih razina s kojih se onda ravno ravnomjerno može pomoći i drugima. No, mi također moramo naći snage da izvučemo neke projekte, da ih na koncu imamo spremne. Jer, nas čeka ulazak u Europsku uniju, a bez projekata mislim da se uz janjetinu više neće nigdje ništa moći dogovoriti. Samo temeljem gotovih papira i projekata moći će se u investicije, pa i kad dođe nova vlast, a nadam se da će ona biti kompatibilna županjskoj, to još ne znači da će nam itko išta za ovu regiju pokloniti.

Koliko se preko pretpristupnih fondova EU može povući sredstava za projekte? Istarska županija je iz pretpristupnih fondova EU i drugih međunarodnih izvora, prema riječima župana Jakovčića, privukla oko 14 milijuna eura i realizirala 98 projekata.

- Mi smo u našoj Županiji uspjeli preko EU fondova isfinancirati više od 20 projekata gdje smo bili direktno uključeni, a cijeli niz gdje smo bili uključeni kao uvjet da se projekt uopće kandidira. Dosta je projekata bilo nematerijalnoga tipa, ali i konkretne izgradnje društvene infrastrukture, poput izgradnje klizališta u Delnicama, gdje je Europska unija značajno sudjelovala svojim sredstvima. Naša je šansa u tome da apliciramo s nizom projekata prema pretpristupnim fondovima gdje imamo riješenu svu dokumentaciju do građevinske dozvole. Najjači projekt koji će se u tom smislu dogoditi je izgradnja Centra za zbrinjavanje otpada na Marišćini, gdje će se po novim saznanjima ta participacija EU povećati za dvostruko - nadamo se da će biti odobreno oko 23 milijuna eura bespovratnih sredstava, što je čak negdje oko 40 posto od ukupno potrebnih sredstava u tom značajnom projektu regionalnog razvoja.

A moglo je toga biti i više, da je država pravedno pripremila projekte, konkretno mislim na projekt nizinske pruge.

Uopće nema sumnje da ćemo mi kroz vrlo kratko vrijeme biti ravnopravna članica Unije. Nama je Unija već odavno dala "ponudu za brak", zapravo mi smo taj brak tražili a sada se imam dojam ponašamo kao neodlučna nevjesta. ■■

U današnjem Centru o djeci brinu pedagog, psiholog, socijalni radnik, knjižničari, 66 učitelja, tri logopeda, tri fizioterapeuta, dvije medicinske sestre, dvije negovateljice pratiteljice u dva minibusa, te sedamnaest djelatnika koji obavljaju administrativno-tehničke poslove

“Ja to mogu”

Terapijskim programima nastoje se stimulirati sposobnosti i ublažiti teškoće učenika kako bi lakše svladali svakodnevne životne prepreke

Zanimanja za srednjoškolce...

Nakon završene srednje škole mogu se zaposliti kao autolakireri, autolimari, vodoinstalateri ili bravari. Zapošljavaju se i kao vrtlari i cvjećari, polagači keramike, krojači, knjigoveže, a mogu biti uspješni slastičari, kuhari i pekari. U sustavu Centra djeluju dvije radionice, knjigovežička i krojačka.

Dvjesto pedeset učenika

U matičnoj školi djeluje 11 razrednih odjeljenja s 55 učenika i 8 odjela odgojno-obrazovnih grupa s 37 učenika, od kojih je za jednog učenika organizirana nastava kući uz još 9 skupina u PSP-u sa 73 učenika. U srednjoj školi se odvija nastava od 1. do 3. razreda u tri odjela s 18 učenika. U Baredicama su dva odjela s 9 učenika i jedna skupina s 8 učenika. U Oštroj se odvija nastava od 1. do 8. razreda s dva kombinirana razredna odjela s ukupno 9 učenika i još tri odjela s 14 učenika. U Fortici se radi u 7 odgojno-obrazovnih odjela s 29 učenika.

Napisala: Slavica KLEVA
Snimio: Petar FABIJAN

Svaki čovjek koga sretnem moj je učitelj u nečemu i u tome učim od njega”, R. W. Emerson.

Ove riječi istinski i duboko oslikavaju temeljni cilj Centra za odgoj i obrazovanje, smještenog u Rijeci u Ulici senjskih uskoka, koji ove godine obilježava pedesetu obljetnicu rada. Odgoj i obrazovanje, rehabilitacija, habilitacija, radno i stručno osposobljavanje djece i mladeži s teškoćama ostvaruje se prema posebnim planovima i programima primjerenim individualnim potrebama i mogućnostima učenika.

U razgovoru s ravnateljicom Centra Anki-com Matijević dotakli smo važne povijesne i ključne razvojne događaje koji su Centar i nakon pedeset godina djelovanja učinili vrlo uspješnim.

- Pola stoljeća nije malo - kaže ravnateljica i dodaje da je davne 1960. godine Narodni odbor Općine Stari grad donio rješenje o osnivanju specijalne škole pod nazivom Pomoćna škola Rijeka. U početku su radili u zgradi Doma “Mira Raduna Ban” u Ulici Stane Vončine. Organizirana briga o djeci i mladeži smanjenih sposobnosti vodila se od pedesetih godina u okviru posebnih odjeljenja redovnih škola, te se samo zahvaljujući velikom entuzijazmu i podršci prosvjetnih vlasti na čelu s profesorom Nikicom Matijevićem uspješno realiziralo otvaranje Pomoćne škole sa zadatkom da se djeca odgajaju i obrazuju, ali i ublažavaju nedostaci poremećaja razvitka, te usmjeravaju na zanimanje.

- Budući da je u to vrijeme Pomoćna škola primala učenike iz Rijeke ali i šire okolice, iskazala se potreba za smještajem učenika tijekom školovanja. Četiri godine nakon osnutka škola proširuje djelatnost, započinje stručno osposobljavanje učenika, pa 1967. godine školovanje završava prva generacija učenika određenih struka koji nalaze radna mjesta u radnim organizacijama Rijeke. Zbog proširenja djelatnosti - naglašava ravnateljica - škola dobiva naziv Specijalni centar za odgoj i obrazovanje, već 1970. godine selimo se u Ulicu senjskih uskoka, a Centar sve više dobiva značaj u brizi za djecu pa se ubrzo izvodi i korektivna gimnastika s učenicima svih osnovnih škola u Specijalnoj školi. Uto se otvara i odjel logoterapije, a 1978. godine tadašnji Sekretarijat za prosvjetu, kulturu i fizičku kulturu imenuje školu u Centar za odgoj i obrazovanje i taj se naziv zadržao do današnjih dana.

Stručna ekipa

Od 1980. godine u Centar se uključuju i djeca s većim poteškoćama u razvoju i od tada se izvode dva programa, za djecu s lakšom mentalnom retardacijom s utjecajnijim teškoćama i program za djecu s umjerenom i težom mentalnom retardacijom. Prije petnaest

U Centru djeluju dramska skupina, recitatori, zbor i ritmička skupina

godina Centar dobiva i područni odjel Oštro pri Domu za djecu i mladež Oštro Kraljevica u kojem se provode dva posebna programa, ali samo za djecu osnovnoškolske dobi. Godine 2003. Centru se pripaja i Odjel Baredice koji provodi poseban program prema preporuci Ministarstva, a kombinacija je programa za djecu s umjerenom i težom mentalnom retardacijom i programa bazično-perceptivne motoričke stimulacije u suradnji s Fakultetom za defektologiju. Prije šest godina Centar osniva još jedan područni odjel, riječ je o “Fortici” pri Centru za rehabilitaciju Fortica, Kraljevica.

Ono što je važno naglasiti - napominje ravnateljica - Centar je danas jedina škola na području Primorsko-goranske županije u kojoj se provodi odgoj, obrazovanje, habilitacija, rehabilitacija, radno i stručno osposobljavanje djece i mladih s teškoćama. Od osnutka pa do danas s učenicima je radilo 548 zaposlenika, s ukupno 2.248 osmoškolaca i 1.313 srednjoškolaca. Centar je pohađalo ili trenutno pohađa ukupno 3.750 učenika. U današnjem Centru o djeci brinu pedagog, psiholog, socijalni radnik, knjižničari, 66 učitelja, tri logopeda, tri fizioterapeuta, dvije medicinske sestre, dvije negovateljice pratiteljice u dva minibusa koje nam je kupio Grad Rijeka, te sedamnaest djelatnika koji obavljaju administrativno-tehničke poslove - podsjeća ravnateljica. - Kadar koji radi s učenicima visoko je kvalificiran pa tako 25 posto učitelja posjeduje diplome s dva fakulteta, edukacijsko-rehabilitacijski i neki od pedagoškog usmjerenja. Četiri djelatnice završavaju poslijediplomski studij pa - ističe ravnateljica - ne čudi da ovako obrazovan, radišan, kreativan, pun ljubavi i razumijevanja za sve promjene, kolektiv postiže priznanja kako u županiji tako i na razini države - kazuje nam ravnateljica.

Suvremeno opremljena škola

- Centar je 2003. godine dobio priznanje Primorsko-goranske županije kao najuspješnija ustanova. To nam je bilo pokretač za još predaniji rad i zalaganje te postizanje većih uspjeha, a to je uvjetovalo da pet godina zatim imamo učitelja godine. One su Danica Kuželički, Srebrenka Reljić, Olga Jukić, moja malenkost i ove godine je to učiteljica Tamara Dubrović.

Naš Centar je ujedno i vježbaonica Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta u Zagrebu, riječkog Filozofskog i Medicinskog fakulteta te Visoke učiteljske škole. Osim što smo postali središte za polaganje stručnih ispita iz područja edukacijsko-rehabilitacijskih struka u našoj županiji, Ličko-senjskoj i Istarskoj, Centar ima i pet mentora - kaže ravnateljica i dodaje: - S ponosom ističem da su učiteljice Centra izradile radnu bilježnicu za prvi razred pod naslovom “Ja to mogu”, koja se nalazi u katalogu Ministarstva, a u pripremi su radne bilježnice i kontrolni zadaci za drugi razred. Riječ je o učiteljicama Sanji Majkić, Kristini Kalinić i Tamari Dubrović.

Naši učenici s mentorima postižu najviša priznanja na državnim ali i međunarodnim natjecanjima. Zadrugari “Učkarić” redovito svojim radovima predstavljaju Grad na državnom natjecanju, a sudjelujemo u svim aktivnostima grada, županije, tako ističem maškare, Dane svetog Vida, Festival stvaralaštva, Bebe i slično. Vrhunske rezultate postižemo na likovnom planu.

Doista mislim da smo suvremeno opremljena škola, ono što nam nedostaje je “gusjeničar” kako bi brojne barijere savladali učenici s cerebralnom paralizom. Iskustva redovito izmjenjujemo sa stručnjacima iz Švedske, Belgije, Nizozemske i Slovenije.

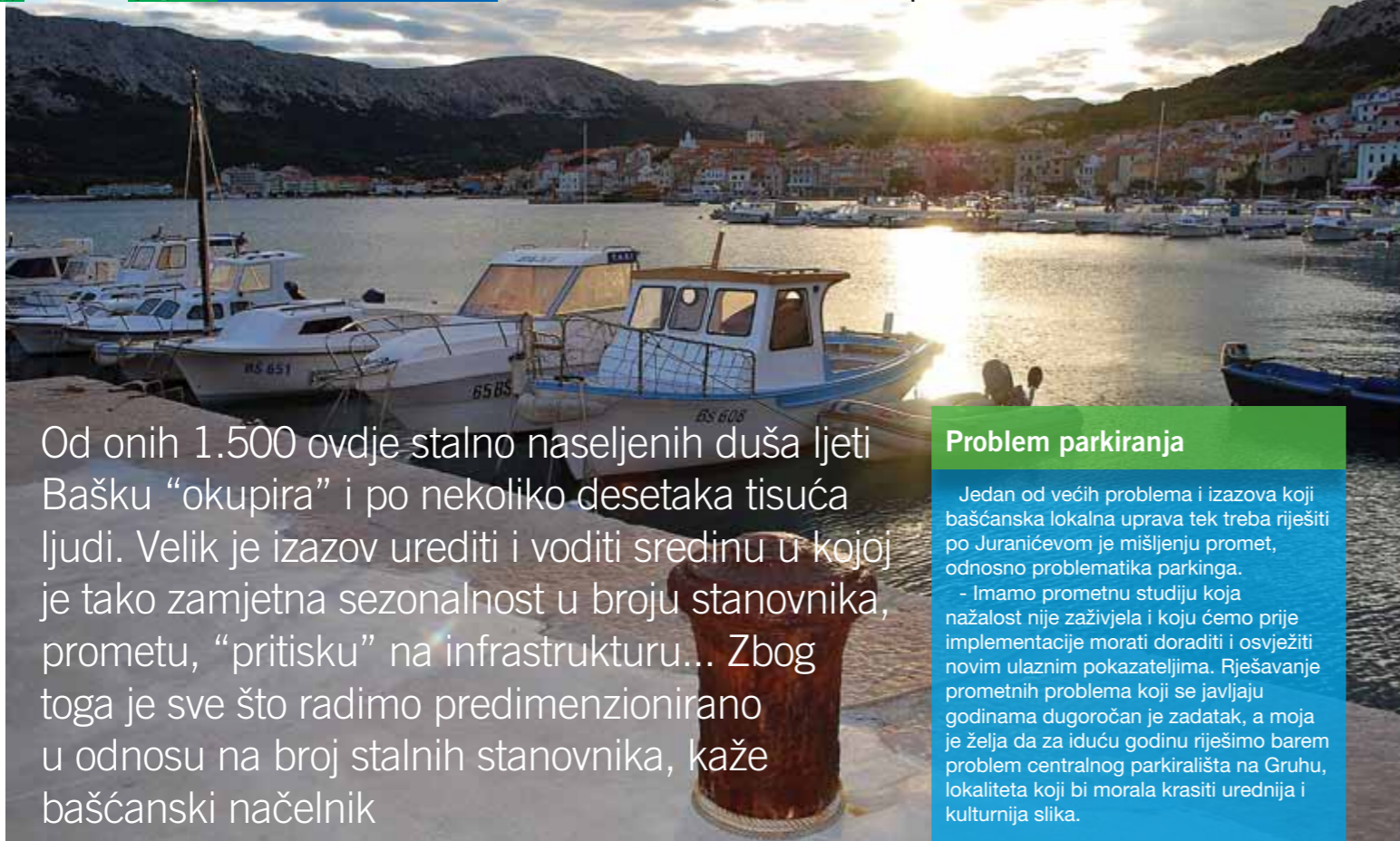
Ono što je nama kao kolektivu Centra vizija, svakako je postati jedinstveni centar podrške, takozvani referalni centar u Primorsko-goranskoj županiji svoj djeci s teškoćama u razvoju, njihovim roditeljima i stručnjacima koji s njima rade - zaključuje ravnateljica uvjerenja da će ovaj kolektiv tu viziju i ostvariti. ■■

Ravnateljica Centra Ankica Matijević

Od osnutka pa do danas s učenicima je radilo 548 zaposlenika, s ukupno

2.248 osmoškolaca i 1.313 srednjoškolaca

Od onih 1.500 ovdje stalno naseljenih duša ljeti Bašku "okupira" i po nekoliko desetaka tisuća ljudi. Velik je izazov urediti i voditi sredinu u kojoj je tako zamjetna sezonalnost u broju stanovnika, prometu, "pritisku" na infrastrukturu... Zbog toga je sve što radimo predimenzionirano u odnosu na broj stalnih stanovnika, kaže bašćanski načelnik

Problem parkiranja

Jedan od većih problema i izazova koji bašćanska lokalna uprava tek treba riješiti po Juranićevom je mišljenju promet, odnosno problematika parkinga.

- Imamo prometnu studiju koja nažalost nije zaživjela i koju ćemo prije implementacije morati doraditi i osvežiti novim ulaznim pokazateljima. Rješavanje prometnih problema koji se javljaju godinama dugoročan je zadatak, a moja je želja da za iduću godinu riješimo barem problem centralnog parkirališta na Gruhu, lokaliteta koji bi morala krasiti urednija i kulturnija slika.

Na mjestu stare škole u Baški u skorijoj bi budućnosti trebala izniknuti nova, moderna školska zgrada

Novi dječji vrtić i jaslice najveći su i najvrijedniji projekt Općine Baška

Toni Juranić

"okupira" i po nekoliko desetaka tisuća ljudi. Velik je izazov urediti i voditi sredinu u kojoj je tako zamjetna sezonalnost u broju stanovnika, prometu, "pritisku" na infrastrukturu... Sve što radimo predimenzionirano je u odnosu na broj stalnih stanovnika. Ipak, i u takvim okolnostima držim da činimo korake u pravom smjeru i da se nizom dobro promišljenih odluka i mjera stvaraju strateški uvjeti budućeg razvijanja našeg turizma, gospodarstva i poduzetništva. Vrlo važnim momentom smatram i to što smo uspjeli unaprijediti suradnju i potpuno "izgladiti" odnose Općine i TZO Baška s "Hotelima Baška", najvećim i najvažnijim gospodarskim subjektom na ovom području. U potpunoj slozi i suglasju donijeli smo strateški dokument Akcijski plan razvoja turizma Baške.

Bašćanski načelnik razgovor je zaključio konstatacijom kako ga unatoč svim objektivnim problemima i ograničenjima s kojima se susreću svi uključeni u rad tijela općinske vlasti, komunalnih tvrtki, turističkih tvrtki i institucija, današnja slika Baške ispunja ponosom i zadovoljstvom. I u ovim recesijskim okolnostima kada si malo tko može dopustiti luksuz dodatnog zapošljavanja, dostignuti komunalni standard na iznimno je visokoj razini. Razlog takvim postignućima ponajprije vidim u sve redovitijim sastancima čelnih ljudi lokalne uprave, TZO Baška, gospodarskih subjekata, komunalaca i svih koji na bilo koji način doprinose razvoju ove sredine te njihovoj otvorenoj i konstruktivnoj komunikaciji. ■■

Napisao i snimio: Mladen TRINAJSTIĆ

Četrdesetogodišnji općinski načelnik Baške Toni Juranić, iako svježe po načelničkom stažu, već dugo uspješno "brodi" vodama lokalne uprave. Diplomirani ekonomist koji početak svog profesionalnog djelovanja vezuje uz "Hotele Baška" u kojima je radio kao recepcionar, kasnije i šef recepcije, od 1996. godine pa sve do lanijskog preuzimanja najodgovornije dužnosti izvršne vlasti te krčke lokalne jedinice radio je kao voditelj Odsjeka za proračun, financije i računovodstvo Općine Baška. - To je dragocjeno iskustvo koje mi je prilikom preuzimanja načelničke dužnosti mnogo značilo. Činjenica da sam godinama pratio proračun, bio odgovoran za upravljanje općinskom kasom i financijsko vođenje investicija učinila je da prilikom zasjedanja u vruću načelničku fotelju imam dobru startnu poziciju i uvid u pravo stanje stvari - naglašava Juranić, nezavisni kandidat kojeg je u tandemu sa zamjenikom Hajrudinom Mulaosmanovićem podržala prilično široka lepeza lokalnih stranačkih organizacija poput HSP-a, SDP-a, HNS-a te HSU-a.

Visok osobni standard a skroman javni

Načelnik Općine Baška govoreći o svakodnevici tog turizmu okrenutog mjesta ističe kako je jedno od najzamjetnijih i najsposobnijih obilježja bašćanskog kraja priličan nesrazmjer između relativno visokog osobnog standarda stanovništva i prilično skromnog javnog stan-

darda. - Jedno i neugledno stanje našeg vrtića, jednako loši uvjeti u kojima rade osnovci, skromni i skućeni prostor ambulante, neprimjereni uvjeti u kojima radi pošta pa na koncu i zaposlenici Općine samo su djelić te slike koju moramo promijeniti i popraviti. Ulaganja u koja smo ušli odmah po izborima pokazuju istinsku nakanu da u što je moguće kraćem roku napravimo nedostatke kojih su Bašćani već dugo svjesni. Eto, pokrenuta je izgradnja novog, skoro 12 milijuna kuna vrijednog vrtića koji bi, zajedno s jasicama, vrlo skoro trebao otvoriti svoja vrata. U tijeku su i pripreme izgradnje nove škole, objekta u čijoj nas izgradnji podosta koče i usporavaju predstavnici Konzervatorskog odjela Rijeka i kojeg svi koji su uključeni u rad općinskih tijela s jednakim žarom također žele dovršiti do konca četverogodišnjeg mandata na koji smo izabrani. Unatoč kriznim i recesijskim vremenima, kockice svih tih projekata za sad uspijevamo složiti na željeni način i uvjeren sam da ćemo, dijelom zahvaljujući državnoj odnosno županijskoj pomoći, sve te ambiciozne projekte uspjeti zgotoviti i dovesti u funkciju, na radost i zadovoljstvo ljudi koji ovdje žive.

Kanalizacija u sva naselja općine

Baška je komunalnom, posebice kanalizacijskom infrastrukturom, jedno od bolje opremljenih otočnih mjesta. Ima li novih projekata i na tom planu?

- Otvorenim "investicijskim frontovima" nastavljamo s ulaganjima i u takvu vrstu infra-

strukture. Ove su godine odrađeni 5 milijuna kuna teški zahvati u Ulici kralja Zvonimira, na području Guncićevo i nekim drugim dijelovima Baške. Većinu tih projekata koji su podrazumijevali polaganje novih ili pak zamjenu dotrajalih vodovodnih, kanalizacijskih, elektro i telekomunikacijskih vodova, kao i obnovu kolnika, gradnju pješačkih komunikacija, uspjeli smo realizirati uz minimalna financijska opterećenja općinskog proračuna. Značajnu samo pomoć dobili od Hrvatskih voda, krčkih Ponikava i mnogih drugih subjekata. To nam omogućuje da proračunska sredstva namijenjena investicijama usmjeravamo upravo "društvenim prioritetima". Potrebe su i nadalje velike, mogućnosti ograničene i mislim da u okolnostima kakve trenutno vladaju uistinu izvlačimo maksimum te da će za dvije do tri godine sva naselja naše općine u potpunosti biti pokrivena kanalizacijom.

Može se, unatoč recesiji

Baška je izrazito turistička sredina, mjesto koje doslovce živi za i od turizma. Uz načelničke dužnosti preuzeli ste i TZO Baška. Kako se snalazite u tim vodama?

- Sve je u nas vezano uz turizam, na direktan ili indirektan način. Sve što radimo, gradimo i moderniziramo dijelom činimo zbog domaćih stanovnika, ali i zbog ugone naših brojnih posjetitelja. Koliko su izazovi pred svima koji ovdje rade i stvaraju, najbolje ocrtava podatak o osciliranju broja ljudi koji tu borave. Od onih 1.500 ovdje stalno naseljenih duša ljeti Bašku

Veliki je izazov voditi Bašku

Sredene zemljišne knjige za novi razvojni ciklus

- Jedan od bitnijih projekata na kojima se u Baški već neko vrijeme radi provedba je nove katastarske izmjere i s njom vezane izrade novih ažurnih zemljišnih knjiga. Tu smo u odnosu na sve ostale krčke lokalne jedinice najdalje odmakli. Taj je postupak temelj boljeg, jednostavnijeg, bržeg i sigurnijeg upravljanja našim prostornim resursima koji će sasvim sigurno uvelike pridonijeti svim razvojnim i graditeljskim projektima na ovom području. Značajan iskorak činimo i na prostornom planiranju. Ekpirali smo se stručnim kadrom i krećemo k dovršetku postupka donošenja urbanističkih planova koji će omogućiti novu, dugo zakočenu izgradnju, dodatno punjenje općinske blagajne, a time i novi razvojni ciklus ovog područja. ugodnog življenja i poželjnog mjesta za doseljavanje.

Sve je u Baški vezano uz turizam, na direktan ili indirektan način

U Palači Modello danas je smještena Zajednica Talijana Rijeke, krovna udruga riječke talijanske nacionalne manjine, s programom koji se gotovo dnevno organizira

Zaustavljen pad broja Talijana u Rijeci

Napisao: Zdravko KLEVA
Snimio: Petar FABIJAN

Ustav Republike Hrvatske, koji polazi od načela slobode, jednakosti i nacionalne ravnopravnosti, Ustavni zakon o pravima nacionalnih manjina, koji im priznaje pravo na slobodno izražavanje, samoorganiziranje i udruživanje, kao i bilateralni sporazumi između Republike Hrvatske i Republike Italije o pravima manjina, osnova su ostvarenja nacionalnih posebnosti i interesa talijanske manjine i u Primorsko-goranskoj županiji.

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine u Hrvatskoj se pripadnicima talijanske nacionalnosti izjasnilo 19.636 stanovnika, od čega je njih 3.539 bilo popisano u Primorsko-goranskoj županiji. Međutim, kako sama Zajednica Talijana u Rijeci broji preko 7.000 članova, razvidno je da se dobar dio članova upisanih u Talijansku zajednicu smatra Talijanima u kulturno-jezičnom smislu, a ne po nacionalnosti. Također vrijedi napomenuti da niti svi pripadnici talijanske manjine nisu članovi Zajednice Talijana koja osim u Rijeci, na području PGŽ-a djeluje još u Opatiji, Lovranu, Mošćeničkoj Dragi, Cresu, Malom Lošinj i Krku.

Talijanska unija stožerni institut djelovanja talijanske manjine

Ažurirani, svježi podaci o brojnosti Talijana u Hrvatskoj pa i u PGŽ-u, znat će se nakon popisa stanovništva 2011. godine, a prema procjeni predsjednice najbrojnije, riječke Zajednice Talijana, Angesse Superine, broj pripadnika te nacionalne skupine nije u opadanju.

Talijanska unija središnja je manjinska organizacija pripadnika talijanske nacionalnosti u Hrvatskoj i Sloveniji sa sjedištem u Rijeci. Sve organizacije, Zajednice Talijana, kojih je pedesetak u Hrvatskoj i Sloveniji, pod okriljem su Unije čija je uloga promicanje posebnih prava i zadovoljavanje javnih potreba i interesa pripadnika talijanske narodnosti.

Unija brine o održavanju integriteta i nepodijeljenosti talijanske nacionalne skupine, u smislu njene autohtonosti. Također, zadaća je Unije afirmiranje subjektiviteta te nacionalne skupine, njenih struktura, te osiguranje jednakog pravnog i ustavnog tretmana građana talijanske nacionalnosti. Unija se posebno zalaže u organizaciji kulturne, umjetničke i izdavačke djelatnosti, održava i razvija odnose i suradnju s matičnom nacijom Italijom i njenim institucijama.

Prava zajamčena i aktima lokalne samouprave

Na području Primorsko-goranske županije pripadnici talijanske nacionalne skupine djeluju prvenstveno kroz manjinske školske i predškolske ustanove ostvarujući tako svoja zakonom zajamčena prava korištenja i školovanja na vlastitom jeziku. Spomenute i druge aktivnosti zajamčene su talijanskoj manjinskoj skupini statutima i drugim aktima Županije i jedinica lokalne samouprave u kojima žive, a dio njihovih aktivnosti sufinancira se iz njihovih proračuna. Riječkim pripadnicima talijanske manjine priznata je autohtonost na osnovi koje Talijani u Rijeci ostvaruju čitav niz prava.

U Rijeci djeluje šest skupina djece talijanskih vrtića, četiri osnovne škole (scuola elemen-

tare) i srednja škola. U OŠ-SE "Belveder", OŠ-SE "Dolac" te OŠ-SE "San Nicolo" i OŠ-SE "Gelsi" nastavni se program odvija u nekoliko odjeljenja. Primjerice, u OŠ-SE "Gelsi" i OŠ-SE "Dolac" nastava se odvija u po 12 odjeljenja od čega je osam s nastavom na talijanskom jeziku i četiri na hrvatskom. Većina polaznika su djeca talijanske nacionalnosti koja u sklopu školskih aktivnosti ostaju u tijesnoj vezi sa Zajednicom Talijana, sudjelujući u raznim programima za blagdane (Božić, Nova godina, Majčin dan, Riječki kaneval) i druge prigode. Škole međusobno čvrsto surađuju te također, kroz ekskurzije i izlete održavaju veze s obrazovnim ustanovama u Italiji.

Osnovna škola-Scuola elementare "San Nicolo" izdaje i vlastiti školski list, večna ih imaju i dvojezične internetske stranice, na talijanskom i hrvatskom. Srednja talijanska škola (Scuola media superiore Italiana) u Rijeci također djeluje u funkciji Talijanske zajednice i s tradicijom dugom 110 godina njeguje kulturu Talijana na ovim prostorima. Uz redovne nastavne programe polaznici te škole angažirani su oko školskog lista "Menabo". Razvijena je suradnja i susreti s učenicima drugih škola kao što su Znanstvena gimnazija "G. Galilei" iz Trsta, hrvatske gimnazije u Rijeci, slovenska i talijanska gimnazija iz Pirana te slovenska iz Trsta. Zaključimo, predškolskim i školskim programima na talijanskom jeziku u spomenutim ustanovama obuhvaćeno je oko 1.000 mladih.

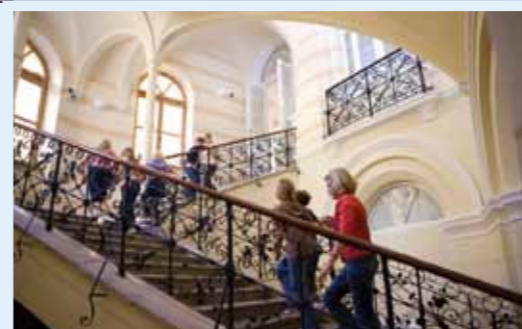
Palača Modello

Prvi Circolo (Talijansko kulturno društvo) osnovan je u Rijeci 1946. godine. U njegovom sjedištu, u Uljarskoj 1, Palača Modello, danas

Predsjednica riječke Zajednice Talijana Angesse Superina

Ažurirani, svježi podaci o brojnosti Talijana u Hrvatskoj pa i u Primorsko-goranskoj županiji, znat će se nakon popisa stanovništva 2011. godine, a prema procjeni predsjednice najbrojnije, riječke Zajednice Talijana, Angesse Superine, broj pripadnika te nacionalne skupine nije u opadanju

Predškolskim i školskim programima na talijanskom jeziku obuhvaćeno je oko 1.000 mladih - škola Dolac

Talijanska drama iz sezone u sezonu svojim predstavama postiže zavidne rezultate

je smještena Zajednica Talijana Rijeke, krovna udruga riječke talijanske nacionalne manjine s bogatim programom, koji se gotovo dnevno organizira. Na istoj adresi djeluje i KUD-SCA "Fratellanza" u sklopu kojeg djeluje 13 sekcija u kojima je okupljeno preko 130 članova. Riječ je o nekoliko zborova za odrasle i djecu, mandolinskom orkestru, dramskoj i likovnoj sekciji i drugima.

Palača Modello je sjedište i Društva "Dante Alighieri" (Società "Dante Alighieri") koje u Rijeci djeluje od 1993. godine sa svrhom afirmacije talijanskog jezika, književnosti i kulture. Iako je riječ o međunarodnoj organizaciji s 500 odbora, riječki odbor Društva "Dante Alighieri", djelujući na području Zajednice Talijana usko surađuje sa Zajednicom u realizaciji kulturnih programa (izložbe, književna zbivanja) te provođenju tečajeva talijanskog jezika.

Očuvanje kulturnog identiteta

Važno mjesto u životu i djelovanju Zajednice Talijana na prostoru Primorsko-goranske županije i šire zauzima Talijanska drama koja djeluje u sklopu HNK Ivana pl. Zajca. Dana 26. studenoga 1946. svoju prvu sezonu u Narodnome kazalištu / Teatro del popolo, Dramma Italiano / Talijanska drama otvara premijerom izvedbom komedije Carla Goldonija "Il Burbero benefico". U trajnome sjećanju ostale su riječi intendant dr. Đure Rošića na otvorenju prve kazališne sezone: "... u skladu s našim osnovnim stavom po pitanju ravnopravnosti nacionalnih manjina, u našem Kazalištu djeluju usporedo dvije narodnosne grupe - hrvatska i talijanska..."

Glumački ansambl danas čini sedmero

stalno zaposlenih glumaca. Talijanska drama iz sezone u sezonu postiže zavidne rezultate svojim predstavama, čemu u prilog govore i dobivene mnogobrojne nagrade, kao i gostovanja na međunarodnim festivalima. Ansambl predstave "Tutto sulle donne / Sve o ženama" dobitnik je posebnog priznanja "Zlatni smijeh" na Danima satire 2010. u Zagrebu za kolektivnu igru u predstavi. Talijansku dramu karakterizira i suradnja s istaknutim europskim, talijanskim i hrvatskim redateljima poput Paola Magellija, Neve Rošić, Paole Galassi, Laryja Zappije, Serene Sinigaglije ili Tonija Cafijera.

Od sredstava javnog priopćavanja Zajednica Talijana na svom jeziku sluša program na Radio Rijeci odnosno vijesti koje se emitiraju na talijanskome jeziku. Uspješno djeluje izdavačka kuća Edit, Talijani čitaju novine na talijanskome jeziku (La Voce del Popolo), a okosnica djelovanja Zajednice Talijana Rijeke je list La Tore.

Što nedostaje

Talijanska zajednica, međutim, još uvijek pati od nedostatka gospodarskog temelja. Zajednice i institucije talijanske nacionalne skupine tako su financijski ovisne o lokalnoj samoupravi i o državi.

- Za očuvanje i unapređenje nacionalnog, kulturnog i jezičnog identiteta pripadnika talijanske nacionalne manjine nastanjenih na području Primorsko-goranske županije postojeće ustanove su dostatne - istaknut će Agnesse Superina, potpredsjednica Skupštine Talijanske unije - ali za njihovo održavanje i kvalitetno djelovanje potrebna je financijska potpora. Za-

jednica Talijana u Rijeci - napomenula je - teško da će moći uspješno djelovati i izvršavati svoju ulogu bez adekvatnih sredstava. Za ovu godinu od Županije smo dobili 87 tisuća kuna, a od Grada tek 20 tisuća kuna, s tim da Gradu plaćamo najamninu koja mjesečno iznosi oko 10 tisuća kuna.

Participacija pripadnika talijanske manjine, odnosno zastupljenost talijanske manjine u državnim tijelima lokalne samouprave i javne uprave ostvaruje se u skladu s Ustavnim zakonom, Statutom Primorsko-goranske županije, Statutom Grada Rijeke i drugih mjesnih samouprava te međunarodnim sporazumima Republike Hrvatske. Njima im se osigurava pravo na ravnopravnu zastupljenost i učešće u javnoj upravi, uključujući djelatnosti koje se odnose na očuvanje i promicanje vlastitog manjinskog statusa. U javnom životu, upravljanju i samoupravljanju na lokalnoj i regionalnoj razini, poput drugih, i talijanska manjina sudjeluje posredstvom Vijeća nacionalnih manjina. Iako je pretežito savjetodavno tijelo koje surađuje s tijelima lokalne i regionalne samouprave, Vijeća imaju pravo na sudjelovanje u procesu odlučivanja, pravo na informiranost, pravo na pozitivnu diskriminaciju (naprimjer, pri zapošljavanju u tijelima lokalne samouprave) i pravo na utjecaj na javne medije, a mogu i predlagati zakonske akte s ciljem unapređenja položaja manjina, te kandidate za tijela državne uprave i samouprave. Međutim, što se tih prava tiče, pripadnici talijanske manjine u PGŽ-u nisu u potpunosti zadovoljni, napomenula je Agnesse Superina, prvenstveno zato što se takva participacija može ostvariti gotovo isključivo kroz stranačku djelatnost. ■■

U redakciji La Voce del Popola

La Voce del Popolo

Dnevnik talijanske manjine u Hrvatskoj i Sloveniji "La Voce del Popolo" jedan je od najstarijih dnevnih listova u Hrvatskoj. Noviji "La Voce" počeo je izlaziti kao antifašističko glasilo na talijanskom jeziku, na ciklostilu, 27. listopada 1944. u uvjetima ilegale na Kukuljanovu pokraj Rijeke. U uvodniku se uspostavlja veza s dnevnikom koji je u Rijeci izlazio od 1889. do 1919. g., ali ne i s njegovom autonomnaškom orijentacijom. List najprije izlazi tri puta tjedno, zatim svaki drugi dan, da bi od kolovoza 1945. do danas izlazio kao dnevnik. Početna naklada prvih godina iznosila je u prosjeku 8.000 primjeraka po broju, te je u prvim godinama porača, prije velikog egzodusa Talijana iz Istre i Primorja, "La Voce" bio vodeća gradska novina. Od 1950. nastaje razdoblje pada naklade, koja se 1954. ustalila na 2.000 primjeraka. Od 1960. godine list izdaje novinsko-izdavačko i trgovačko poduzeće EDIT koje je osnovala Talijanska Unija za Istru i Rijeku. "La Voce del Popolo" je samo jedan od dva dnevnika na svijetu koji izvan talijanske države izlaze na talijanskom jeziku. Iako je dnevnik skromne naklade koji se tiska u tek nekoliko tisuća primjeraka, vrlo je bogate tradicije koja ga čini apsolutnim rekorderom u povijesti riječkog novinstva po broju godina izlaska i služenja čitateljima. (D.O.)

Gentili ascoltatori una buona giornata

Zajedno s početkom emitiranja radijskog programa Radio Rijeke 16. rujna 1945. godine na valnoj dužini 349 metara, čuo se glas Ide Modice-Milković koja je čitala vijesti na talijanskom jeziku.

Talijanska redakcija, prema svjedočenju njezina spikera Bruna Petralija, tada nije bila ista kao danas. Naime, 99 posto stanovništva Rijeke u prvim poslijeratnim godinama govorilo je talijanski jezik. Hrvatska i talijanska redakcija na radiju bile su ravnopravne, a program je bio udvojen. Prvo bi se vijesti ili najave pročitale na hrvatskom jeziku a odmah zatim na talijanskom. Kako je to bilo pomalo dosadno, kasnije je program podijeljen, sat i pol na hrvatskom te sat i pol na talijanskom.

Jedna od najpopularnijih radioemisija na talijanskom jeziku, emitirana od 1951. do 1953. godine, bila je revijalna emisija "Il circolo degli ecclettici", koja poslije mijenja naziv u "Tombola" i "La Bora". U tim emisijama sudjelovali su gotovo svi glumci Talijanske drame iz Rijeke, koji su glumili i pjevali dok su uredničke palice držali Paolo Lettis, Mario Kinel i Renzo Vidotto. Nakon što je odlukom ondašnjih vlasti 1955. godine ukinuta talijanska redakcija a Radio Rijeka izgubila samostalnost i pretvorena u studio Radio Zagreba, ponovo je tek 1961. godine pokrenuta emisija na talijanskom jeziku "Tommaso el ficcanaso" koja je punih 15 godina prepričavala zgrade iz života starih Fiumana.

Vijesti na talijanskom čuju se tri puta dnevno

Za očuvanje i unapređenje nacionalnog, kulturnog i jezičnog identiteta pripadnika talijanske nacionalne manjine nastanjenih na području Primorsko-goranske županije postojeće ustanove su dostatne, ali za njihovo održavanje i kvalitetno djelovanje potrebna je bolja financijska potpora

Tvrtka, koja će potkraj ove godine proslaviti dvadesetu godišnjicu rada, danas zapošljava šezdeset radnika, a obiteljsku tradiciju s kavom nastavljaju Miro i Davor, sinovi Miljenka Manestra. Milman d.o.o. danas ima distribucijske centre u svim većim gradovima Hrvatske

Mirisi kave iz zaleđa Crikvenice

Crikveničko priznanje

Vlasnik Milmana Miljenko Manestar rođen je 1955. godine u Dramlju. Srednjoškolsko obrazovanje završio je u Crikvenici, nakon čega se zaposlio u ugostiteljstvu te je s obitelji vodio kulturni crikvenički restoran "Moslavina", specijaliziran za ponudu rakova, riba i školjki. Devedesetih otvara jednu od prvih pržionica u novoj hrvatskoj državi; rađaju se poznate mješavine Milman kave za domaćinstvo, espresso kava, espresso kava bez kofeina te kavadoze. Godine rada ugrađene u tvrtku Milman rezultiraju nagradom Grada Crikvenice u 2000. godini za postignute rezultate u gospodarstvu za Milman i njegovog vlasnika Miljenka Manestra.

Milman u Rijeci ima tri maloprodajna prostora

1 - Nakon više seljenja pržionice po nezadovoljavajućim lokacijama, otvoren je 1997. moderan pogon u blizini Crikvenice • 2 - Godišnja proizvodnja je do 400 tona kave, koju uvoze izravno iz Brazila • 3 - U sklopu kompleksa Milman provodi se voćarski i vinogradarski program • 4 - Obiteljska tradicija proizvodnje kave - Miljenko Manestar sa sinovima

Napisala: Mira KRAJNOVIĆ ZELJAK
Snimio: Petar FABIJAN

U neposrednoj blizini Crikvenice, u predjelu Podbadanj, u zelenom Vinodolu, smješteni su moderni pogoni tvrtke Milman d.o.o., kojoj je osnovna djelatnost kava, a koja će potkraj ove godine proslaviti dvadesetu godišnjicu. Djelatnost Milmana je pržionica, proizvodnja i prodaja kave na veliko i malo, što se osjeti po ugodnim mirisima kada se priđe bliže tom gospodarskom kompleksu. Od nekad male tvrtke Milman koja je osnovana u prosincu 1990. u Crikvenici, u Tomislavovoj ulici na inicijativu Miljenka Manestra, danas je izrasla moderna pržionica, sa svim ostalim elementima proizvodnje, pakiranja i distribucije toga u cijelom svijetu omiljenog napitka. Tvrtka danas zapošljava šezdeset radnika, a obiteljsku tradiciju s kavom nastavljaju Miljenkovi sinovi Miro i Davor.

Kronologija rasta

Ni recesija, ni kriza, srećom, nisu bitnije utjecale na poslovanje tvrtke, no, prema riječima Miljenka Manestra, lani se osjetio pad prodaje u odnosu na godinu prije, a ove godine pokazuje se trend rasta, ali ne očekivani.

- Od početka tvrtka se bavila proizvodnjom i trgovinom kave na veliko i malo. Najprije su bila dva pržionika kave kapaciteta 15 kilograma i specijalizirana trgovina kave u Crikvenici. Asortiman je bio ograničen na nekoliko kava: espresso, kava za domaćinstva i minas mix, ali se nastojalo privući potrošače tradicionalnom aromom te uvijek svježom kavom. Godine 1992. otvorili smo još jedan dućan u Rijeci, čime se povećala proizvodnja te se krug potrošača proširio posebno zbog izbora lokacije. Nakon toga otvaraju se prodavaonice na glavnoj tržnici u Rijeci, na Trsatu, u Delnicama i Rovinju, u kojima se osim mogućnosti kupnje raznih proizvoda nudi i kušanje Milman kave u raznim varijantama. Paralelno s rastom tržišta ulagalo se u tehnologiju tako da je 1997. godine, nakon više seljenja pržionice po nezadovoljavajućim lokacijama, otvoren

moderan pogon u blizini Crikvenice, s novom tehnologijom i godišnjim kapacitetom prerade više od 1,5 tona dnevne pržene kave - kaže Miljenko Manestar.

Rizik maloprodaje

Stalno praćenje trendova u konzumaciji kave dovelo je do usvajanja tehnologije novog proizvoda - Kavadoza Milman. Naime, Milman je prvi u Hrvatskoj počeo proizvoditi kavadoze, a čak je i naziv tog proizvoda potekao iz te tvrtke. Uz kavu osposobljen je i servis aparata koji se kupcima daje bez naknade, ali uz obvezu potrošnje kilograma kave mjesečno. Uz to nabavljen je i određen broj vozila te organizirana mreža distribucije ponajprije u Primorsko-goranskoj županiji, a kasnije i za cijelu Hrvatsku.

Godine 2005. uz kupnju licence za proizvodnju Elit kave preuzeto je i tržište, tako da Milman d.o.o. danas ima distribucijske centre u svim većim gradovima Hrvatske. Usvojena je i tehnologija proizvodnje praškastih instant napitaka od kave. Program malih kafe aparata i kavadoza startao je i u Sloveniji s vlastitom tvrtkom Milman d.o.o. Maribor te u Srbiji putem zastupnika Kočabana iz Beograda, a uslužno Milman pakira kavadoze i u Bosni i Hercegovini za tri tvrtke.

- Naša poslovna filozofija da bazni pogon bude u vlasništvu tvrtke, a maloprodajni prostori u zakupu, pokazala se ispravnom kada su veliki trgovački lanci svojim dampinškim cijenama počeli gušiti maloprodaju tako da se brzo bez velikih troškova napustila maloprodaja u prodavaonicama koje svojom zaradom nisu pokrivale troškove. Danas imamo otvorena četiri maloprodajna prostora, tri u Rijeci i jedan u Crikvenici. Od 2003. godine prišlo se proširenju pogona, izgrađena je nova proizvodno-skladišna hala od dvije tisuće kvadrata, kamo se planira preseliti prženje i pakiranje kave, dok bi stari pogon služio kao skladište gotovih proizvoda, a dio i za izložbeni prostor i trening centar. U 2008. godini u cilju podizanja kvalitete proizvoda i usluga te edu-

kacije radnika odlučili smo uvesti sustav upravljanja kvalitetom ISO 9001 : 2000 te sustav upravljanja sigurnošću hrane HACCP - ističe dalje Miljenko Manestar.

Poslovni kompleks od 20 tisuća kvadrata

Godišnja proizvodnja u Milmanu je do 400 tona kave, koju uvoze izravno iz Brazila, iz Italije, a koristi se indijska, afrička i južnoamerička kava. Svaka kava ima svoju aromu, a mješavinom arabike i robuste dobiva se većina vrsta kave koja je u proizvodnji i prodajnoj mreži Milmana.

- Otvaramo nove pozicije, jer su stare slabije. Zbog zabrane pušenja u lokalima pala je prodaja kave i do 30 posto, a u onima koji nemaju terase i više od toga. Puno smo investirali, a promet je na prošlogodišnjoj razini. U dvadeset godina u pržionici i cijeli sustav proizvodnje, tržište i reklame uloženo je oko pet milijuna eura. Sve je to napravljeno kreditima Zagrebačke banke, Privredne banke, Veneto banke i HBOR-a. Izgradili smo skladište za gotove proizvode, novu pakirnicu, nove prostore za mljevenje kave, a napravljen je i novi prostor za preseljenje cjelokupne tehnike. Izgrađeno je 2.600 četvornih metara poslovnih prostora, a cjelokupan kompleks ima 20.000 kvadrata. Pri gradnji strogo su se poštovali svi ekološki uvjeti, o čemu posebno govore u sklopu kompleksa podignuti vinogradi, voćnjaci, vrtovi i cvijećnjaci - ističe dalje Miljenko Manestar.

Naime, na 1,1 hektaru u sklopu kompleksa Milman d.o.o. provodi se program poljoprivrede. Voćarski program realizira se na 7.500 četvornih metara, a vinogradi na 1.400 četvornih metara. U voćnjacima je zasađeno 300 različitih voćki jabuke, kruške, šljive, trešnje, višnje, breskve, a na jednom dijelu je podignuta plantaža lješnjaka. U vinogradima prevladava sorta žlahtina, zatim muškato i muškati žuti te stolne sorte, među kojima se ističe kraljica vinograda sultanina. Miljenko Manestar posebno je ponosan na revitalizaciju domaćih autohtonih sorata srednje i male žlahtine i žumica. ■■

Brseč, grad na litici

Iako već dugi niz godina ima samo stotinjak stanovnika, prednosti života uz još uvijek netaknutu prirodu u Brseču prepoznaje i sve više mladih obitelji, pa stanovnici s veseljem ističu kako ima sve više dječje cike i tijekom zime, a ne samo za ljetnih mjeseci kada se broj stanovnika zbog vikendaša i turista i više nego udvostruči

Gradić na hridini iznad mora, s pogledom na Rijeku s jedne, a Cres i Sisol s druge strane

Plaža jedna od najljepših na Kvarneru

Nadomak Brseča nalazi se prekrasna, šljunčana plaža smještena između dviju stijena u kojima se nalaze bunker iz Drugog svjetskog rata. Ovu plažu mnogi smatraju jednom od najljepših na Kvarneru, ali i u Hrvatskoj, pa se često može naći među Top pet plaža u raznim internetskim "čakulama". Područje između Mošćeničke Drage i Brseča krije pravi raj za kupače, a osim onih poznatih, tu su i manje znane, skrovite plaže. Do većine se najbolje dolazi barkom, ali skoro svaka ima i strmi put. Brsečku obalu najbolje je istražiti morskim putem, malom barčicom kojoj je dostupna i najskrovitija uvala. Tu su i stare ribarske kućice koje su nekad, a mnogima i danas, služile za zimsko spremanje barki i ribarskog alata.

Područje između Mošćeničke Drage i Brseča krije pravi raj za kupače, a osim onih poznatih, tu su i manje znane, skrovite plaže

Napisala: Andrea MARIĆ
Snimio: Sandro RUBINIĆ

Primorci vole svoj kraj. Gdje god živjeli uvijek se rado vraćaju i rado govore o svom zavičaju. No, ljubav koju prema svom mjestu gaje Brsečani uistinu je posebna. To i ne čudi, pogotovo one koji su barem jednom zastali pokraj gradića smještenog na litici obale visokoj 157 metara na kraju ili početku Primorsko-goranske županije, kako kome drago, i njezinu spoju s Istrom.

Gradić na hridini iznad mora, s pogledom na Cres s jedne, a Sisol s druge strane, već dugi niz godina ima stotinjak stanovnika u koje su ubrajaju i oni koji rade i žive u Opatiji ili Rijeci, a petak popodne bježe u svoj Brseč u kojem provode i veći dio ljeta. Prednosti života uz još uvijek netaknutu prirodu prepoznaje i sve više mladih obitelji, pa stanovnici s veseljem

Rodna kuća Eugena Kumičića pretvorena je u muzej

ističu kako ima sve više dječje cike i tijekom zime, a ne samo za ljetnih mjeseci kada se broj stanovnika zbog vikendaša i turista i više nego udvostruči. Kako je Brseč dao puno "velikih" imena, tako ga i pohode u svijetu poznati i priznati ljudi koji ovdje nalaze svoju mrvu užitka. Stalno stanovništvo i "petkari" u neprekidnoj su "borbi" oko poimanja turizma i sezone jer dok ovi "stalni" uživaju u ljetnoj vrevi, ovi "povremeni" u Brseču traže mir kojeg je za ljetnih mjeseci teško pronaći. Tada, osim stare jezgre, živne i jedna od najljepših kvarnerskih uvala, udaljena od Brseča petstotinjak metara, do čije se plaže dolazi bar kom ili pješke.

Već u ovo vrijeme Brseč ulazi u smiraj kojeg do idućeg ljeta "narušavaju" tek povremeni izletnici.

Zaštićeni spomenik kulture

Brseč ima bogatu povijest, no većina ga zna po njegovu najpoznatijem sinu, književniku Eugenu Kumičiću koji je stvarao pod pseudonimom Jenio Sisolski i koji je ovjekovječio Brseč najviše u svojim "Začudenim svatovima" i "Jelkinom bosiljku". Brseč je dao i više poznatih narodnih svećenika, a među njima bio je monsignor Josip Uhač, koga je Sveti Otac predložio za kardinala, ali nažalost nije dočekao tu čast.

U knjigama piše da je područje Brseča naseljeno od prapovijesti, no iz rimskog doba nema poznatih nalaza. U srednjem vijeku mjesto je pripadalo pulskom biskupu, gos-

pod Devinskoj, knezovima Goričkim i Pazinskoj knežiji, a Brseč je stradao u Uskočkom ratu početkom 17. stoljeća. Prsten liburnske gradine korišten je kao podloga pri izgradnji srednjovjekovnih i novovjekovnih kula i zidina.

U župnoj crkvi sv. Jurja ističu se fragmenti kasnogotičkih fresaka majstora Alberta te drvorezbareni oltari i oltarne pale iz 17. vijeka. Romanička crkva sv. Stjepana na groblju baroknim je proširenjem promijenila orijentaciju, a u vizurama na naselje s istoka dominira kasnogotička crkva sv. Marije Magdalene iz 15. stoljeća, smještena na vrhu obalne hrđi iznad Brsečke uvala. Inače, blagdan sv. Marije Magdalene je u Brseču zavjetni blagdan koji se slavi 22. srpnja.

Stara jezgra Brseča je zaštićeni spomenik kulture, no uz to svakako valja vidjeti i upoznati sela Brsečine - Zagore, Martinu, Golovik i Sv. Jelenu. Upravo u Zagori živi i radi još jedan svjetski poznati Brsečan Ljubo De Karina, priznati umjetnik ponajviše poznat po svom radu u kamenu. Tu je i njegova galerija s opusom njegovih djela od početaka umjetničkog stvaralaštva do danas. Valorizacija manjih mjesta sve više uspijeva jer iz godine u godinu ima više onih koji žele odsjesti daleko od gužve, u pomalo zabačenim mjestima koja nude upravo idealnu kombinaciju za odmor.

Crkvice na litici

Posebnost Brseča su i njegove crkvice. Naime, na relativno maloj površini mjesta smjestilo se nekoliko crkvice, a u jednoj od

Galerija "Eugen K." puno desetljeće djeluje u rodnoj kući poznatog književnika Eugena Kumičića - Bernard Franković

Galerija "Eugen K."

Prije dva mjeseca, u povodu 10. obljetnice galerije "Eugen K." Udruga "Jenio Sisolski" otvorila je izložbu na kojoj je predstavljena grafička mapa Brseč Art 2009. umjetnika Mate Čvrljka, Maje S. Franković, Josipa Diminića, Želimira Hladnika i Orlanda Mohorovića. Galerija, koja puno desetljeće djeluje u rodnoj kući poznatog književnika Eugena Kumičića, postala je jedan od nezaobilaznih punktova liburnijskog kulturnog života. Tu su izlagali veliki umjetnici poput Ivana Kožarića, Ljube De Karine, Voje Radoičića... Na izložbi se trenutno može pogledati i grafička mapa "Brseč" umjetnika Ivana Kožarića i Maje S. Franković u izdanju Nacionalne i sveučilišne knjige u Zagrebu, tiskana 2004. godine, svakim danom osim ponedjeljka od 18 do 21 sat.

njih, crkvi sv. Jurja, zanimljivoj i zbog odvojenog zvonika, pokopan je i nadbiskup Josip Uhač. Tu je i obnovljena crkva sv. Magdalene, ispod koje se nalazi litica gdje je na kamenoj "stolici" književnik Eugen Kumičić stvarao svoja djela. O baštini Brseča brine se Udruga "Jenio Sisolski" već duže od deset godina, a Bernard Franković s ponosom ističe da su rezultati plod njihova rada, ali i ljubavi i donacija brojnih Brsečana, kako onih u Hrvatskoj, tako i raseljenih u svijetu. Primjerice, obnova crkve sv. Marije Magdalene, za koju se vjeruje da je izgrađena još u doba stare Liburnije, o čemu svjedoči postojanje specifičnih liburnijskih zidina, obnovljena je uz veliku pomoć mještana Brseča, financijsku potporu Ministarstva kulture i Brsečana koji žive u SAD-u gdje je inicijativu pokrenula rođena Brsečanka Elda Frankola koja je u projekt obnove uspjela uključiti mnoge svoje prijatelje.

Obnova crkve sv. Marije Magdalene trajala je desetak godina, a na restauraciji posvetnih križeva radili su specijalizirani stručnjaci iz Hrvatskog restauratorskog zavoda u Zagrebu.

Veliki Kumičić

Udruga "Jenio Sisolski" brine se o kulturnoj baštini, povijesti, ali i sadašnjosti Brseča, napominje Franković. Od onog što su napravili u zadnjih deset godina kao prvo ističe aktivnosti oko čuvanja uspomene na velikog Eugena Kumičića.

- Obilježavali smo 150 godina njegova rođenja 2000. godine, pa četiri godine kas-

O baštini Brseča brine se Udruga "Jenio Sisolski" već duže od deset godina, a predsjednik udruge Bernard Franković s ponosom ističe da su rezultati plod njihova rada, ali i ljubavi i donacija brojnih Brsečana, kako onih u Hrvatskoj, tako i raseljenih u svijetu

Obnova crkve sv. Marije Magdalene trajala je desetak godina

U Zagori živi i radi još jedan svjetski poznati Brsečan Ljubo De Karina, priznati umjetnik ponajviše poznat po svom radu u kamenu

Ljubav koju prema svom mjestu gaje Brsečani uistinu je posebna. To i ne čudi, pogotovo one koji su barem jednom zastali pokraj gradića smještenog na litici obale visokoj 157 metara na kraju ili početku Primorsko-goranske županije, kako kome drago, i njezinu spoju s Istrom

Pomalo jezovit pogled prema moru i podnožju litice

Brsečka janjetina

Osim po povijesti, gurmani znaju da je Brseč poznat i po dobroj janjetini. Kažu da odmah iza creske, paške i krčke dolazi brsečka jer se janjci također spuštaju do samog mora, pa je kvaliteta mesa neupitna. Brseč je nekad davno bio poznat i po maslinama, no stradale su u jakoj zimi 1929. godine.

U Brseču svaka kuća ima barem jednog člana obitelji u Americi ili nekoj europskoj zemlji

nije 100 godina smrti, a ove jeseni izdajemo zbornik radova u čast 160. godišnjice rođenja. Podršku imamo od Ministarstva kulture i Primorsko-goranske županije koji su pomogli i uređenje rodne kuće Eugena Kumičića - ističe Franković.

Kumičićeva rodna kuća pretvorena je u impresivnu i prelijepu galeriju "Eugen K." u kojoj izlažu eminentni domaći i inozemni umjetnici. Tu se održava i međunarodna umjetnička kolonija "Brseč Art" i okuplja umjetnike koje inspiriraju ljepote Brseča i tijekom tjedan dana nastaju djela koja se potom izlažu u galeriji koja je i sama po sebi pravo umjetničko djelo.

Osim toga, Udruga se brine i o uređenju crkvice i crkvene baštine jer u bližoj okolici ima dvanaestak takvih zgrada koje je valjalo ili valja zaštititi i sačuvati. Na taj je način, također uz pomoć Primorsko-goranske županije, uređena stara srednjovjekovna tvornica maslinova ulja, toš s kompletnom opremom koji bi, ako treba, mogao i raditi. No, nažalost, nema više onih koji bi na njemu znali raditi, napominje Franković.

Sarkofag sv. Aurelija

U unutrašnjosti toša čuva se pretežno kameni uređaj za mrvljenje maslina i drveni uređaj za tiještenje maslina. Tu je i drvena mjera za mjerenje maslina i 12 kamenica za ulje.

Franković ističe i restauraciju oltara crkve sv. Jurja, te restauraciju i pripadajućeg sarkofaga sv. Aurelija koja se još uvijek radi u četiri zagrebačke radionice. U jednoj se radi

kovčeg, a u ostalima kosti, draperija i mala grafika pronađena u njemu. Sarkofag bi se do kraja godine trebao vratiti u Brseč i crkvu sv. Jurja.

Zanimljiva je i priča crkve sv. Stjepana na brsečkom groblju koja je danas položena u smjeru sjever-jug, a nekad je bila istok-zapad, nekadašnja dužina je današnja širina. Za njezina tri zida smatra se da su starija od 1600. godine stoga je u tijeku restauracija vijednih križeva na zidu. Osim toga, oltar je donio župnik Grgur Maurović 1650. godine, no kako je on kupovao stare oltare njegova starost i vrijednost je puno veća.

U obnavljanju i čuvanju baštine isključivo se koristi struka stoga Brsečani, veliki i pogotovo mali, ne moraju brinuti jer će mjesto, uz pomoć Udruge "Jenio Sisolski" brižno čuvati svoju tradiciju i svjedočanstva povijesti.

Školu pohađa deset učenika

Ono što se najčešće ističe pri razgovorima o Brseču je i činjenica da u tom gradiću nema nepismenih još od izgradnje škole 1858. godine. Danas školu pohađa desetak učenika, a Brseč pamti i gore, ali i puno bolje dane. Njihov kroničar, nažalost preminuli, gospodin Emil Barković posvetio je život sakupljanju zanimljivih podataka o Brseču, a u njegovoj arhivi mogli su se pronaći mnogi zanimljivi podaci. Zna tako da je 1040. godine u Brseču bilo 180 stanovnika, a najveći odljev dogodio se 1956. godine. Svaki događaj ovjekovječen je u minutu točno.

Najveći odljev stanovništva iz Brseča dogodio se 1956. godine

Isto tako, 1940. škola je imala 140 đaka, a najpoznatiji učitelj bio je Nikola Pajalić koji je podučavao generacije od 1882. do 1927. godine kada su Talijani zabranili hrvatski jezik iako se u Brseču od 1912. uz hrvatski učilo talijanski i njemački. Među zanimljivostima nekadašnjeg direktora hotela "Marina" u Mošćeničkoj Dragi su stare knjige iz 1896. godine na ovamo, pisane krasopisom. U jednoj su prihodi i rashodi Brseča, u drugoj podaci o rođenima i umrlima, zapisnici sa sastanaka...

Jedni žele živost, drugi mir

Još kao mladić Emil Barković od svećenika je uzimao knjige, a potom je i sam počeo voditi evidenciju i zapisivati svaki događaj. U jednom našem razgovoru, prije nekoliko godina, pokazujući mi stare zapise i dokumente upitala sam ga kakav je danas život u Brseču, a on je kao iz topa odgovorio: "Kod nas nije mirno, kod nas je previše tiho. Ima puno starih ljudi, a svaka kuća ima barem jednog člana obitelji u Americi ili nekoj europskoj zemlji. Smatram da oni koji dolaze samo vikendom ili na odmor više i nisu Brsečani. Mi želimo malo živosti u mjestu, a oni mir. Nama je premirno i nikako se ne možemo uskladiti. Ljubav prema Brseču je strašna. Kada sam za rata bio u logoru svakog sam se dana po tisuću puta pitao hoću li se ikad vratiti u to nesretno mjesto. Oni koji traže smiraj trebaju samo sjesti u blizinu crkve Marije Magdalene. Petnaestak minuta sjedenja kraj nje i baterije su opet pune."

Valja poslušati savjete starijih. ■■

U šest godina predstavili dušu i srce Kupske doline

Najbitnije je da smo okupili veliki broj mještana i nizom aktivnosti ponudili domaćim ljudima i gostima raznovrsne sadržaje, čime smo ne samo oživjeli društveni, sportski i kulturni život ovog mjesta, već ponudili i svojevrsnu pozivnicu turistima kojih želimo što više jer smatramo da ljepote Kupske doline treba vidjeti što veći broj ljudi, kaže Davorin Klobučar

Kupa, prekrasna rijeka koja spaja, a ne razdvaja

Napisao i snimio: Marinko KRMPOTIĆ

U nepunih šest godina postojanja učinili smo jako puno", rekao je na kraju razgovora Davorin Klobučar, predsjednik Udruge "Kupa", a s njegovim riječima nemoguće je ne složiti se jer aktivnosti, programi i projekti ove mlade udruge toliko su već poznati široj javnosti da je ova udruga postala svojevrsni brend cijele Kupske doline.

Danas je već i prosječno obaviješteni stanovnik Primorsko-goranske županije čuo za priredbe "Plivački miting Kupom uzvodno", "Kros Novog lista dolinom Kupe" ili božićni susret carinika i policijskih djelatnika Hrvatske i Slovenije na pograničnom prijelazu u Brodu na Kupu, odnosno Petrini. Sve to, ali i još mnogo drugih aktivnosti dio su djelatnosti ove pažnje vrijedne udruge do čijeg je stvaranja došlo spontano nakon uspješnog međunarodnog košarkaškog turnira kojeg su u ljeto 2002. godine organizirali Davorin i njegov sin Goran, odnosno plivačkog mitinga "Kupom uzvodno" koji je pokrenut 2004. godine, prisjeća se Davorin Klobučar i dodaje:

"Obje ove priredbe osmislili smo sa željom da ljeto u Brodu na Kupu bude popunjeno nekim sadržajima, a budući da su već u tim prvim izdanjima ovi događaji privukli veliku pažnju, bilo nam je jasno da takvih sadržaja nedostaje. Upravo stoga, ali i iz želje da broj takvih zbivanja proširimo te da ih što bolje organiziramo, odlučili smo osnovati Udrugu 'Kupa' te smo to i učinili 27. studenog 2004.

godine okupivši veliki broj mještana različite generacijske pripadnosti.

Udruga koja okuplja polovicu stanovništva

Uz već postojeći plivački miting i košarkaški turnir mi smo već tada odlučili da ćemo sljedeće godine krenuti s novim događajem, krosom dolinom Kupe. Na svu sreću ta se ideja dopala "Novom listu" pa smo uskoro krenuli u zajedničku organizaciju događaja pod nazivom 'Kros Novog lista dolinom Kupe'. Ta je priredba vrlo brzo postala iznimno popularna i brojem sudionika nadmašuje sve druge priredbe ovog kraja predstavljajući na najbolji mogući način ljepote ovog kraja svim sudionicima među kojima je najviše mladih, osnovaca i srednjoškolaca. Naravno, to je bio samo početak, a budući da je jedan od temeljnih ciljeva postojanja naše udruge ekologija, odlučili smo godišnje prirediti tri velike ekološke akcije - jednu povodom Svjetskog dana voda u kojoj sudjeluju osnovci i srednjoškolci Rijeke i Gorskog kotara te dvije koje organiziramo u suradnji s našim prijateljima iz Slovenije u proljeće i krajem ljeta kada zajedničkim snagama čistimo Kupu, rijeku koja nas spaja, a ne razdvaja.

Da bismo pokazali snagu te ideje mi smo krajem godine osmislili zajednički susret carinika, graničnih policajaca te čelnika lokalnih samouprava slovenske i hrvatske strane ovog dijela pograničja. Taj susret održavamo krajem godine kada uz Božićni koncert završavamo

naše aktivnosti te počinjemo pripreme za novu godinu", govori Klobučar ističući kako udruga trenutačno okuplja sedamdesetak članova, što je gotovo pola stanovništva Broda na Kupu!"

18 redovnih priredbi

U okviru udruge djeluje i Klub mladih koji ima svoj plan rada i aktivnosti, veliku pažnju posvećuje se i planinarenju pa su kroz izlete ili duže ekspedicije članovi udruge posjetili Sloveniju, Crnu Goru i Liku. Razvija se i suradnja s drugim udrugama, pogotovo TŠD "Kostel" iz susjedne istoimene slovenske općine, kao i udrugama iz Kočevja i Novog Mesta, a od hrvatskih udruge posebno je dobra suradnja s Društvom "Goran" iz Zagreba uz čiju je pomoć Kupska dolina predstavljena u Bruxellesu, Sopronu i Zagrebu. Odlična je suradnja s Primorsko-goranskom županijom i Gradom Delnicama, kao i s brojnim medijima kojima, ističe Klobučar, svi članovi "Kupe" posebno zahvaljuju jer su sjajno pratili i upoznali širu javnost s radom udruge, ali i s ljepotama Kupske doline, što je i temeljni cilj rada udruge. "Najbitnije je da smo okupili veliki broj mještana i nizom aktivnosti ponudili domaćim ljudima i gostima zaista raznovrsne sadržaje, čime smo ne samo oživjeli društveni, sportski i kulturni život ovog mjesta, već ponudili i svojevrsnu pozivnicu turistima kojih želimo što više jer smatramo da ljepote Kupske doline treba vidjeti što veći broj ljudi", govori Klobučar koji na upit o mogućim novim priredbama kaže:

Financiranje

Udruga "Kupa" definitivno ne spada u one koji se samo "prikluče" na gradski proračun i dalje od toga i ne gledaju. Sredstva za rad, uz argumentaciju o kvaliteti projekata i manifestacija, traže od Primorsko-goranske županije, državnih tijela te od privatnika i poduzetnika. Naravno, često su ta traženja bezuspješna, ali sve je više onih koji im pomažu pa je tako od ukupne svote kojom raspolažu čak 70 posto iz tih izvora, a svega 30 posto iz proračuna Grada Delnice.

"Planirati neke nove priredbe već je pomalo teško jer i ovih 18 koje redovno organiziramo traže puno rada, truda i sredstava, a svi smo mi volonteri i nikako ne bi bilo dobro da se zaisitimo. Ipak, planiramo za blisku budućnost još dvije vrlo jake manifestacije. Riječ je o biciklističkoj utrci kojom bismo vezali različita mjesta Kupske doline i to, naravno, s hrvatske i slovenske strane. Siguran sam da bi ta priredba privukla u našu Kupsku dolinu znatan broj ljubitelja ovog sporta te da bi predstavljala novu mogućnost promičbe našeg zavičaja. Nadamo se da ćemo možda već i sljedećeg ljeta krenuti s tom utrkom. Također, nosimo se mišlju da već sljedećeg ljeta organiziramo izbor za miss Kupske doline! To neće biti lako jer je u igri puno sramežljivosti, ali ja smatram da bi i taj dio ljepote Kupske doline trebalo pokazati svijetu pa ćemo možda već sljedeće godine tijekom kolovoza pokušati organizirati jedan takav izbor, a onda, naravno, priključiti svemu i slovenske 'deklice' s druge strane te napraviti međunarodni izbor ljepote!" najavljuje Klobučar. ■■

Plivački miting Kupom uzvodno

Davorin Klobučar

Start Krosa Novog lista dolinom Kupe

Brod na Kupu treba turistički ured

"Godišnje kroz naše priredbe sigurno na područje Kupske doline dovedemo 6-7 tisuća ljudi, a ono što je najbitnije u cijeloj toj priči je da se ljudi koji ovamo dođu, vrlo često i vraćaju! Upravo zbog svega toga jedan od ciljeva našeg rada svakako je i osnivanje turističkog ureda u Brodu na Kupu. Naime, smatramo da ovaj kraj zaslužuje mjesto na kojem bi se turistima davale sve potrebne turističke informacije. To mjesto i taj ured mogao bi biti smješten u našim prostorijama čije uređenje privodimo kraju i gdje namjeravamo urediti prostor koji će služiti ne samo nama kao članovima udruge, već i posjetiteljima", rekao je Klobučar.

Susret hrvatskih i slovenskih carinika i policije na granici

Sjekač u poslu - početak rušenja stabla

Zasjek usmjerava pad stabla u željenom smjeru

Kako na početku 21. stoljeća izgleda put od stabla do pilane, odlučili smo saznati i odgovor potražili u srcu Gorskog kotara, u Upravi šuma Delnice, drugoj po proizvodnji i veličini u Hrvatskoj, a po svojim rezultatima već desetljećima u vrhu hrvatskog šumarstva

Napisao: Marinko KRMPOTIĆ
Snimio: Marinko KRMPOTIĆ i Arhiva ZIP

Iako su predmeti izrađeni od drva sastavni dio naše svakodnevice (ako samo na sekundu podignete pogled s teksta koji upravo čitate, vjerojatno ćete u svom vidnom polju uočiti nešto napravljeno od drvla!), vrlo se rijetko zapitamo kako su nastale te stolice na kojima sjedimo, stolovi za kojima blagujemo, prozori s kojih promatramo svijet izvan naših kuća izgrađenih u velikoj mjeri i od drva.

No, dobro - budući da smo dio Primorsko-goranske (zeleno-plave!) županije, ipak u većoj mjeri od ostatka Hrvatske znamo da put od stabla u šumi do konačnog proizvoda nije ni lagan ni jednostavan te da je riječ o poslu koji se već stoljećima veže uz područje koje se navodi u drugom dijelu imena naše županije. Oni malo upućeniji znat će i to da je Gorski kotar (iliti Zeleno srce Hrvatske kako mu se posljednjih godina tepa) šumom pokriven na gotovo 80 posto svog područja (!), a oni skloniji povijesti možda će se sjetiti i toga da su Gorani stoljećima izvozili svoje

umijeće obaranja stabala naseljavajući ne samo Hrvatsku (Slavonija), već i planinske dijelove velikih zemalja kao što su Francuska, Kanada, Amerika... i kamo god bi goranski drvosječe došli, bili su na cijeni kao vrsni majstori svog zanata.

Fizički zahtjevan i opasan posao

No, kakvo je stanje danas i što je od tog, danas već i pomalo romantičnog zanimanja drvosječe (danas je naziv tog zanimanja - sjekač, što ne zvuči samo službeno, već i pomalo horror u odnosu na izraz drvosječa) ostalo te kako na početku 21. stoljeća izgleda put od stabla do pilane, odlučili smo saznati i odgovor potražili u srcu Gorskog kotara, u Upravi šuma Delnice, drugoj po proizvodnji i veličini u Hrvatskoj, a po svojim rezultatima već desetljećima u vrhu hrvatskog šumarstva. Jedna od ponajboljih hrvatskih Uprava šuma prostire se na stotinjak tisuća hektara planinskog zemljišta i trenutačno zapošljava 696 ljudi koji rade u 14 šumarija, radnim jedinicama "Mehanizacija, graditeljstvo, prijevoz", "Građevinska operativa" te "Tehnički pregled vozila", a dio UPŠ Delnice je i turističko-

ugostiteljski dio s nekoliko poznatih lokacija (Park šuma Golubinjak, Lovčki dom Delnice, Zeleni vir, Kamačnik, skijalište Rudnik...).

Od spomenutog broja uposlenih tek nešto manje od trećine čine sjekači, vozači traktora i kamiona te radnici na pomoćnim stovarištima, dakle ljudi koji osiguravaju onu temeljnu aktivnost u šumarstvu - sječu i prijevoz drva do krajnjeg kupca. Najviše je, naravno, sjekača kojih u 14 šumarija ima devedesetak, vozača traktora i njihovih pomoćnika kopčasa je oko šezdeset, a vozača kamiona i radnika na pomoćnim stovarištima po trideset. Posao svakog od ovih ljudi je fizički zahtjevan, često i opasan, a godišnje kroz njihove ruke prođe oko 240.000 kubika drva što je oko 60 posto ukupnog etata (količine sječe) Uprave šuma Delnice, dok ostalih 40 posto, na temelju ugovora, posijeku privatni poduzetnici.

Na svježem goranskom zraku

Sam posao sječe počinje određivanjem onih dijelova koji zadovoljavaju temeljne uvjete za sječu, o čemu odlučuje struka. Potom

Beneficirani radni staž

Da je posao sjekača fizički vrlo težak svjedoči i činjenica da je to zanimanje koje ima beneficirani radni staž pa se tako 12 mjeseci računa kao 15, odnosno na četiri godine rada svaki sjekač dobiva još jednu godinu beneficiranog radnog staža. Što se pak mjesečnih primanja tiče, u UPŠ Delnice sjekači prosječno mjesečno primaju oko 6.000 kuna, ali zaraditi mogu i više ako prebace normu. Upravo stoga, ističe Štimac, šumari su ona vrsta ljudi koji baš previše ne vole kišu. "Svaki kišni dan nama na području UPŠ Delnice znači manjak od 2 do 2.500 posječenih kubika, što je brojka koja odgovara količini od oko 100 natovarenih kamiona. Takve minuse nije lako nadoknaditi, a oni se odražavaju i na slabiju zaradu sjekača", kaže Štimac.

Srušeno stablo valja obraditi

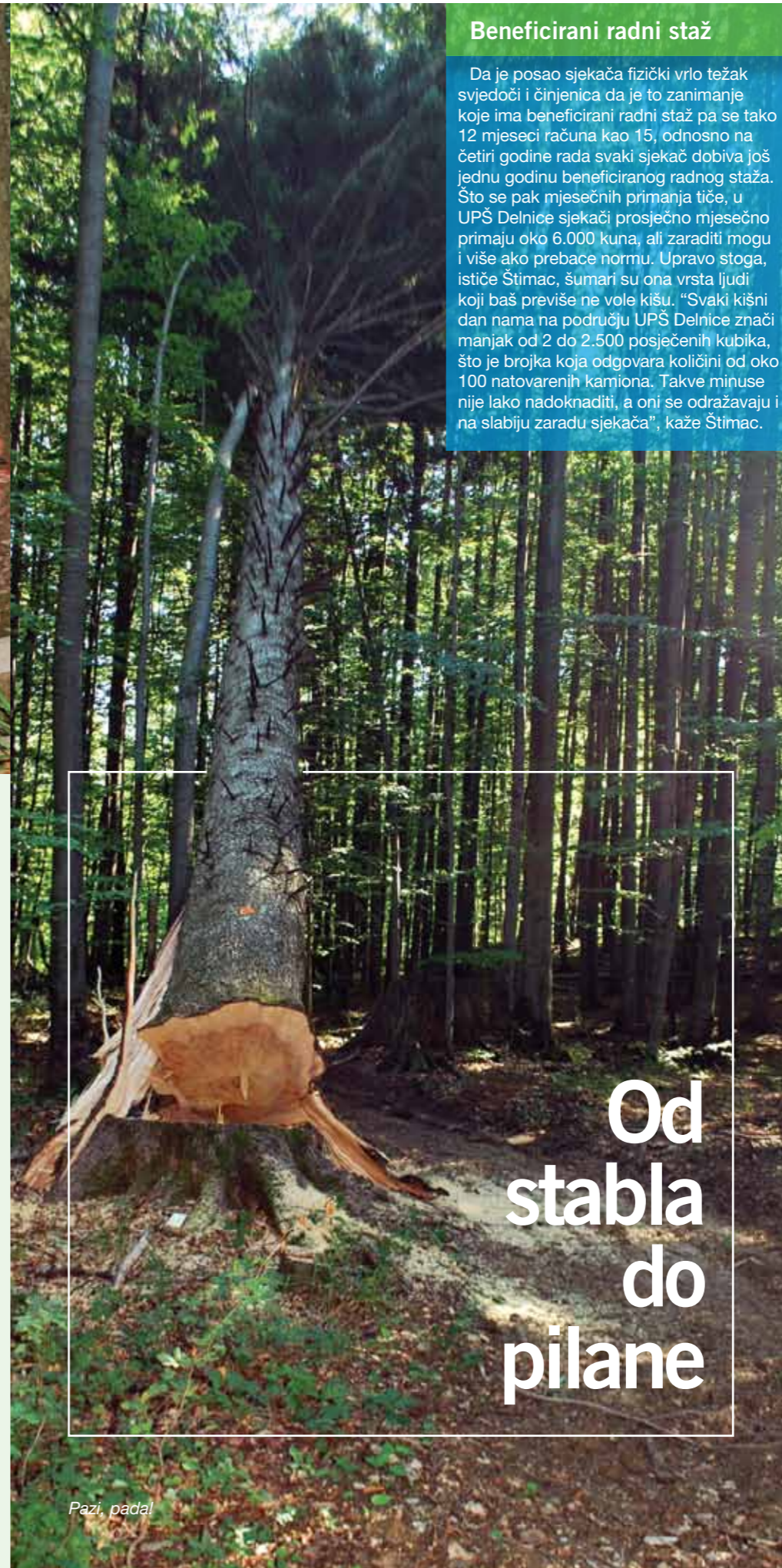

Utovar trupaca na kamion

Zimi "na posudbu" u Rijeku i Klanu

Iako goranski sjekači danas nisu prisiljeni, poput svojih pradjedova, kretati trbuhom za kruhom i prodavati svoje znanje drvosječe, ipak su i danas goranski sjekači često - ptice selice. Naime, u doba kad se u Gorskom kotaru ne može raditi zbog zime, oni ipak moraju nešto raditi pa ih se redovno šalje na terene gdje nema zime. Najčešće su to Klana i Rijeka, ali vrlo često i Slavonija. Tako i današnji goranski drvosječe nastavljaju tradiciju svojih predaka, a ono što je novo je da im tijekom ljeta, kad je to potrebno, stiže ispomoć iz drugih krajeva pa su tako, primjerice, ovog ljeta u goranskim šumama radili i sjekači iz Našice.

slijedi doznaka te sam čin rušenja koji se uvijek mora izvoditi uz poštovanje svih temeljnih pravila zaštite koja su danas na takvoj razini da je sigurnost sjekača i ostalih šumskih radnika daleko veća no u ona davna vremena. Sam čin rušenja ne izgleda komplicirano, a može trajati i vrlo kratko (rušenje stabla koje smo mi promatrali trajalo je nepunih 5 minuta!). Prvi je korak određivanje smjera i čišćenje radnog prostora oko debla, zatim se motornom pilom i sjekirom napravi zasjek koji usmjerava pad stabla u željenom smjeru ▶

Od
stabla
do
pilane

Pazi, pada!

Dio djelatnosti i turizam

Uz sječu šume i prodaju drvnih sortimenata Uprava šuma Delnice, ističe Denis Štimac, bavi se i nizom drugih aktivnosti. "Naša građevinska operativa služi nam za izgradnju vlaka i šumskih cesta te održavanje infrastrukture, a budući da su njeni kapaciteti jači od naših potreba, redovno radimo i na drugim područjima pa smo tako u višegodišnjoj suradnji s Upravama šuma Gospić i Split. Dio naših djelatnosti je i turizam, ali tu nismo odviše zadovoljni i želimo osnivanje tvrtke kćeri koja bi objedinila sve naše turističke objekte i odredila smjer rada u okviru kojeg bi brigu o tom sektoru vodila ugostiteljska i turistička struka što nam, očigledno, nedostaje", mišljenja je Štimac.

Trupci se na koncu obrađuju u pilani

...i nastavljaju put prema drvnj industriji

i nakon toga glavnu ulogu preuzimaju sjekači čije snažne motorne pile bez poteškoća klize dnom debla sve do trenutka kada drvo počinje padati uz snažan prasak i lomljenje grana.

No, rušenje je najčešće i najbrži dio posla jer za sve što slijedi treba znatno više vremena - kresanje grana zna se otegnuti zbog teško dostupnih grana, a slično je i s prerezom debla na nekoliko manjih trupaca što zna biti i opasna operacija pa zahtijeva znanje i smirenost. Sve ovo u odličnom izdanju vidjeli smo pri našem posjetu Gospodarskoj jedinici Delnice, a autori rušenja i obrade petnaestak metara visokog jelovog stabla bili su Božo Barišić i Draženko Pušelja, dva simpatična "goranska Bosanca" koji su iz rodnog Travnika potegli do Delnica gdje već duže vremena žive i rade. Na našu konstataciju kako je stablo jele vrlo brzo srušeno, Barišić priznaje da je to zato što su uvjeti dobri, a ni stablo nije bilo zahtjevno. "Uz to rušili smo ga dvojica pa je sve išlo jako brzo. Kad čovjek ruši sam i ako je stablo malo složenije, onda rušenje može trajati i po 20-30 minuta", govori nam Barišić koji je šumski radnik desetak godina, iako se školovao za strojobravara, a radio kao precizni mehaničar: "A, eto - na kraju sam sjekač! Ma, bolje je ovo, stalno sam na čistom gorskom zraku", govori šumski radnik Barišić od kojeg saznajemo da uz kvalifikaciju za sjekača ima i sve papire za traktorista pa je idealna kombinacija šumskog radnika jer radi - sve!

Sjekač - temeljni šumarski posao

"Počeo sam kao traktorist, nastavio kao sjekač i ovim se poslom bavim već desetak godina. Posljednje tri radim u UPŠ Delnice i zadovoljan sam, a volio bih da ovdje i stalno radim. Jest da je posao težak i vrlo zahtjevan, ali ja ga volim", rekao nam je Barišić, dok Draženko Pušelja, čiji je staž nešto veći i broji punih 15 godina rada "na svježem gorskom zraku", kaže da bez obzira na to što posao jest fizički zahtjevan, uživa: "Ma, meni ti je motorka u rukama od malih nogu i sve mi ovo dođe kao nešto skroz normalno. Jedino što ne valja je da sam primljen na određeno vrijeme. Bilo bi mi super kad bi me primili za stalno jer znam raditi i volim ovaj posao", zaključuje Pušelja.

Barišić i Pušelja pomalo su i tipičan primjer novih goranskih sjekača, ističu Denis Štimac, voditelj proizvodnje u UPŠ Delnice te Mario Gašparac, upravitelj Šumarije Delnice, naglašavajući kako je, nažalost, zanimanje domaćih ljudi za ovo lijepo zanimanje sve rjeđe. "Od devedesetak naših sjekača većinu još uvijek čine domaći ljudi, ali posljednjih godina, pogotovo nakon Domovinskog rata, iz drugih dijelova Hrvatske te pogotovo Bosne i Hercegovine, dolazi sve više radnika ovakve vrste. Štoviše, u Gorskom kotaru sve je očitije slabljenje interesa za ovaj temeljni šumarski posao pa će se za desetak godina sigurno javiti problem nedostatka ove vrste radne snage, a rješavat će se, najvjerojatnije, zapošljavanjem nedomicilnog stanovništva", govori Štimac dodajući kako je opadanje

zanimanja domaćih ljudi za posao sjekača vidljivo i iz činjenice da je prosječna starost u UPŠ Delnice uposlenih sjekača oko 45 godina!

Također, ističe Štimac, broj sjekača koji trenutačno rade na području koje pokriva UPŠ Delnice nije dovoljan, ali stroga pravila vezana uz recesiju ne dozvoljavaju nova zapošljavanja, a dodatnu poteškoću i opterećenje uposlenima svakako donosi činjenica da je sječa šume sezonski posao, odnosno da na gorskom području tijekom zime - a to zna biti i 3-4 mjeseca - pile i sjekire miruju. No, to što se ne radi ne znači da se godišnji plan sječe ne treba ostvariti. Naprotiv, ističe Štimac i pojašnjava:

"Naši sjekači godišnje trebaju obroriti oko 400.000 kubika (180.000 bjelogorice i 220.000 crnogorice). Kad bismo to podijelili na 12 mjeseci to bi bilo po otprilike 30.000 kubika mjesečno i to ne bi bio težak zadatak. No, budući da, primjerice, ove godine nismo zbog velikih količina snijega mogli prva tri mjeseca raditi, nama preostaje do početka prosinca - do kad moramo imati realiziran plan - izvršiti sječu od minimalno 50.000 kubika mjesečno, što nije nimalo lako. Ipak, uz kvalitetu i znanje naših sjekača i taj se posao realizira na vrijeme", kaže Štimac.

Najviše mrze blato

I dok će Gorani sve rjeđe u sjekače, za posao traktorista ili vozača kamiona lakše je naći domaće ljude, govori nam Mario Gašparac, upravitelj delničke Šumarije, dodajući kako

Usprkos prosječnoj plaći oko 6.000 kuna i mogućnosti dodatne zarade prebacivanjem norme, za desetak godina sigurno će se javiti problem nedostatka sjekača, a rješavat će se, najvjerojatnije, zapošljavanjem nedomicilnog stanovništva. Opadanje zanimanja domaćih ljudi za posao sjekača vidljivo je i iz činjenice da je prosječna starost uposlenih drvosjekača oko 45 godina

Šuma je zdrava i ima je dovoljno

Suprotno nekim općim katastrofičnim stavovima o sve manjoj količini šume, stanje je u Gorskom kotaru, tvrdi Štimac, suprotno. "Šuma je uglavnom zdrava i ima je dovoljno, a mi i dalje siječemo manje nego što je godišnji prirast tako da još uvijek svake godine više šume naraste nego što je mi srušimo. Jedan od većih problema na gorskom području svakako je starost šume. Naime, stara šuma znači i obimom veća debla zbog kojih imamo poteškoća s prodajom, pogotovo na strana tržišta gdje, primjerice, više i nema strojeva i tehnologije koja obrađuje obimom tako velika stabla. Stoga bi bilo dobro tu staru šumu u što većoj mjeri posjeći kako bi rast mlade šume bio kvalitetniji", smatra Štimac.

U Gorskom kotaru siječe se manje šume nego što je godišnji prirast

na tim poslovima radi većina domaćih ljudi i to već duže vremena. Uvjerili smo se u to i na licu mjesta, točnije na jednom dijelu Gospodarske jedinice Podvodenjak gdje smo naišli na utovarivanje kamiona pri čemu su glavnu riječ imali traktorist Duško Mulc i kopčaš Josip Štimac koji su na vrlo brdovitom terenu i po ne baš sjajnim uvjetima s puno blata i proklizavanja ipak vrlo uspješno "dostavljali" srušena debla do ceste gdje ih je vješt dizalčar smještao na grdosiju od kamiona.

Josip Štimac donedavno je radio kao sjekač, ali kad je Šumarija kupila novi traktor premjestili su ga na ovaj posao. "Moram priznati da mi se posao traktorista ili kopčaša sviđa te da je malo lakši od posla sjekača", govori Josip ističući kako je najbitnija u ovom poslu suradnja s vozačem. U njegovom slučaju to je Duško Mulc koji već dvadeset godina upravlja teškim traktorima u delničkoj Šumariji: "Naravno da moramo surađivati jer ovo je opasan i težak posao, pogotovo na težim terenima i po nepovoljnim vremenskim uvjetima, a to su prilike u kojima vrlo često radimo", govori Mulc dodajući kako najviše mrzi blato jer s njim nikad ne znaš što se može dogoditi. Na svu sreću, u ovoj prigodi kojoj smo i mi svjedočili, nije se dogodilo ništa loše. Josip i Duško savladali su svo blato i natovarili kamion koji je potom brekčujući krenuo dobro uređenim šumskim cestama k izlazu iz šume podno Kupjačkog vrha, vozeći prema nekoj od pilana mali dio goranskog zelenog zlata. ■■

Hodajuća povijest riječke kinematografije

Višestruko nagrađivani filmski i TV snimatelj svjedoči o počecima amaterskog filma u Rijeci i vremenu kad je stvaranje žive slike predstavljalo istinsko uzbuđenje, dugom razdoblju snimateljskog rada na Televiziji te namjeri da pravi animirani film

Sa šezdesetak filmova iza sebe na kojima je radio kao režiser, autor, montažer i snimatelj, Ervin Debeuc još uvijek stvara i radi kao mentor

Fotografija "Zima u Žurkovu", E. Debeuca iz 1956.

Biografija

Novinar, filmski i TV snimatelj i realizator Ervin Debeuc rođen je 28. travnja 1930. u Sušaku. Školovao se u sušačkoj gimnaziji, na zagrebačkoj dvogodišnjoj Višoj novinarskoj školi i na zagrebačkoj Akademiji za kazalište, film i TV (danas Fakultet dramskih umjetnosti). Prvo zaposlenje na "Jadran-filmu" u Zagrebu, a zatim u riječkoj Radio stanici od 1950. do 1952. godine, s koje prelazi u "Hrvatski glas" (Buje, Slobodni teritorij Trsta) gdje radi kao novinar. Od 1953. do 1961. radi u "Riječkom listu" i "Novom listu" kao korektor, supervizor, tehnički urednik i novinar gradske i kulturne rubrike. Od studenog 1961. ponovo je novinar u Radio Rijeci, a 1963. radi u Brodogradilištu 3. maj kao urednik internog lista. Od 1964.-1969. radi u Zajednici lučkih poduzeća Rijeka kao urednik "Vjesnika luke" i referent za EP, a od 1969. u dopisništvu TV Rijeka, gdje uz šefa Ljubu Nikolića, ton snimatelja Josipa Brnčića i vozača-osvjetlivača Vjeka Cestnika čini okosnicu budućeg riječkog TV studija. U mirovini od 31.12.1990. Dobitnik je niza priznanja za novinarsku i kinematografsku djelatnost. (D.O.)

Napisala: Barbara ČALUŠIĆ
Snimio: Petar FABIJAN

Danas kad su kamere svuda oko nas, a gotovo savršena filmska tehnologija dostupna svakom iole zainteresiranom amateru, priča o nastanku Kino kluba "Rijeka", danas Kino video kluba "Liburnija film", zvuči pomalo nestvarno. Priča jednog od petorice osnivača ovog kluba, višestruko nagrađivanog filmskog i TV snimatelja Ervina Debeuca, ovogodišnjeg dobitnika nagrade za životno djelo Hrvatske zajednice tehničke kulture, zapravo svjedoči o počecima amaterskog filma u Rijeci i vremenu kad je stvaranje žive slike predstavljalo istinsko uzbuđenje.

- Pedesetih godina u Rijeci je djelovao Foto klub "Rijeka" koji je imao kino sekciju i foto sekciju. Kino sekcija nije se mogla baš najbolje razvijati jer nije bilo kamera i tehnologije, dok je fotografiju u to vrijeme ipak bilo lakše raditi. No, jedna grupica ljudi u kojoj su uz mene bili Fernando Soprano, Ivan Tićak i drugi odlučila se pozabaviti filmom. Tićak je sa sobom iz Amerike donio kameru koja je bila preteča poznatih "os-

mica" i koja je imala rupicu između slika, a ne sa strane, pa je za to trebao i poseban projektor. Tićak je donio i takav projektor i to je bila na neki način okosnica početka rada našeg kluba. S tom skromnom opremom došli smo Viktoru Hreljanoviću, predsjedniku Foto kluba "Rijeka" kojem smo rekli da bismo osnovali svoj klub kojem bi cilj bio poticanje filmske djelatnosti. Održali smo osnivačku skupštinu u svibnju 1959. godine i jednostavno dodali ime sekciji Kino klub "Rijeka" i tu smo počeli - prisjeća se Debeuc. Kako kaže, svi počeci su uvijek jednako teški, no pioniri riječke kinematografije hrabro su kretali naprijed.

Prvi film - o nezaposlenom

Fernando Soprano je nastojao i na drugi način dati značenje novoosnovanom klubu pa je u nekadašnjem foto centru gdje je bila foto radnja kojom je klub namicao sredstva za svoje djelovanje, održavao poduke za film. Poduke su se održavale u laboratoriju, a Debeuc kaže da je najveća radost rada u laboratoriju bila vidjeti kako izlazi slika, a pogotovo živa slika.

- Počeci su bili teški, ali smo išli naprijed. Soprano je organizirao projekcije svojih starih

filmova, ali ne samo njegovih, već i filmova o svjetskim znamenitostima. Onda smo rekli zašto bismo mi samo gledali tuđe filmove, hajmo napraviti i nešto svoje. Tada smo snimili svoj film prema scenariju Ivana Tićka. Priča je to bila o jednom čovjeku koji je išao od vrata do vrata i tražio posao. Bio je to igrani film koji je govorio o teškom životu kojeg je, kao što vidite, bilo i onda - objašnjava Debeuc. Opremu je klub nabavljao sukcesivno, a i do novca se nije dolazilo lako, kao danas kad svatko, kako tvrdi Debeuc, čim dobije kameru u ruke misli da može snimiti film.

- Danas se film vrlo korektno može dobiti i kamerom na mobitelu, no to što se učini nije zapravo film. Nije dovoljna samo kvalitetna slika, već je potrebna ideja. Ideju treba realizirati, a to sve ljudima danas pomalo fali. Film ima svoju dinamiku koja se stvara montažom, a ovisi o ideji, scenariju i puno drugih faktora - govori Debeuc koji je svoj rad s kamerom koncem šezdesetih godina i profesionalizirao kao snimatelj na ondašnjoj Televiziji Zagreb, dopisništvu Rijeka.

Na televiziji je snimao sve, a ponajviše vijesti.

Taj reporterski dio posla ukratko objašnjava kao trčanje po gradu i snimanje svega što se dešava.

- Uvijek sam volio da slika bude kvalitetna i da bude tehnički ispravna. O tome su me učili još Viktor Hreljanović i Igor Emili pa sam i sam želio da mi fotografija u filmu bude tehnički ispravna, da bude ugodna za oko. Da kompozicija štima, jer što je ona drugo nego sklad. Mi smo sve to nekad rješavali svjetlom i na snimanje nismo nikad išli bez svjetla kao što je to danas slučaj. No, ako želite kvalitetnu sliku, morate je i danas raditi sa svjetlom jer ono, ako ništa drugo, stvara kvalitetnu sliku i atmosferu. Na televiziji se ne traži toliko kvaliteta koliko brzina jer televizija traži vijest u prvom redu. No, ja sam se trudio biti jedan od boljih snimatelja pa su ovi jači urednici i režiseri iz Zagreba dolazili u Rijeku i najradije su išli sa mnom na snimanje jer su znali da ću poštovati određene uzuse - kaže Debeuc.

Od snimanja za pamćenje izdvaja jednu od prvih transplantacija bubrega predvođenih dr. Vinkom Frančiškovićem. Bila je to, kako kaže, otprilike deseta transplantacija bubrega u Rijeci

i cijeloj bivšoj državi, ali prva koja je snimljena za televiziju. Debeuc priznaje da je oduvijek osjećao nelagodu pri pomisli na krv, doktora i igle. Kaže da zbog toga nikad nije mogao biti davatelj krvi, no u operacijskoj sali i s kamerom u ruci strah je naprosto nestao. Snimanje i gledanje transplantacije kroz okular dalo mu je, kako kaže, jednu posve novu perspektivu tom nekadašnjem strahu.

- Drugo snimanje kojeg se naročito sjećam bilo je snimanje potonulog broda u riječkoj luci kojeg su teglili do Omišaljškog zaljeva. Ja sam s osvjetlivačem iz Zagreba u vrijeme tegljenja snimao unutrašnjost broda. Odjednom se čula velika lomljava i osvjetlivač me u posljednji čas izvukao van, do barke koja nas je dovezla. Jedva smo uskočili u barku i prenijeli opremu kad se brod otkao i krenuo nazad - opisuje Debeuc jednu od svojih snimateljskih avantura.

Na korak do animiranog filma

Sa šezdesetak filmova iza sebe na kojima je radio kao režiser, autor, montažer i snimatelj, Debeuc još uvijek stvara i radi kao mentor. U ovom trenutku najviše ga privlači animacija u kojoj se prije nešto manje od deset godina već

okušao s dva kratka filma. Svoj dječjački san o pravom animiranom filmu pokušat će ostvariti ako ga, kako se nada, posluži zdravlje i sigurna ruka. A čestitke za nagrade i priznanja kojih ne manjka u njegovoj vitrini, primat će kad kolekciju popuni onima koje mu još nedostaju, kaže kroz smijeh ovaj neumorni zaljubljenik u kameru i sedmu umjetnost.

- Često mi se događa da mi poznanici na cesti čestitaju na nagradama, no ja kažem da sam pomalo oguglao na nagrade jer ih imam već dosta u kolekciji. No neke mi još fale pa kad dođem i do njih onda ću sve čestitare skupa pozdraviti. Grad Rijeka već me nagradio za filmsku djelatnost godišnjom nagradom, nagradile su me i riječka Zajednica tehničke kulture te Primorsko-goranska županija. Sad je kao kruna svega došla ova nagrada Hrvatske zajednice tehničke kulture. Znae, nekad su nagrade bile financijski izdašnije za razliku od današnjih u eri recesije. No, novac u ovom slučaju zapravo najmanje stimulira. Ono što kod ovakvih nagrada jedino istinski stimulira i tjera dalje je priznanje za vaš rad - zaključuje Debeuc. ■■

Šampionski snovi riječkih "kapica"

Cure koje žele trenirati mogu doći svakog dana na Kantridu i prijaviti se u Školu vaterpola na recepciji bazena

Primorje je minulog proljeća potvrdilo svoj status ponajboljeg hrvatskog kluba, osvojeno je drugo mjesto u Prvenstvu Hrvatske, u finalu doigravanja prejaka je bila zagrebačka Mladost. S iznimkom odbojkašica, najbolji je to rezultat jednog riječkog kluba u prošloj sezoni

ja, od kojih su tri dobile konačno izbornikovo povjerenje, Emmi Miljković, Majda Zekan i Maja Kalauz. Na širem popisu bile su još Katarina Majlat i kapetanica riječkog sastava Andrea Premuš, jedna od samo četiriju igračica koje u klubu igraju od njegovog osnutka 2005. godine.

- Imamo i četiri juniorske reprezentativke koje su sudjelovale na Europskom prvenstvu u Ukrajini, a nekoliko naših igračica sudjelovalo je prošle godine na B Europskom prvenstvu u Manchesteru - upozna je trener Primorjašica Mauro Mervcich, koji je ujedno i izbornik juniorske reprezentacije.

Ništa bez jake logistike

Primorje je minulog proljeća potvrdilo svoj status ponajboljeg hrvatskog kluba, osvojeno je drugo mjesto u Prvenstvu Hrvatske, u finalu doigravanja prejaka je bila zagrebačka Mladost. S iznimkom odbojkašica, najbolji je to rezultat jednog riječkog kluba u prošloj sezoni, a uspjeh je tim veći jer sve vaterpolistice igraju na potpuno amaterskoj bazi, iz čiste ljubavi prema ovom sportu.

- Došli smo do finala doigravanja, u kojem smo iznenadili Mladost u Zagrebu te time iz-

Vaterpolistice Primorja, viceprvakinje Hrvatske

Na hitnoj zbog ugriza

Vaterpolo nije lagan sport, ima puno čupanja, naguravanja, laktova u glavu, čak i ugriza. Netko tko to gleda izvana ne bi rekao da ima toliko dinamike u ženskom vaterpolu, ali ljudi ne znaju što se dešava ispod vode.

- Tu ima svašta, znalo se događati da nakon utakmice cure završe na hitnoj, na šivanju. Žene reaguju impulzivnije, definitivno su agresivnije od muškaraca, koji sve shvaćaju kao dio sporta. Mi sve udarce vraćamo, bez obzira što smo izvan bazena prijateljice, ali pamtim tko nas je udario do sljedeće prilike. Ja sam nakon jedne utakmice u Šibeniku završila na hitnoj zbog ugriza. Pitali su me "što ti je, što te to ugrizlo", a ja kažem "čovjek, bila je utakmica...". Nisu mogli doći k sebi - sjeća se Andrea.

čelu uprave. Odnedavno na klupskom čelu stoji Ivo Bačić, s kojim bi na Kantridi trebali zapuhati neki novi vjetrovi te se Primorjašice nadaju da će funkcionirati na puno ozbiljniji način.

- Financijski smo dosad bili na jako tankim granama, imali smo velikih problema u normalnom funkcioniranju, primjerice u organizaciji putovanja. Tu nam je muški klub puno pomogao, a veliku pomoć imali smo i od Riječkog sportskog saveza - govori tajnica kluba Ester Superina.

Osim Maura Mervcicha, u klubu kao trener radi Hrvoje Grabovac, koji tri puta tjedno vodi školu vaterpola. U Primorju trenira ukupno četrdesetak igračica, tu su tri kategorije, prva momčad, juniorke i kadetkinje. Namjera je bolje se ekipirati i stručno i u upravi jer, kako objašnjava Mervcich, bit će to nužno zbog sudjelovanja u predstojećoj regionalnoj ligi.

Uvjeti za trening i utakmice u novom bazenskom kompleksu na Kantridi su više nego dobri. Termini su puno prihvatljiviji nego u doba kad je Rijeka imala jedan jedini bazen koji su dijelile sve kategorije muškog i ženskog vaterpola, plivača i sinkroniziranih plivača.

- Trebalo je to izdržati, jer treba voljeti ovaj sport da bi se ostalo u njemu. Drži nas i zajedništvo, mi smo sve prijateljice i u bazenu, i izvan bazena, većina nas gotovo da i nema društva izvan kluba. Zaista smo kao jedna obitelj. Baš smo si super - zaključuje Andrea Premuš. ■■

borili još dvije utakmice. Nismo uspjeli osvojiti naslov jer za prvo mjesto treba, osim momčadi i trenera, imati i jaku logistiku, što mi u ovom trenutku nemamo - kaže Mervcich.

Kapetanica Andrea Premuš nada se da će za sljedeću sezonu ova ekipa ostati na okupu i da će Primorje biti još bolje. Iako, svjesna je da će protiv Mladosti biti vrlo teško jer je riječ o gotovo profesionalnom sastavu, jedinom takvom u nas.

- Ove godine smo bile blizu, jako blizu, ali i drugo mjesto je velik uspjeh. Mi smo ipak na razini ispod Mladosti, najviše zbog financija. One imaju puno više mogućnosti za rad, treninge dva puta dnevno, a mi treniramo četiri do pet puta tjedno. Došle su im kao pojačanja dvije Amerikanke hrvatskog porijekla, imaju ukupno deset reprezentativki. Pobjediti ih u jednoj utakmici od tri finalne je već velik uspjeh. S druge strane, mi ne treniramo sve zajedno, tri igračice, od kojih su dvije reprezentativke, ne treniraju uopće s nama, dođu tek u petak prije utakmice. U subotu se nađemo, odradimo jedan trening zajedno i idemo na utakmicu - objašnjava Andrea.

Pet godina ozbiljnog vaterpola

Vaterpolo je niz godina bio "rezerviran" samo za muškarce, pogotovo u Hrvatskoj. U osamdesetim godinama nešto se počelo pomicati, osnovao se ženski klub u Splitu, ubrzo su odgovorili iz Opatije, no bilo je to daleko od ozbiljnijeg sportskog kolektiva. Nešto masovnije okupljanje vaterpolistica na Kvarneru pojavilo se tek s novim tisućljećem, pa je 2005. godine, baš na 8. ožujka, osnovana i ženska sekcija Vaterpolo kluba Primorje. Andrea Premuš svjedoči o tim počecima budući da pripada prvoj generacija riječkog kluba.

- Vaterpolo pratim otkad znam za sebe, tata je dugo godina u vaterpolu, brat s uspjehom igra vaterpolo, osvajao je medalje u svim reprezentativnim kategorijama. Gledala sam vaterpolo i željela ga igrati. Igrala sam rukomet nekoliko

godina, a osnutkom kluba ostvarila mi se prilika da ostvarim vaterpolski san. U drugom srednje igrala sam divlju ligu u Opatiji. Tamo su me zamijetili i sjetili me se kad se osnivao klub. U to doba sam taman prestala trenirati rukomet i tako sam krenula u novi sport - objašnjava kapetanica.

Pod vodstvom trenera Borne Vojinovića riječke igračice napredovale su vrlo brzo. Već krajem 2006. godine u vitrine na Kantridu došao je pehar osvajačica Kupa Hrvatske, a u nastavku sezone Primorje se okitilo i naslovom državnih prvakinja. No, klub je potom napustilo nekoliko članica prvog sastava, pa je novi trener Mervcich imao težak zadatak ponovnog stvaranja ekipe i rezultata. Ove godine plodovi tog rada izašli su na vidjelo, Primorje je opet u hrvatskom vrhu.

Drži nas zajedništvo

- Preuzeo sam ekipu u vrlo nezgodnom trenutku, kada se šampionski sastav raspao i trebalo je krenuti ispočetka. Došao sam iz Italije, iz muškog vaterpola, cure su me uspjele nagovoriti da postanem njihov trener. Mogu reći da je sa ženama puno teže raditi, treba imati puno više strpljenja, biti puno više psiholog nego s muškarcima. No, nije mi žao, zavolio sam te cure kao da su mi kćeri, to je izvanredna ekipa koja želi napredovati i jednog dana postati prvak države. Za to moramo u prvom redu posložiti financije u klubu, a ako to bude sređeno, nadam se da ćemo moći napokon igrati u LEN kupu, što smo ove sezone morali otkazati - govori Mervcich.

Vaterpolistice Primorja od 14. listopada 2008. godine djeluju kao samostalan klub, nakon izlaska iz "braka" s vaterpolistima. Klub je postao četvrti član Sportskog društva Primorje 08, no izdvajanje je donijelo i teže egzistencijalne probleme. Prvi predsjednik bio je Milan Jadrić, koji je nakon godinu dana svoje mjesto prepustio Hrvoju Luliću, no s njim klub nije puno profitirao pa je ponovo došlo do promjene na

Reprezentivka Emmi Miljković

Trener Primorjašica Mauro Mervcich

Uvjeti za trening na Kantridi su idealni

Napisao: Boris PEROVIĆ
Snimio: Petar FABIJAN

Nedavno održano Europsko prvenstvo u vaterpolu u Zagrebu skrenulo je pažnju šire javnosti na segment ovog sporta koji se u Hrvatskoj dosad kretao samo na marginama sportskih rubrika. Prvi put su na natjecanju tako visokog ranga nastupile hrvatske vaterpolistice, o kojima su se mediji raspisali kao o napokon otkrivenim vrlo atraktivnim članicama domaće sportske obitelji. Pripreme za sudjelovanje na europskoj smotri prošlo je pet igračica Primor-

Želim uspjeti u ovom sportu - Katarina Ježić

Razgovarao: Boris PEROVIĆ
Snimio: Petar FABIJAN

Mlada rukometašica Zameta Katarina Ježić trenutno je najveći talent riječkog rukometa i jedna od najdarovitijih igračica u Hrvatskoj. Ova 18-godišnjakinja porijeklom iz Novog Vinodolskog već je lani bila standardna seniorska prvotimka, a u novoj sezoni od nje se očekuje vodeća uloga u Zometu. Ovog ljeta je sudjelovala na svjetskom juniorskom prvenstvu u Južnoj Koreji, gdje je u bila najbolja igračica hrvatske reprezentacije, s prosjekom od devet golova po utakmici.

– Volim rukomet, volim ga igrati i trenirati. Sve što sam dosad postigla ostvarila sam samo svojim radom. Želim uspjeti u ovom sportu, uvijek želim biti među najboljima, igrati u reprezentaciji, samo se moram uspinjati stepenicu po stepenicu. Počela sam trenirati u Novom Vinodolskom, tamo mi i danas živi cijela obitelj. Kad sam upisala srednju školu u Rijeci, prešla sam u Orijent Presoflex, gdje sam igrala dvije godine i puno naučila. Onda mi se pružila mogućnost zaigrati za Zomet, a budući da sam smatrala da sam prerasa drugu ligu, prihvatila sam prvoligašku ponudu. Mislim da nisam pogriješila, da sam u ovih godinu dana puno napredovala. Zomet me inače pozivao još od kad sam bila u šestom razredu, ali došla sam tek kad sam se osjećala spremna za tako veliki klub, mislim da sam ovako imala bolji razvojni put.

Na drugom kraju svijeta

Kao rezultat tog napretka stigao je i poziv u reprezentaciju?

– Pozvana sam dva puta u A selekciju, a to je nešto potpuno drugačije od svega gdje sam dosad igrala. Treninzi i rad u reprezentaciji, to

je pravi profesionalizam, to je moj san. Nadam se da će biti još poziva.

Standardna si članica juniorske reprezentacije, selekcije do 20 godina, ali reprezentativnog iskustva u mlađim kategorijama imaš i od ranije?

– Već sam igrala u kadetskoj reprezentaciji, na kvalifikacijama u Nizozemskoj osvojile smo prvo mjesto u skupini. Europsko prvenstvo je bilo u Srbiji, ukupno smo bile jedanaeste, trebale smo biti puno bolje plasirane. Nastupila sam i na Mediteranskim igrama u Pescari prošle godine, tamo smo u konkurenciji mog 1992. godišta osvojile zlatnu medalju.

Ovog ljeta si s juniorkama igrala na svjetskom prvenstvu i sa svojih 18 godina bila najmlađa hrvatska igračica, no istovremeno i najbolja.

– Koreja, to je posebna priča, predivno iskustvo. Bile smo na drugom kraju svijeta, gdje ljudi imaju totalno drugačiji mentalitet, to prvenstvo ću pamtili zauvijek. Osjećala sam se kao u filmu, kad sam prolazila ulicama Seula, kraj svih onih osvjetljenih dućana, kazina. Malo je u početku bilo problema s hranom, ali kasnije se i to riješilo. Tko je jeo paštu, kao ja na primjer, dobro je prošao. Bila sam više od dva tjedna samo na pašti i na pahuljicama, jela sam i čokoladice za snagu.

Ujutro vidim masnice

Igraš na poziciji pivota, što podrazumijeva i dosta grubosti tijekom igre?

– Već sam se navikla na to, da dobijem lakat u glavu, lakat u rebra, da često padam. Ali dignes se i ideš dalje. Batine dobiješ, ali batine i daješ. Ujutro se probudim, vidim masnice svuda po meni, a ni ne znam odakle, više ništa ne osjetim.

Nažalost, upoznala si i tamniju stranu sporta, ozljede te nisu zaobilazile?

– Imala sam prošle sezone težu ozljedu leđa, pomaknuo mi se disk zbog čega od bolova nisam mogla ni sjediti, ni ležati. To se otkrilo tek više od mjesec dana nakon ozljede, tako da sam se oporavljala tri mjeseca. Osim toga, imam problema sa zglobovima, uvijek su mi iskakali, imala sam podljeve, znali su mi popucati ligamenti.

Kako shvaćaš rukomet, još uvijek kao igru ili već razmišljaš kao profesionalka?

– Ja se i dalje igram, još sam mlada, ali polako se privikam na činjenicu da je rukomet moj posao, da na neki način živim od njega. Moja je želja da nakon što završim školu odem dalje, ne znam hoću li ostati u Hrvatskoj ili ići van. Važno mi je da igram, dobro ću procijeniti koji klub odabrati.

Imaš li nekog uzora u svijetu rukometa, neku igračicu koju bi voljela oponašati?

– U ženskom rukometu nema baš nekih takvih zvijezda, možda mi se više od ostalih sviđa jedna igračica iz Viborga. Ali najviše cijenim najboljeg pivota svijeta, to je Igor Vori, bez obzira što znam da ne mogu igrati kao on, već i zato što sam dosta niža od njega.

U školi mi izlaze ususret

Kakve su ambicije tvog kluba Zomet ove sezone?

– Nadam se da će ove sezone sve biti kako treba, rad je vrlo kvalitetan. Pogotovo obožavam kondicionog trenera Mladena Marića koji s nama radi ujutro, rad s njim ispunjuje me za cijeli dan. Jednostavno mi odgovara njegov stil komunikacije, iako mi se sviđa i kako s nama radi glavni trener Edo Šmit, od kojeg sam puno naučila u igračkom smislu. U novu sezonu smo ušle dosta pomlađene, ali mislim da smo čak i bolja ekipa nego lani, bolja smo klapa, bolje se slažemo. Imam osjećaj da više napredujemo, da ne idemo toliko glavom kroz zid, ne idemo brzopleto, nego pametno. Mislim da možemo u najmanju ruku zadržati lanjsko peto mjesto.

Kako si se snašla u Rijeci, već četvrtu godinu živiš odvojeno od roditelja?

– Stanujem na Zometu, u blizini dvorane, zajedno s još pet kolegica iz kluba, klub nam plaća stan i hranu. Jedemo u restoranu Glorija, moram pohvaliti njihovu kuhinju koja kvalitetom zadovoljava nas sportaše.

Kako uspijevaš uskladičiti školske i klupske obaveze?

– Idem u Trgovačku školu, svjesna sam da ju moram završiti iako mi je rukomet u prvom planu. Prosječna sam učenica, ali bitno da idem naprijed, bez obzira što puno izostajem zbog sportskih obaveza. U školi mi izlaze ususret, opravdavaju izostanke koje kasnije nadoknadim. Ne mislim se u životu baviti zanimanjem za koje se školujem, nadam se nakon rukometne karijere postati trener ili možda otvoriti teretanu, uglavnom ostati u sportu. ■■

Već sam se navikla na to, da dobijem udarac i da često padam

Privikam se na činjenicu da je rukomet moj posao

Obiteljska tradicija

Kako si se našla baš u rukometu? Obiteljska tradicija je imala dosta utjecaja?

– Mama je trenirala rukomet, njezin trener je bio i moj trener u Novom, Dušan Šebalja. U početku sam mijenjala pozicije, od lijevog krila do desnog, bila sam vanjski pivot, sve sam igrala, gdje je trebalo krpiti, tu sam ja krpala. Kad sam došla u Orijent, trener Sanjin Lučićanin je rekao da nisam baš za vanjskog, da bih mogla na pivota, i tu sam i ostala. Moj prvi sport je bio nogomet, i tata ga je igrao. Trenirala sam u Novom, i danas obožavam igrati nogomet. Kasnije sam neko vrijeme bila u plivanju, ali ljubav prema rukometu je prevladala.

Najveći talent riječkog rukometa i jedna od najdarovitijih igračica u Hrvatskoj već je dvaput bila pozivana u A selekciju. Kad završi školu i ona će otići dalje, u neki jači hrvatski ili inozemni klub. “Važno mi je da igram, dobro ću procijeniti koji klub odabrati”, kaže Katarina

Pa i sam...
kao da ima... de...

Autorski tim prvog
trkačkog bolida
"RRCX" s riječkog
Tehničkog fakulteta

Napisao: Zdravko KLEVA
Snimio: Sandro RUBINIĆ i arhiva ZIP

Šestorica studenata riječkog Tehničkog fakulteta autori su prvog trkačkog bolida s oznakom "RRCX". S tim vozilom dobili su ulaznicu za natjecanja u klasi Formula student, a riječ je o najzahtjevnijem svjetskom natjecanju studenata tehničkih znanosti u organizaciji Međunarodnog udruženja inženjera strojarstva - iMechE. Samo natjecanje Formula student, koje ima tradiciju dugu dvadeset pet godina, organiziraju i financiraju korporacije i timovi iz Formule 1. Događaji su to na kojima moćne autoindustrije pomno promatraju timove i pojedince u njima, njihova rješenja i, naravno, vrbuju nadarene za svoju autoindustriju.

Na riječkom Tehničkom fakultetu ne postoji studij za izobrazbu inženjera u autoindustriji. Ipak, zahvaljujući bivšoj studentici tog fakulteta Jeleni Opačar, koja je završila studij automobilske inženjeringa u Grazu, virus automobilistike je ubačen u zgradu Tehničkog fakulteta riječkog sveučilišta, u Vukovarskoj 58.

U startu peh ali i priznanja

Rad na konstruktiji prvog riječkog bolida započela je skupina studenata u sastavu Robert Blažić, Igor Felc, Ivan Maglica, Velibor Vučković, Hrvoje Novak, Gona Tomac, Danijela Turk i Andrea Arbula, s mentornim profesorom dr. sc. Vladimirom Medicom. Prvo natjecanje Riteh Racing Team imao je 2008. godine u Silverstoneu u klasi 3 Formule student. Riječ je o natjecanju na koje se dolazi bez

lako na riječkom Tehničkom fakultetu ne postoji studij za izobrazbu inženjera u autoindustriji, virus automobilistike je ubačen u zgradu u Vukovarskoj 58. Rad na konstruktiji prvog riječkog bolida započela je skupina studenata s mentornim profesorom dr. sc. Vladimirom Medicom

bolida, odnosno natječe se samo s projektom budućeg bolida. Kako tumači student Hrvoje Novak, to vam je ulaznica u Formulu student. "Donesete projekt i čekate što će vam komisija reći, ima li uopće smisla prema projektu ići u izradu bolida, trošiti novce. I tu se dogodio prvi peh. Materijal uz dopis, kojeg je trebalo poslati nešto ranije, kako bi se suci mogli bolje upoznat, poslan je sa zakašnjenjem. Sankcija za to bili su penali pa je od 300 mogućih bodova u klasi 3 od kojih se 150 dodjeljuje za konstrukciju bolida, Riteh Racing Timu u startu oduzeto 75 bodova", kaže nam mentor ekipe prof. dr. Vladimir Medica.

No, unatoč tomu, nakon prezentacije projekta, suci, eksperti iz autoindustrije, priznali su da im se do tada nikada nije dogodilo da, niti kao tim niti bilo koji sudac pojedinac, nisu imali nikakve primjedbe, sugestije za popravak. "Toliko vam je dobar projekt", rekli su im i dodijelili treće mjesto Formule student u klasi 3.

Pravili bi Formulu - ma hote doma

Ohrabreni priznanjem iz Silverstonea, studenti Tehničkog fakulteta krenuli su u izradu bolida. Što se profesora Medice tiče, on je savjetnik u ime Tehničkog fakulteta, ali ne smije govoriti studentima napravite to ovako ili onako, popravite ovo ili ono. Tim mora djelovati samostalno, sam brinuti oko projekta, oko toga kako prikupiti novac za izradu bolida i svih ostalih poslova i izlaska na natjecanje.

"Moja je uloga bila", kaže profesor Medica, "omogućiti nekakav radni milje ekipi u smislu da ih suviše ne ometa, te ako treba kakav službeni dopis od fakulteta, da se u njihovo ime izradi i pošalje. Taj rad studenata ne može zamijeniti ispite na fakultetu, ali ima pojedinih radova na vozilu", napominje profesor, "koji su kao zadaće u nekim predmetima prihvaćene i priznate. Recimo, projektiranje šasije, odnosno sva ona mjerenja koja takav projekt iziskuje." "Kada su u pitanju troškovi ▶

Kokpit

U osvajanju ulaznice za autoindustriju

Formula student

Projekt Formula student započeo je 1981. u Sjedinjenim Američkim Državama (SAD). Početak ovog projekta u Europi seže u 1998. godinu kada su se dva automobila iz SAD-a i dva iz Velike Britanije (VB) natjecala prvi put na tom natjecanju organiziranom izvan SAD-a.

Danas u Europi ima preko 150 timova u koje se ubraja i Riteh Racing Team. Godišnja natjecanja Formule student gdje timovi trebaju pokazati svoj cjelogodišnji rad još od samih početaka podržavaju najvažniji ljudi auto-moto industrije. Neki od njih su i suci na ovim natjecanjima. Postoji osam službenih godišnjih natjecanja Formule student koja se održavaju u SAD-u (Kalifornija i Detroit), Brazilu (Sao Paolo), VB-u (Silverstone), Njemačkoj (Hockenheim), Italiji (Fiorano), Japanu (Fuji speedway) i Australiji (Melbourne).

Bolid je mase 251 kg,
snage 600 m³ i postiže
ubrzanje 0-100 km/h za
3,7 sekundi

izrade bolida", dodaje student Novak, "oni su iznosili nekih 20 tisuća eura. Pomogli su nam mnogobrojni sponzori svojim uslugama oko izrade dijelova, obrade. Mnogo toga potrebnog našli smo preko interneta i tako jeftinije prošli, a svaki od osam članova tima uložio je oko četiri tisuće radnih sati. Nije bilo lako. Kad bismo se obratili nekome i rekli 'znate, gradimo bolid - formulu', svi bi nas pogledali čudno, kao da s nama nešto nije uredu i pomoć bi izostala. U poređenju s drugim ekipama iz svijeta, mi smo uistinu svoj pothvat napravili s najmanje novca. Za usporedbu samo, tim s Tehničkog fakulteta u Grazu za svoja dva bolida, jedan na motorni, drugi na električni pogon, utrošili su 3 milijuna eura.

Mi smo prvo nabavili motor Yamaha R6 (povlomi). To je motor s niskim težištem, od 600 m³ koliko je propisano. Nakon toga krenuli smo raditi šasiju. Tu su bitni nosači za motor. Zatim ovjes, kotače, elektroniku i oklop. Debljina cijevi je propisana, aluminij smo nabavljali ovdje, obrađivali kod privatnih poduzetnika, ostalo sami. Imamo na fakultetu neke strojeve, na fakultetu smo i zavarivali, itd. U konačnici, postigli smo bolid mase 251 kg, snage 600 m³ i postizemo ubrzanje 0-100 km/h za 3,7 sekundi."

Prve utrke u ljeto 2010.

Nakon što je na "Inovi mladih" Riteh Racing Team osvojio posebnu nagradu i brončano odličje za ukupni nastup u kategoriji studenata, bolid "RRCX" riječkih studenata, nešto najbolje u toj kategoriji što Hrvatska trenutačno ima, javno je predstavljen u Rijeci. Bilo je to nekoliko dana uoči nastupa na međunarodnom natjecanju Formula student 2010. u Engleskoj na stazi Silverstone od 15.7. do 18.7.2010. Tim je u ukupnom poretku zauzeo 33. mjesto od 100 timova iz cijelog svijeta, koji su se prijavili na natjecanje u klasi 1 (timovi koji se natječu s novim bolidom za 2010. godinu). Dio tima je krenuo s kombijem i vozilom i prevalio 1.800 km do Silverstonea, a ostatak ekipe prebacio se Ryanairom iz Trsta. U Silverstoneu je vozilo

prošlo tehnički pregled i test sigurnosti vozila te testove mjerenja buke motora i istjecanje tekućina pri nagibu vozila od 60 stupnjeva i test kočnica. Nakon svega, bolid je dobio dozvolu za sudjelovanje u natjecanjima.

Jedno od ukupno tri natjecanja obuhvaća i takozvane statičke discipline: prezentacija poslovne studije bolida, prezentacija tehničkog projekta vozila sa svim tehničkim detaljima, te prezentacija troškova izrade bolida. Trećeg dana natjecanja bolid je uspješno prošao testove ubrzanja, gdje je potrebno iz stanja mirovanja prijeći dužinu od 75 metara. U ukupno četiri pokušaja postignuto je najbolje vrijeme od 4,34 sekunde. Kod testa ovjesa, tzv. voznja osmica, postignuto je vrijeme od 5,534 sekundi. Sprint, kvalifikacijska utrka za nedjeljnu glavnu utrku izdržljivosti, odvožen je uz velike probleme s akumulatorskom baterijom na bolidu te s problemom mijenjanja brzina.

"Problemi s akumulatorom, najjeftinijim", dodaje Hrvoje Novak, "presudili su i na glavnoj utrci gdje nakon gašenja motora bolida, zbog slabe baterije, motor više nismo mogli upaliti i tako nam je izmakla titula najboljeg tima koji se prvi put natječe u Formuli student. Uslijedilo je drugo natjecanje u Hockenheimu u Njemačkoj početkom kolovoza. Tri dana prije njega otkazao nam je motor", napominje Hrvoje, "kojeg smo uspjeli promijeniti. Tamo smo u konkurenciji 80 jakih timova osvojili 39. mjesto u ukupnom plasmanu, a najveći broj bodova dobili smo u takozvanom Cost reportu - prezentaciji troškova izrade bolida."

Dizajneri i vozači RRCX-a

Ivan Maglica jedan je od dizajnera bolida "RRCX", za koji kaže da je brz i jednostavan za vožnju. Brzo mu se otklanjaju i kvarovi, nema nekih kompliciranih dijelova za čiji bi popravak trebalo više dana. Ubrzanje mu je 3,7 sekundi, dostiže brzinu od 160 kilometara na sat, ali s drugim prijenosom bi mogao postići i veću, od 200 km/h.

Robert Blažić, jedan od vozača bolida "RRCX" u timu, obašnjava da se natjecanje bolidima odvija u nekoliko disciplina. Završna je na 22 kilometra, s time da se na 11 kilometara mora zaustaviti, ugasiti auto, u 3 minute zamijeniti vozače, ponovo startati auto i nastaviti utrku. Tu jako puno timova ispada, 50 posto njih nakon gašenja auta više ne može upaliti. Sve se pregrije, baterije se isprazne itd.

Igor Felc, također vozač bolida "RRCX", reći će: "Ja sam malo izvan standarda, visok sam ali uspijevam, snalazim se. Najteže mi je izvući se s mojim dugačkim nogama iz gotovo ležećeg položaja u bolidu u 5 sekundi koliko je nekako predviđeno."

Novi bolid u pripremi

Bolid "RRCX" više se neće imati prigodu natjecati u klasi Formula student. Sljedeće sezone mora biti novi, takva su pravila. Eventualno, dodaje profesor Medica, postoji natjecanje s alternativnim pogonima: biogoriva, vodika, ili na pogon elektromotorom i u toj klasi bi se još mogao angažirati. Inače, za novo natjecanje treba napraviti novi bolid.

"I šasija se već crta polako", ubacuje se Hrvoje, "mislim da će biti u studenom ove godine gotov projekt i do kraja studenog moramo krenuti u izradu ako mislimo stići na vrijeme u travnju prijaviti se na natjecanje. Sad smo puno pametniji, iskusniji. Krenuli smo pomalo nabavljati sredstva, uspjeli smo jednu firmu pridobiti da nam donira karbon jer smo u novom projektu dobar dio kilaže, mase bolida, već spustili. Trebali bismo je dovesti na nekih 200 kg da bismo bili konkurentni. Ali, to znači upotrijebiti što lakše materijale, a jedan od najraširenijih u tom smislu je karbon, odnosno dijelovi napravljeni od karbonskih vlakana. Sad namjeravamo krenuti isprovocirati i druge studente jer je to naporan zahvat koji iziskuje puno vremena. Reći ću vam da nitko od nas u timu nije dao više od tri ispita prošlu godinu, što nije baš za hvalu. Jednostavno, dođete tu u 12 i posao vas uzme do 4 ujutro... Onda morate odspavati. Tko se prvi probudi, zove i opet ste tu, oko bolida. Morat ćemo privući i druge u tim, da se uključe i podijele taj ogromni ali izazovni posao s nama. Ipak, ovo što radimo ne predstavlja samo Tehnički fakultet već cijelo riječko sveučilište." ■■

Bolid "RRCX" više se neće imati prigodu natjecati u klasi Formula student. Sljedeće sezone mora biti novi, takva su pravila. Puno iskusniji, studenti kreću u izradu novog, znatno lakšeg i konkurentnijeg bolida. Znaju da predstavljaju ne samo Tehnički fakultet već cijelo riječko sveučilište

Test ovjesa - voznja osmica

S nastupa u Hockenheimu, gdje su osvojili 39. mjesto

Svaki detalj na natjecanjima mora se objasniti strogim sucima

Kroničar čabarskog kraja

U prvoj dekadi ovog stoljeća područje Čabra je dobilo niz pažnje vrijednih knjiga koje kvalitetno obrađuju povijest ovog kraja

Napisao: Marinko KRMPOTIĆ
Snimio: Marinko KRMPOTIĆ i Arhiva ZIP

Prvo desetljeće 21. stoljeća u povijesti Čabra zasigurno će se pamtili i po tome što je u toj prvoj dekadi novog stoljeća područje Čabra napokon dobilo niz pažnje vrijednih knjiga koje kvalitetno obrađuju povijest ovog kraja. Zasluge za to pripadaju Slavku Malnaru (1937.), čabarskom zaljubljeniku u povijest koji je svoj višegodišnji rad oplemenio sa, za sada, devet objavljenih knjiga, a deseta je pri kraju i trebala bi biti objavljena u tijeku ove godine. Ono što je u slučaju ovog kroničara čabarskog kraja zanimljivo je činjenica da je

Kao dijete razbijao kamen

“Zaposlio sam se kao dijete od 11 godina i to kao radnik na cesti! Bili su to počeci izgradnje makadamskih cesta i najčešći posao bilo je razbijanje kamena koji se koristio za kolnik. Budući da nije bilo gotovo nikakve obuće, a najčešći odjevni predmet za nas mlade bile su kratke hlače, ja sam bio pun ožiljaka od krotina koje su frcale pri razbijanju kamena i zabijale se u moja bosa stopala ili gole noge. No, raditi se moralo, djelomično i stoga što smo za taj rad dobivali takozvane točkice kojima smo mogli kupovati hranu”, opisuje dio svoje kruhoboračke povijesti Slavko Malnar.

Ono što je u slučaju ovog kroničara čabarskog kraja zanimljivo je činjenica da je pisati počeo relativno kasno - praktički na pragu šezdesetih - a prvo autorsko djelo objavio je 2001. kada je imao već 64 godine života! No, taj zanimljiv podatak postaje razumljiv kad se čuje nesvakidašnja životna priča Slavka Malnara

pisati počeo relativno kasno - praktički na pragu šezdesetih - a prvo autorsko djelo objavio je tek 2001. godine, u trenutku kada je imao već 64 godine života! No, taj zanimljiv podatak postaje razumljiv kad se čuje nesvakidašnja životna priča Slavka Malnara....

Talijanska odmazda

Rođen je 1937. godine u Ravnicama, mjestu udaljenom desetak kilometara od Čabra i bio je prvo dijete u obitelji Rudolfa i Antonije koji će nakon njega imati još četiri sina. Imao je svega pet godina kad su talijanski fašisti, u želji da partizanima onemoguće opskrbljivanje i logističku pomoć koju su im pružali mještani tog kraja, organizirali veliku ofenzivu i spalili veliki dio čabarskog kraja. Zapaljeno je preko 800 obiteljskih kuća i 700 gospodarskih zgrada, oteto oko 2.000 grla stoke,

a nekoliko tisuća ljudi, među kojima je bilo više od 800 djece, transportirano je u internističke logore namijenjene, kako su tvrdili Talijani, komunistima. Slavko Malnar, njegov mlađi brat i roditelji završili su u ljetu 1942. godine u logoru na Rabu, a početkom 1943. godine preseljeni su u talijanski Gonars gdje se početkom 1943. rodio treći sin - Antun.

“Iako sam bio tek petogodišnji dječak, sjećanja su mi itekako živa, a proučavajući kasnije povijesne dokumente i upoznavajući se s tom tragedijom naroda čabarskog kraja došao sam do spoznaje o kako užasnom događaju je bilo riječ. Samo s područja Čabra u logoru Kampor na Rabu umrlo je 476 ljudi i to u roku od par mjeseci! Uvjeti života bili su nenormalni - svaka osoba je dobivala 7 dekgrama kruha dnevno, a jedina hrana najčešće je bila zamučena voda koju su nazivali juhom”,

Uporan u traženju činjenica

Prikupljajući riječi čabarskog kraja Malnar je napisao i prvi rječnik čabarskog kraja objavljen pod nazivom “Pamejnek” (2002.), a prva knjiga s čisto povijesnom tematikom bila je “Rounice” (2005.) o njegovom rodnom mjestu Ravnice. Uslijedila je potom sjajna “Povijest čabarskog kraja” (2007.), njegovo do sada kapitalno djelo, potom i “200 godina župe Sv. Andrije u Tršću” (2008.) i “Rječnik govora čabarskog kraja” (2008.) te 2009. godine već spomenuta “Čabarske žrtve fašizma”, a uskoro će biti objavljena i njegova deveta knjiga, drugo izdanje prezimena.

Iznimno bogat opus nastajao je ponajprije zahvaljujući marljivom radu, istraživanju i obradi podataka. Sve to Slavku Malnaru nije teško, a u traženju činjenica iznimno je uporan i ne priznaje podatke ukoliko nisu temeljeni na provjerenim dokumentima i činjenicama.

prisjeća se Malnar ističući kako je toj tragediji posvetio knjigu “Čabarske žrtve fašizma” (2009.) u kojoj je kombinirao dosadašnja saznanja s vlastitim istraživanjima, a upravo radi na novoj memoarsko-beletrističkoj knjizi u kojoj opisuje svoja sjećanja i koja bi trebala biti objavljena sljedeće godine.

Teški trenuci

Iako je povratak iz logora, do čega je došlo u jesen 1943. godine, neposredno nakon kapitulacije Italije, donio sreću i slobodu, uvjeti života i dalje su bili iznimno teški. U potpuno popaljene i uništene Ravnice nije se imalo smisla vraćati pa su Ravničani, kao i mnogi drugi mještani iz okolice, utočište pronašli u Tršću koje nije bilo spaljeno. Malnarovi su tu, njih šestero jer im se u međuvremenu priključila i baka, živjeli u sobici od 15 kvadrata. “Nije bilo ni odjeće ni deka pa smo se

Slavko Malnar

noću pokrivali starim prnjama, a ionako teško stanje postalo je u proljeće 1944. godine još gore jer su, igrajući se vatrom, djeca zapalila jednu od gospodarskih zgrada, a budući da vatrogasaca nije bilo, požar se brzo proširio i uništio Tršće pa smo se nakon tog novog udara morali vratiti na svoja zgorišta. Tako smo se vratili u Ravnice gdje smo živjeli u malom zidanom podrumu i preživljavali od danas do sutra. Ljudi su tada, što nije bila nikakva sramota, prosjačili i to najčešće u Sloveniji gdje su nas razumjeli i tih nam godina jako pomogli dajući krumpir-dva ili neku drugu sitnicu. Najveći problem bila nam je glad, a koliko je teško bilo vidi se i iz toga što smo jeli sve do čega se moglo doći. Sjećam se da je moj otac često znao kuhati juhu od maslačka, a kao sol i začini znali smo kasnije koristiti umjetno gnojivo! To smo jeli jer nismo imali što drugo. Kasnije, kad se stanje popravilo i kad smo već imali stoku, pokušavao sam takvu hranu dati životinjama, a jedine koje su je prihvaćale bile su krave. Psi, mačke, svinje... samo bi je omirisali i okrenuli glavu!” prisjeća se Malnar teških životnih trenutaka.

Želja za školovanjem

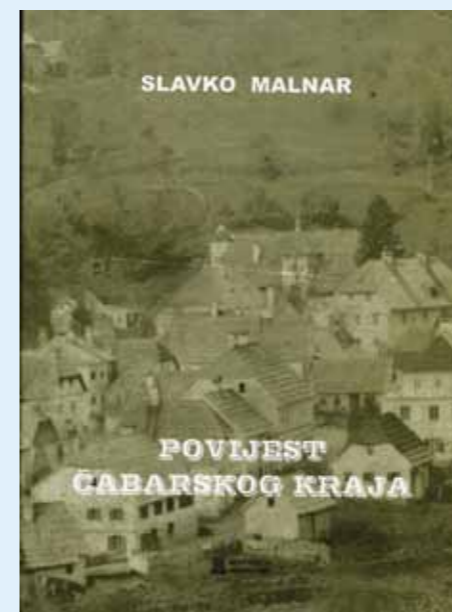
No, usprkos svemu život je tekao, a radost u svom tom užasu siromaštva za Malnara je bila škola u koju je išao s radošću i žudnjom za što više znanja. Već 1944. godine kreće u prvi razred i po završetku prva četiri razreda pruža mu se, zahvaljujući inzistiranju učiteljica, jer je bio odličan učenik, mogućnost da nastavi školovanje za učitelja u internatu u Puli. No, Slavkov otac, bojeći se da mu najstariji sin u internatu ne bude gladan, ne želi da najstariji sin ode pa Slavko ostaje kod kuće i izučava zanat postolara, a cijelo to vrijeme radi najrazličitije poslove - s 11 godina već radi kao radnik na cesti, potom u pilani, šumi, zadružnoj radionici... Po završetku služenja vojnog roka, 1960. godine, upisuje večernju školu i završava više razrede osnovne škole, a budući da to čini vrlo uspješno, iz njegovog tadašnjeg poduzeća - Šumarije Tršće -

dopuštaju mu da u zagrebačkoj birotehničkoj školi upiše takozvanu dopisnu ekonomsku školu koju uspijeva, uz rad, završiti za tri godine. Potom koristi mogućnost da u Čabru, u novootvorenom odjeljenju pulske ekonomske škole Mate Balota koja je s radom počela na temelju bratimljenja Pule i Čabra, završi i višu ekonomsku školu! Tako je dečkić koji je iza sebe imao strahote talijanskih internističkih logora i neizvjesnost teškog siromaštva poratnih godina, zahvaljujući iznimnoj upornosti, trudu i volji stekao obrazovanje kakvo mu davne 1944. godine kad je kretao u školu, gotovo nitko nije mogao predvidjeti.

Po završetku škole Malnar godinama radi u Šumariji, a vrlo je aktivan i u Mjesnoj zajednici Tršće. U slobodno vrijeme puno čita - beletristiku i povijest - ali, još uvijek ništa ne piše. “Pisanje me oduvijek privlačilo, ali uz sve obveze jednostavno nisam imao vremena za to. Tek kad sam 1992. godine otišao u mirovinu počeo sam sve više razmišljati o tome. Uočio sam da, čak i kad je nešto o mom zavičaju bilo zapisano, dosta toga nije bilo točno. Sve to jednostavno me usmjeravalo k tome da i sam počnem pisati i pokušam ispraviti barem očigledne povijesne pogreške, te time dam svoj doprinos zavičaju.”

Knjiga prezimena

Uz povijest mog kraja jako su me zanimala i prezimena jer su ona u sebi nosila i priču o naseljavanju ovog kraja, odgovor na pitanje što smo i odakle smo došli. I upravo to je tema moje prve objavljene knjige, djela “Prezimena u čabarskom kraju” koje je objavljeno 2001. godine. Knjigu o prezimenima je teško pisati jer su svi na to osjetljivi. Primjerice, svi žele da njihovo prezime znači nešto lijepo i dobro, a ja sam pisao realno i na temelju činjenica, kaže Malnar.

Najznačajnije Malnarovo djelo, knjiga “Povijest čabarskog kraja”

Slasne jagode Fabijanića

U posao uzgoja jagoda ušli smo iz ljubavi, ali i želje da pojačamo financijsko stanje. U tome smo i uspješni, ali tek zahvaljujući ogromnoj količini rada pa se danas možemo pohvaliti da imamo jako dobre rezultate, ali nemamo baš slobodnog vremena, govore Fabijanići

Ekološke jagode ukusnije

Fabijanići za sada nude tri sorte jagoda, a u samoj proizvodnji kombiniraju ekološki i klasičan način pri čemu se sve više okreću ekološkom jer su te jagode puno ukusnije i slađe te puno lakše dolaze do kupca. Uz jagode zasadili su i manju količinu aronije, sjevernoameričke biljke koju su još Indijanci koristili za pripremu njihove tradicionalne hrane pemikan. No, aronije Fabijanići imaju jako malo i koriste je, bar za sada, za vlastite potrebe.

Napisao i snimio: Marinko KRMPOTIĆ

Zeleno-plava županija bogatstvom i raznolikošću svojih sadržaja pruža neslućene mogućnosti rada i suradnje s prirodom, ali je iskoristivost tog potencijala, dojam je, daleko od stvarnih mogućnosti. Industrijalizacija koja je počela krajem pedesetih godina prošlog stoljeća "ubila" je kod velike većine ljudi ovog područja, pogotovo kod onih koji su živjeli u krajevima pogodnim za razvoj stočarstva i poljoprivrede, naviku da se bave tim poslom pa stoga danas velike poljoprivredne površine i pašnjaci zjape prazni, zapušteni ili zarasli u šumu i šikaru. Uz tjeranje od bavljenja spo-

menutim djelatnostima, bivši je sustav kod većine ljudi stvorio i štetnu naviku po kojoj je najbolje i najpametnije bilo raditi u nekoj firmici ili državnoj službi od "7 do 3", a oni koji su dodatno željeli raditi smatrani su čudacima.

No, vremena se mijenjaju pa u sve većoj mjeri postaje jasno da se raditi mora, i to puno. Među one hrabrije i željne rada pojedince koji su odlučili iskoristiti ono što im priroda nudi svako spadaju mladi Gorani Ivan i Lidija Fabijanić, fužinsko delnički bračni par, koji su uz svoj stalni posao (oboje su uposleni na Autocesti Rijeka - Zagreb) odlučili dio svog slobodnog vremena posvetiti i uzgoju jagoda, a uloženi trud i briga donijeli su lijepe rezultate pa tako Fabijanići danas u Ličkom polju imaju nasad jagoda od 5.000 sadnica, što im je ove godine donijelo urod od otprilike 1,5 tona jagoda, a sve to prodano je u rekordnom roku - najviše u Rijeku, ali i na otoke, Istru i u Delnice.

Posao za prehranjivanje obitelji

"Promatrajući kako broj uzgajivača jagoda, malina i bobičastog voća polako raste u Gorskom kotaru odlučili smo i mi pokušati. Počeli smo pred 6 godina. Osnovali smo obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo, registrirali se, nabavili sadnice, »oboružali« se početnim znanjem, te krenuli s pripremom zemljišta za sadnju, a olakšavajuća okolnost bila nam je to što ja s mamine strane imam u Ličkom polju zemljište pa smo na taj način izbjegli troškove kupnje ili iznajmljivanja zemljišta. Dobro je i to što smo, zahvaljujući tome što se moja obitelj već bavila poljoprivredom, imali i neke strojeve što nam je također olakšalo početak. U posao smo ušli s puno želje i volje, znanjem smo se oboružali iz pristupne literature, interneta i uz pomoć skradске Udruge "Borovnica". Sukladno iskustvima iz literature znali smo da je prva godina vrijeme ulaganja, a vraćanje uloženog slijedi tek nakon toga. Tako je i bilo pa smo, primjerice, ove godine u rekordnom roku prodali svu berbu, a interes je bio toliki da bismo, da smo mogli, prodali i dvostruko više!" govori Ivan dok njegova supruga Lidija dodaje kako su se baš zbog tako velikog interesa, bar za sada, opredijelili isključivo za prodaju čistih plodova.

"U daljoj budućnosti, ako sve bude išlo kako planiramo, vjerojatno ćemo krenuti i u preradu te od voća proizvoditi džemove, likere, sirupe, čak možda i rakiju. No, za sada za to nemamo vremena jer nam briga o jagodama i sama berba uzmu sve slobodno vrijeme. Štoviše,

Ive, Lidija i jagodice

Poticaji donose korist svima

Svakom proizvođaču i poljoprivredniku nužni su poticaji lokalne samouprave koji u konačnici koriste donose svima, smatraju Fabijanići. "Općina Fužine pomaže, ali mislim da bi ti poticaji mogli biti još širi i jači. Također, vrlo su korisni i istupi na raznim sajmovima poput Dana malina u Skradu gdje se uz prodaju mogu izmijeniti i korisni savjeti nas proizvođača, a sama priredba korisna je za promociju nas malih proizvođača", ističe Ivan Fabijanić.

Ivan i Lidija Fabijanić

za samu berbu moramo angažirati bar desetak berača jer sami, čak ni uz pomoć naših roditelja, ne bismo uspjeli sve pobrati i plasirati na tržište", govori Lidija dodajući kako je 5.000 sadnica, koliko ih oni sada imaju, maksimum o kojem se može voditi briga ako ti to nije glavni posao. "Procjene govore da plantaža od 10 do 12 tisuća jagoda osigurava četveročlanoj obitelji život. S obzirom na karakteristike Gorskog kotara i činjenicu da mi jagodom tržište možemo opskrbljivati kad proizvođači iz drugih krajeva to ne mogu, sigurno je da bi ovo mogao biti dobar posao za brojne goranske obitelji", smatraju Lidija i Ivan Fabijanić.

S posla na posao

Može li se bavljenje uzgojem jagoda preporučiti i drugim Goranima i stanovnicima Primorsko-goranske županije koji žive u planinskim ili brdskim dijelovima koji pružaju idealne uvjete za to, pitamo Fabijaniće koji odgovaraju potvrdno, ali ističu kako u ovaj posao ulaziti mogu samo oni koji su spremni puno, puno raditi. "Mi smo u njega ušli iz ljubavi, ali i želje da pojačamo financijsko stanje. U tome smo i uspješni, ali tek zahvaljujući ogromnoj količini rada pa se danas možemo pohvaliti da imamo jako dobre rezultate, ali nemamo baš slobodnog vremena", govore Fabijanići ističući kako za vrijeme berbe kraj posla na radnom mjestu znači početak posla na nasadu jagoda. ■■

Plantaža u Ličkom polju

Obnovljena staklena kapelica

Staklena kapelica vjerski je i turistički objekt

Riječ je o iznimno vrijednom i rijetkom spomeniku arhitektonske i sakralne graditeljske baštine, koji je stavljen u funkciju turizma

Napisala i snimila: M. Krajnović Zeljak

Ušumskom predjelu Krmpotske Luke, u selu Omar, duboko u novljanskom zaleđu, staklena kapelica Uzvišenja Svetog Križa, koja je obnovljena sredinom ove godine, svojim novim sjajem i ljepotom privlači brojne turiste, koji obilazeći vidikovce, planinarske staze i šetnice, ostaju bez riječi kada stanu pred taj secesijski biser.

Riječ je o iznimno vrijednom i rijetkom spomeniku arhitektonske i sakralne graditeljske baštine, koji je stavljen u funkciju turizma. Staklena kapelica raritet je u svjetskim razmjerima, izvedena je u metalnoj konstrukciji i sa staklenim pročeljem, stijenama i krovštem, a sastavni je dio stambeno-gospodarskog objekta sačuvanog u izvornom gabaritima i kamenim arhitektonsko-stilskim elementima. Prema kazivanju lokalnog stanovništva, kapelicu je dao podignuti Petar Krpan, zvan Samac, početkom dvadesetog stoljeća. Budući da se kapelica tada često koristila, uz nju je izgrađena i kamena cisterna kružnog tlocrta, ograđena niskim kamenim grlom bunara i opasana suhozidom. Zbog tih obilježja,

na prijedlog konzervatora, kapelica je obnovljena i upisana u itinerar značajnih objekata turističke ponude novljanskog i vinodolskog područja, koje se sve više okreće ruralnom turizmu.

Put do kapelice označen je turističkim info-pločama, a tiskani su i promidžbeni materijali.

Tijekom godina kapelica je bila devastirana, staklo debljine dva centimetra, navodno u vrijeme gradnje nabavljeno iz Beča, uglavnom je bilo razbijeno te je odlučeno, na prijedlog konzervatora, prići sanaciji. Vlasnik nekretnine na kojoj je sagrađena kapelica i kamena cisterna, Josip Brozović iz Njemačke, potpisao je izjavu kojom dopušta Gradu Novom Vinodolskom i Turističkoj zajednici Grada sanaciju i adaptaciju tih građevina te nesmetano korištenje u turističke svrhe.

Nakon temeljite restauracije i sanacije te kompletnog uređenja okoliša, sanacije kamenih cisterne, kapelicu su potkraj srpnja obišli župan primorsko-goranski Zlatko Komadina te novljanski gradonačelnik Oleg Butković sa suradnicima. Župan Komadina tom prigodom je rekao da Primorsko-goranska županija podržava sve projekte vezane

za očuvanje kulturne baštine i znamenite ličnosti, što treba valorizirati kroz turizam, a jedan od takvih projekata je i raritetna staklena kapelica Uzvišenja Svetog Križa u selu Omar. Županija je, naime, uz Grad Novi Vinodolski i Turističku zajednicu Grada Novog Vinodolskog, županijsku Turističku zajednicu i Hrvatske vode uložila u projekt sanacije kapelice 150 tisuća kuna. U sanaciji staklene kapelice ukupno je uloženo 550 tisuća kuna.

Novljanski gradonačelnik Oleg Butković tada je istaknuo da je kapelica plus turističkoj ponudi Grada Novog Vinodolskog, što će, uz ostale projekte koji se provode, potaknuti razvoj zaleđa, što je prednost, jer mnogi turisti i vjernici posjećuju kapelicu. Direktor TZ Grada Novog Vladimir Butković kaže da kapelicu dnevno posjeti do stotinjak osoba.

Radove na sanaciji izvela je građevinska tvrtka Izgradnja iz Crikvenice, nadzor su obavljali tvrtka Vukušić d.o.o. iz Rijeke i konzervatorica mr. sc. Gordana Grčić-Petrović, a restauraciju križa i oltara obavila je Vlatka Janjić. Kapelicu je 15. rujna blagoslovio nadbiskup riječki mons. Ivan Devčić. ■■

Konoba Bracera
Kvarnerska 1, Malinska
tel. 051/858-700
www.bracera.hr

Radno vrijeme:
ljeti od 12 do 23 sata
zimi od 10 do 23 sata

Konoba Bracera smještena u samom centru Malinske godinama je nezaobilazna stanica ljubitelja kvalitetne domaće hrane, posebice onih koji preferiraju riblje specijalitete. Članovi obitelji Šabalja, vrsni ribari koji su se na bavljenje ugostiteljstvom odlučili tražeći logičnu nadopunu svojih dotadašnjih aktivnosti (kojim se jednako predano i nadalje bave), u oku ugodnom ambijentu "po domaću" uređene konobe prohtjevima i onih najzahtjevnijih gurmana udovoljit će brojnim specijalitetima od ribe i morskih plodova, ali i ništa manje zamamnom ponudom mesnih jela.

U Braceri se uz svježu ribu može uživati i u različitim mesnim jelima pripremljenim ispod peke, u ognjštu smještenom pred očima gostiju, ali i u svim onim kulinarskim kreacijama zasnovanim na autohtonoj, pučkoj kuhinji Bodulje i primorskog kraja u kojoj dominiraju maneštre, šurlice, njoki, tripice, domaće kobasice i slična jela ponuđena i u obliku marenda. Bracera nudi i bogat izbor tjestenine koju ondje sami proizvode, jednako kao i kruh odnosno slastice. "Ljetni menu" ipak je uglavnom temeljen na ribi, i to onoj ulovljenoj tek koji sat prije posluživanja. Popularna otočna konoba otvorena je cijele godine, osim tijekom siječnja. ■■

Recept Ribarski pijat

Tanko izrezane filete brancina, inćuna i očišćene kozice tri do četiri dana marinirati u limunovom soku i octu. Tanko izrezani carpaccio brancina, marinirane filete inćuna i kozice položiti na posteljicu od nakratko "oparenog" motara i svježe rige. Sve ukasiti tanko narezanom kapulom i bosiljkom. Servirati uz marinirane tikvice i bruskete.

Carpaccio od brancina u slučaju potrebe duljeg čuvanja držati u smjesi limunova i narančina soka, maslinovog ulja te ružmarina.

Danas je previše lažnih vrijednosti, od kojekakvih celebrityja i ljudi koji to ni po čemu ne zaslužuju, ali su istaknuti u prvi plan. To zagušenje, najradije bih rekao - smećem, tjera me da potražim vrijednosti u prošlosti koje su nekada nešto značile i da njih onda prezentiram u javnosti i da kažem: evo, to je ta vrijednost, a ne ovo što se danas gura

Više sam radio ono što mi plaćaju nego ono što stvarno volim

Obično volim reći da sam odličan zanatlija. Kada mi naručiš projekt, ja ga zaista napravim maksimalno dobro koliko je to u mojoj moći i znanju

Razgovarao: Boris PEROVIĆ
Snimio: Petar FABIJAN

1 / SNIMILI STE FILM "ČUDESNO LIJEPA" KOJI PREZENTIRA PRIRODNU BAŠTINU PRIMORSKO-GORANSKE ŽUPANIJE. KAKO JE NASTAO TAJ PROJEKT I KAKVI SU NJEGOVI ODJECI?

- Projekt je nastao prije dvije i pol godine na inicijativu Javne ustanove Priroda koja je i formirana da brine o toj baštini. Kao autor imao sam sreću što sam se sreo s relativno mladom ekipom, koja je i vrlo ambiciozna i vrlo stručna. No, kada smo dogovorili taj posao bojao sam kako će to ispasti jer sam znao da nemamo ni financijskih, ni tehničkih, pa čak bih rekao niti stručnih kvaliteta da odradimo posao na način kako to gledamo u dokumentarcima npr. National Geografica ili BBC-a. A usporedba je bila neizbježna jer, kada smo projekt prezentirali, htio sam ići upravo u tom pravcu. Rezultat je ispao puno bolji od tih strahova. Osobno sam jako zadovoljan, a i rezultati su nam počeli pristizati. Film je uvršten u program dva velika festivala, jedan je Eko top film u Bratislavi u listopadu, a drugi Međunarodni festival turističkog i ekološkog filma Silafest, koji se održava na Srebrnom jezeru u Srbiji i ima vrlo visoki rejting u tom žanru. Nadam se da ćemo biti i u konkurenciji festivala turističkog filma u Splitu. To je jedna referenca da nismo napravili loše, a vidim i da su ljudi koji su pogledali film jako, jako ugodno iznenađeni.

2 / OVE GODINE OBILJEŽILI STE 30 GODINA UMJETNIČKOG RADA. PO ČEMU SEBE SMATRATE NAJPOZNATIJIM, A ŠTO VAM JE NAJDRAŽE ŠTO STE UČINILI?

- Napravio sam više od 120 raznoraznih filmova, a najpoznatiji moj uradak je svakako film "Ritam rock plemena", prvi cjelovečernji film o rock glazbi u ovom našem kraju. Osobno, kada bih baš morao odvojiti najuži krug, onda je to moj debitantski film "Podhum, 12. VII. 1942." i, recimo, film o Janku Poliću Kamovu "Janko Polić Kamov ili Vitez crne psovke". Ova tri filma mogao bih uvijek odvojiti, oni na neki način odražavaju moj filmski rad, autorstva, gdje sam ja bio nekakav autor. Nažalost, u ovih 30 godina malo puta sam stvarno radio ono što sam ja htio i volio, a najčešće sam radio ono za što sam bio plaćen i što su drugi htjeli da se napravi. I onda je bilo pravo umijeće da u naručenom projektu pronadeš neke motive, čak i neke autorske detalje, možda način pristupa. Obično volim reći da sam odličan zanatlija. Kada mi naručiš projekt, ja ga zaista napravim maksimalno dobro koliko je to u mojoj moći i znanju.

3 / TIH 120 FILMOVA SU NAJRAZLIČITIJIH TEMATIKA. ŠTO STE ZAPRAVO VI? KOJA TEMATIKA JE VAMA NAJBLIŽA?

- Povijesne teme me zapravo najviše zanimaju jer u njima čovjek može naći puno zanimljivih stvari, vrlo su konkretne. U današnjim filmovima, ako želiš ići malo profesionalnije, previše je politike, previše političara, previše je nekih lažnih vrijednosti, od kojekakvih celebrityja i ljudi koji to ni po čemu ne zaslužuju, ali su istaknuti u prvi plan. Tako da me to zagušenje, najradije bih rekao - smećem, tjera da potražim nekakve vrijednosti u prošlosti koje su nekada nešto značile i da njih onda prezentiram u javnosti i da kažem: evo, to je ta vrijednost, a ne ovo što se danas gura. Ili sam možda ja ipak u godinama kada dolazi do gubitka osjećaja

za ono što vidiš i nemaš pravog načina da to nekako prezentiraš.

4 / VAŠI SU FILMOVI DOBIVALI PUNO NAGRADE NA FESTIVALIMA. ŠTO VAM TE NAGRADE ZNAČE?

- Ja sam unaprijed znam domet svog filma i onda ga ne šaljem tamo gdje mu nije mjesto. Radim turističke filmove i šaljem ih na takve festivale. Ali svaka nagrada mi je draga jer ipak nekako udovoljava taštini. Dobiješ priznanje, zadovoljstvo da si dobro odradio posao. Dobio sam i nekoliko nagrada fonda Primorsko-goranske županije za unapređenje kulturnog stvaralaštva i moram priznati da mi je to bilo uvijek drago. Umjetnici svi pričaju o novcu, bogataši pričaju o umjetnosti. Očito je da svatko priča o onome što nema i što mu fali.

5 / OSNIVAČ STE I DIREKTOR ISTRA FILMA. KAKO I ZAŠTO JE NASTAO ISTRA FILM?

- Osnovali smo ga 1987. godine s grupom filmskih umjetnika, s namjerom da radimo po Istri, ali to se nije realiziralo jer Istra je dosta zatvorena za nas s ove strane Učke. Nastao je kao filmska radna zajednica, sada je to umjetnička organizacija. Naš najnoviji projekt je festival hrvatskih vjerskih filmova na Trsatu koji je ove godine dobro organiziran i odlično je prošao. Imam još jedan veliki projekt u planu koji mi, nažalost, već dvije godine ne prolazi, a koji bi, po meni, mogao istaknuti Rijeku i taj urbani turizam o kojem se u Rijeci govori, ali na kojem treba još itekako poraditi. Problem je što ne možemo naći generalnog sponzora jer u gradu Rijeci nema nekoga koji bi bio spreman to financirati. ■■

Primorsko-goranska županija

Adamićeva 10, 51000 Rijeka
T: ++385 51 351-600 F: ++385 51 212-948
info@pgz.hr • www.pgz.hr

Grad Rijeka

Korzo 16, 51000 Rijeka
T: ++385 51 209 333
F: ++385 51 209 520
protokol@rijeka.hr • www.rijeka.hr
Gradonačelnik: mr. sc. Vojko Obersnel
Predsjednica vijeća:
Dorothea Pešić-Bukovac

Grad Bakar

51222 Bakar, Primorje 39
T: ++385 51 455 710
F: ++385 51 455 741
gradonacelnik@bakar.hr • www.bakar.hr
Gradonačelnik: Tomislav Klarić
Predsjednik vijeća: Milan Rončević

Grad Cres

51557 Cres, Creskog statuta 15
T: ++385 51 661 950 / 661 954
F: ++385 51 571 331
grad@cres.hr • www.cres.hr
Gradonačelnik: Kristijan Jurjako
Predsjednik vijeća: Marčelo Damijanović

Grad Crikvenica

51260 Crikvenica,
Kralja Tomislava 85
T: ++385 51 455 400
F: ++385 51 242 009
info@crikvenica.hr
www.crikvenica.hr
Gradonačelnik: Damir Rukavina
Predsjednik vijeća:
prof. dr. sc. Dragan Magaš

Grad Čabar

51306 Čabar,
Narodnog oslobođenja 2
T: ++385 51 829 490
F: ++385 51 821 137
info@cabar.hr • www.cabar.hr
Gradonačelnik: Željko Erent
Predsjednik vijeća: Zdravko Tomac

Grad Delnice

51300 Delnice,
Trg 138. brigade HV 4
T: ++385 51 812 055
F: ++385 51 812 037
grad-delnice@ri.t-com.hr
www.delnice.hr
Gradonačelnik: Marijan Pleše
Predsjednik vijeća: Mladen Mauhar

Grad Kastav

51215 Kastav,
Zakona kastafskega 3
T: ++385 51 691 452
F: ++385 51 691 454
grad-kastav@ri.t-com.hr • www.kastav.hr
Gradonačelnik: Ivica Lukanović
Predsjednik vijeća: Dalibor Čiković

Grad Kraljevica

51262 Kraljevica,
Frankopanska 1A
T: ++385 51 282 450
F: ++385 51 281 419
gradska.uprava@kraljevica.hr
www.kraljevica.hr
Gradonačelnik: Josip Turina
Predsjednik vijeća: Alen Vidović

Grad Krk

51500 Krk,
Trg Josipa bana Jelačića 2
T: ++385 51 401 100 / 401 112
F: ++385 51 221 126 / 401 151
grad-krk@ri.t-com.hr
www.grad-krk.hr
Gradonačelnik: Darijo Vasilčić
Predsjednik vijeća: Josip Staničić

Grad Mali Lošinj

51550 Mali Lošinj,
Riva lošinskih kapetana 7
T: ++385 51 231 056
F: ++385 51 232 307
gradonacelnik@mali-losinj.hr
tajnik@mali-losinj.hr • www.mali-losinj.hr
Gradonačelnik: Gari Cappelli
Predsjednik vijeća: Anto Nedić

Grad Novi Vinodolski

51250 Novi Vinodolski,
Trg Vinodolskog zakona 1
T: ++385 51 245 045
F: ++385 51 244 409
gradonacelnik@novi-vinodolski.hr
www.novi-vinodolski.hr
Gradonačelnik: Oleg Butković
Predsjednik vijeća: Neven Pavelić

Grad Opatija

51410 Opatija, Maršala Tita 3
T: ++385 51 701 322
F: ++385 51 701 316
grad.opatija@opatija.hr • www.opatija.hr
Gradonačelnik: Ivo Dujmić
Predsjednik vijeća: O'Brien Sclaulnich

Grad Rab

51280 Rab,
Trg Municipium Arba 2
T: ++385 51 777 460
F: ++385 51 724 777
tajnica@grad-rab.com • www.rab.hr
Gradonačelnik: Zdenko Antešić
Predsjednik vijeća: Berislav Dumić

Grad Vrbovsko

51326 Vrbovsko,
Goranska ulica 1
T: ++385 51 875 115 / 875 228
F: ++385 51 875 008
gradsko.poglavarstvo.vrbovsko@ri.t-com.hr
Gradonačelnik: Željko Mirković
Predsjednik vijeća: Dražen Mufić

Općina Baška

51523 Baška, Palada 88
T: ++385 51 750 550
F: ++385 51 750 560
opcina-baska@ri.t-com.hr
www.baska.hr
Općinski načelnik: Toni Jurančić
Predsjednik vijeća: dr. Ivan Jurančić

Općina Brod Moravice

51312 Brod Moravice,
Stjepana Radića 1
T: ++385 51 817 180 / 817 355
F: ++385 51 817 002
opcina.brod.moravice1@ri.t-com.hr
www.brodmoravice.hr
Općinski načelnik: Dragutin Crnković
Predsjednik vijeća: Branimir Svetličić

Općina Čavle

51219 Čavle, Čavle 206
T: ++385 51 208 310
F: ++385 51 208 311
opcina.cavle@ri.t-com.hr • www.cavle.hr
Općinski načelnik: Željko Lambaša
Predsjednik vijeća: Josip Čargonja

Općina Dobrinj

51514 Dobrinj, Dobrinj 103
T: ++385 51 848 344
F: ++385 51 221 126 / 401 151
opcina-dobrinj@ri.t-com.hr
www.dobrinj.com
Općinski načelnik: Neven Komadina
Predsjednik vijeća: Alen Šamanić

Općina Fužine

51322 Fužine,
Dr. Franje Račkog 19
T: ++385 51 829 500 / 829 503
F: ++385 51 835 768
opcina-fuzine@ri.t-com.hr
www.fuzine.hr
Općinski načelnik: Marinko Kauzlarčić
Predsjednik vijeća: Đuro Radošević

Općina Jelenje

51218 Dražice,
Dražičkih boraca 64
T: ++385 51 208 080
F: ++385 51 208 090
opcina.jelenje@ri.t-com.hr
www.jelenje.hr
Općinski načelnik: Branko Juretić
Predsjednik vijeća: Damir Maršanić

Općina Klana

51217 Klana, Klana 33
T: ++385 51 808 205
F: ++385 51 808 708
opcina@globalnet.hr • www.klana.hr
Općinski načelnik: Matija Laginja
Predsjednik vijeća: Dorijan Valenčić

Općina Kostrena

51221 Kostrena,
Sv. Lucija 38
T: ++385 51 209 000
F: ++385 51 289 400
opcina-kostrena@ri.t-com.hr
www.kostrena.hr
Općinski načelnik: Miroslav Uljan
Predsjednica vijeća: Ankica Lörinc

Općina Lokve

51316 Lokve,
Šetalište Golubinjak 6
T: ++385 51 831 336 / 831 255
F: ++385 51 508 077
opcina@lokve.hr • www.lokve.hr
Općinski načelnik: Anton Mihelčić
Predsjednik vijeća: Vladimir Habazin

Općina Lopar

51281 Lopar, Lopar BB
T: ++385 51 775 593
F: ++385 51 775 597
tajnik@opcina.lopar.hr
www.opcina-lopar.hr
Općinski načelnik: Alen Andreškić
Predsjednik vijeća: Damir Paparić

Općina Lovran

51415 Lovran,
Šetalište maršala Tita 41
T: ++385 51 291 045
F: ++385 51 294 862
opcina.lovrana@ri.t-com.hr
www.opcinalovran.hr
Općinski načelnik: Emil Gržin
Predsjednica vijeća: Đurđica Tancabel

Općina Malinska-Dubašnica

51511 Malinska,
Lina Bolmarčića 22
T: ++385 51 750 500
F: ++385 51 859 322
info@malinska.hr • www.malinska.hr
Općinski načelnik: Anton Spicijarić
Predsjednik vijeća: Josip Sormilić

Općina Matulji

51211 Matulji,
Trg Maršala Tita 11
T: ++385 51 274 283
F: ++385 51 274 114
info@matulji.hr • www.matulji.hr
Općinski načelnik: Mario Čiković
Predsjednik vijeća: Željko Grbac

Općina Mošćenička Draga

51417 Mošćenička Draga,
Trg slobode 7
T: ++385 51 737 536 / 737 621
F: ++385 51 737 210
mosc-draga-opcina@ri.t-com.hr
Općinski načelnik: Ratko Salamon
Predsjednik vijeća: Nedeljko Dražul

Općina Mrkopalj

51315 Mrkopalj, Stari kraj 3
T: ++385 51 833 131
F: ++385 51 833 101
opcina-mrkopalj@ri.t-com.hr
www.mrkopalj.hr
Općinski načelnik: Ivica Padavić
Predsjednik vijeća: Mario Blašković

Općina Omišalj

51513 Omišalj, Prikešte 11
T: ++385 51 661 970
F: ++385 51 661 980
opcina@omisalj.hr • www.omisalj.hr
Općinski načelnik: Tomo Sparožić
Predsjednik vijeća: Nikola Dapčić

Općina Punat

51521 Punat, Novi put 2
T: ++385 51 854 140
F: ++385 51 854 840
opcina-punat@ri.t-com.hr
www.opcina.punat.hr
Općinski načelnik: Mladen Jurančić
Predsjednik vijeća: Marijan Kereži

Općina Ravna Gora

51314 Ravna Gora,
Ivana Gorana Kovačića 177
T: ++385 51 829 450
F: ++385 51 829 460
opcina-ravna-gora@ri.t-com.hr
www.ravnagora.hr
Općinski načelnik: Anđelko Florijan
Predsjednica vijeća: Jasna Škorić

Općina Skrad

51311 Skrad,
J. Blaževića Blaža 8
T: ++385 51 810 680 / 810 620
F: ++385 51 810 680
opcina.skrad@ri.t-com.hr • www.skrad.hr
Općinski načelnik: Damir Grgurić
Predsjednik vijeća: Ivan Crnković

Općina Vinodolska

51253 Bribir, Bribir 34
T: ++385 51 248 006
F: ++385 51 248 007
pravna@vinodol.hr
www.vinodol.hr
Općinski načelnik: Ivica Crnić
Predsjednica vijeća: Olga Antončić Dukić

Općina Viškovo

51216 Viškovo, Vozišće 3
T: ++385 51 503 770 / 503 772
F: ++385 51 257 521
nacelnik@opcina-viskovo.hr
www.opcina-viskovo.com
Općinski načelnik: Goran Petrc
Predsjednik vijeća: Igor Rubeša

Općina Vrbnik

51516 Vrbnik, Trg Škujica 7
T: ++385 51 857 099 / 857 310
F: ++385 51 857 099
opcina-vrbnik@ri.t-com.hr
www.opcina-vrbnik.hr
Općinska načelnica: Marija Dujmović-Pavan
Predsjednik vijeća: Slavko Zahija

Župan: Zlatko Komadina**Zamjenici:** prof.dr.sc. Vidoje Vujić, Nada Turina-Đurić**Predsjednik Skupštine:** Marinko Dumanić

● gradovi

● općine

OPĆI PODACI

Ukupno stanovništvo.....	305.505
Najviše stanovnika	
Grad Rijeka.....	144.043
Najmanje stanovnika	
Općina Brod Moravice.....	985
Gradova.....	14
Općina.....	22
Naselja.....	510

STRUKTURA PRIHODA PO DJELATNOSTIMA

Trgovina.....	43 %
Prerađivačka industrija.....	23,4 %
Prijevoz, skladištenje i veze.....	9,1 %
Građevinarstvo.....	8,4 %
Poslovanje nekretninama, iznajmljivanje i poslovne usluge.....	7,4 %
Hoteli i restoranti.....	4,5 %

INFRASTRUKTURA

Ceste.....	3.490 km
Željeznice.....	135,5 km
Luke.....	86
Zračne luke.....	4

GOSPODARSTVO

Udio Županije u ukupnom prihodu Republike Hrvatske.....	5,6 %
Izvoz roba.....	563 milijuna USD
Uvoz roba.....	1072 milijuna USD
TERITORIJ	
Površina kopna.....	3.588 km²
Dužina morske obale.....	1.065 km
Najveći otoci	
Cres i Krk.....	40.578 ha
Najmanji otok.....	
Boljkovac (Rab).....	0,11 ha
Najviši planinski vrh	
Kula - Bjelolasica.....	1.534 m.n.v.
Najviše naselje	
Begovo Razdolje.....	1.060 m.n.v.

Izvori statističkih podataka: Hrvatska
gospodarska komora-Županijska komora Rijeka;
Statistički ljetopis Primorsko-goranske županije
2008. Odsjek za statistiku Ureda državne uprave
u Primorsko-goranskoj županiji i FINA
Gospodarski podaci se odnose na 2008. godinu.

Županijski upravni odjeli:**Kabinet župana**

Adamićeva 10/III, Rijeka
T ++385 51 351 604
F ++385 51 351 643
kabinet@pgz.hr
v. d. voditeljica: Nada Milošević

Ured Županije

Adamićeva 10/IV, Rijeka
T ++385 51 351 612
F ++385 51 351 613
ured.zupanije@pgz.hr
skupstina@pgz.hr
v.d. predstojnika: Branko Škrobonja

Ured unutarnje revizije

Adamićeva 10/III, Rijeka
T ++385 51 351 642
F ++385 51 351 643
unutarnja.revizija@pgz.hr
v.d. predstojnica Melita Raukar

Upravni odjel za turizam, poduzetništvo i poljoprivredu

Žrtava fašizma 17, Rijeka
T ++385 51 301 200
F ++385 51 212 182
gospodarstvo@pgz.hr
v.d. pročelnika: Berislav Tulić

Upravni odjel za pomorstvo, promet i veze

Ciottina 17b/I, Rijeka
T: ++385 51 351 952
F: ++385 51 351 953
pomorstvo@pgz.hr
v.d. pročelnika: Nikola Mendrića

Upravni odjel za proračun i financije

Adamićeva 10/VI, Rijeka
T: ++385 51 351 672
F: ++385 51 351 673
proracun@pgz.hr
financije@pgz.hr
v.d. pročelnice: Bosiljka Kalčić

Upravni odjel za obrazovanje, kulturu i sport

Ciottina 17b/I, Rijeka
T: ++385 51 351 882
F: ++385 51 351 883
skolstvo@pgz.hr
društvene.djelatnosti@pgz.hr
v.d. pročelnice: mr. sc. Jasna Blažević

Upravni odjel za upravljanje imovinom i opće poslove

Splitska 2/I, Rijeka
T: ++385 51 351 822
F: ++385 51 351 803
imovina@pgz.hr
v.d. pročelnice: Branka Ivandić

Upravni odjel za zdravstvenu zaštitu i socijalnu skrb

Ciottina 17b/I, Rijeka
T: ++385 51 351 922
F: ++385 51 351 923
zdravstvo@pgz.hr,
socijalna.skrb@pgz.hr
v. d. pročelnika: mr. sc. Ivo Afrić

Upravni odjel za graditeljstvo i zaštitu okoliša

Riva 10/I, Rijeka
T ++385 51 351 202
F ++385 51 351 203
graditeljstvo@pgz.hr,
komunalne.djelatnosti@pgz.hr
Pročelnica:
dr. sc. Koraljka Vahtar-Jurković

Ustanove u kulturi i javne ustanove PGŽ

Pomorski i povijesni muzej Hrvatskog primorja
Muzejski trg 1,
51000 Rijeka
Ravnateljica:
Margita Cvjetinović Starac
T: ++385 51
213-578, 335-772
F: ++385 51 213-578
pomorski-povijesni-muzej
@ri.htnet.hr

Prirodoslovni muzej
Lorenzov prolaz 1,
51000 Rijeka
Ravnatelj:
Marin Kirinčić
T: ++385 51 553-669
F: ++385 51 553-669
primmuzri@ri.htnet.hr
www.prirodoslovni.com

Ustanova Ivan Matetić Ronjgov
Ronjgi 1, 51516 Viškovo
Ravnatelj: Darko Čargonja
T: ++385 51 257-340
F: ++3

AKCIJA PRIMORSKO-GORANSKE ŽUPANIJE I NOVOG LISTA

Moj najljepši vrt

Pod pokroviteljstvom Primorsko-goranske županije, a u okviru nedjeljnog priloga Novog lista "Zelena nit", traje akcija "Moj najljepši vrt". Cilj akcije je ukazati na važnost uzgajanja kultura i njihovu raznolikost na području Županije, a kroz zapise o vrtovima (is)pričati svakodnevne priče o ljudima našega kraja. U obzir za natjecanje dolaze vrtovi, okućnice i balkoni, s područja cijele Primorsko-goranske županije.

Prijave, odnosno poziv novinarima da vas posjete, zajedno s najviše tri fotografije vašeg vrta (veličine do 500 kb) i kraćim opisom, moguće je poslati na mail:

zelena.nit@novolist.hr
ili zemaljsku adresu:
Novi list (za Zelenu nit)
Zvonimirova 20 a
51000 Rijeka

STRUČNI ŽIRI AKCIJE "MOJ NAJLJEPŠI VRT":

Mirta Blažević dipl. ing. agr., Željko Peran, ing. agr. (Hrvatski zavod za poljoprivrednu savjetodavnu službu), Bia Gec dipl. ing. uređenja krajobraza (Čistoća, Rijeka), Berislav Tulić, dipl. inž. (PGŽ, pročelnik Upravnog odjela za turizam, poduzetništvo i poljoprivredu) i urednica priloga Jelena Sedlak

Koncem rujna 2010. Stručni žiri će proglasiti pobjednike ovog dijela akcije i to tri prvoplasirana, koji će biti nagrađeni prigodnim nagradama.

DOBITNICI NAGRADNE KRIŽALJKE IZ 21. BROJA ZIP-a (pristiglo 370 koverti, dopisnica i razglednica)

Ručak/večere za dvije osobe u restoranu "Stancija Kovačić" Rukavac

Miranda Crepulja
Drage Šćitara 2
51 000 Rijeka
Andelka Magaš
Franje Belulovića 6
51 000 Rijeka
Milvana Marčelja
Jelovičani 20
51 215 Kastav
Poklon bon za kupnju eko-proizvoda u zadrugi „Zelena i plavo“

Ana Bukvić
V. Čerine 2
51 215 Kastav
Miroslav Butorac
Korzo hrvatskih branitelja 21
51 250 Novi Vinodolski
Tatjana Rubčić
Radetići 7
51 211 Matulji
Monografija Petra Trinajstića „Primorsko-goranska županija“

Branko Furdin
I. Ferenčica 61/III
10 000 Zagreb
Radojka Grbac
Sveti Kuzam 32
51 223 Škriljevo
Andrina Sindičić
Braće Ružića 8
51 000 Rijeka
Knjiga „Školski brodovi Pomorske škole Bakar“

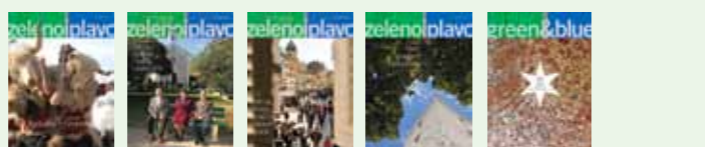
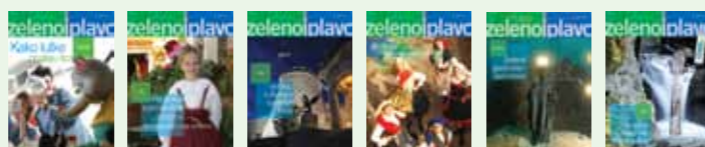
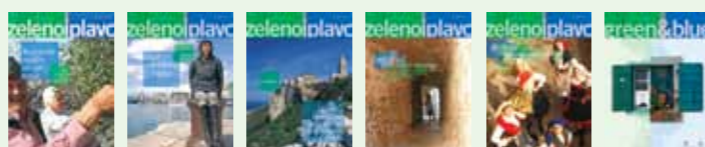
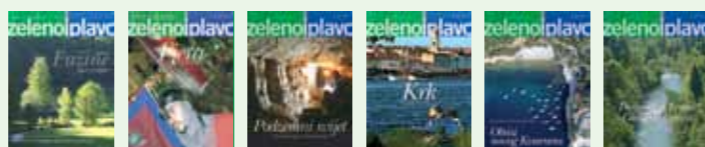
Josipa Keretić
Jelenj 30
51 218 Dražice
Donald Kovačević
Omladinska 11
51 222 Bakar
Nikola Mudrovčić
Kralja Tomislava 43
51 250 Novi Vinodolski

Knjiga Josipa Deželjina „Rab kroz stoljeća“
Zdenka Jelušić
Banj 64
51 262 Kraljevica
Eugen Keretić
Bujska 11
51 000 Rijeka
Valentina Maraković
Bežjaki 1B
51 216 Viškovo
Knjiga Dragana Ogurlića i Voje Radoičića „Štorije“

Jurica Cabrijan
Hreljin 115
51 226 Hreljin
Ivica Drašković
Ilica 156
10 000 Zagreb
Željko Rožman
I. Gorana Kovačića 93
51 326 Vrbovsko
Ivan Tomičić
Trg ružmarina 2
51 512 Njivice
Stjepan Vidušić
A. Starčevića 71
31 550 Valpovo
Poklon komplet PGŽ (kemijska + držač za torbu)

Stanislava Brašnić
N.N. Cikovići 147
51 215 Kastav
Erika Lulić
Silvire Tommasini 8
51 550 Mali Lošinj
Romana Pelčić
Principi 78B
51 213 Jurđani
Katarina Perkić
Dobriše Cesarica 10
51 000 Rijeka
Lea Šumanovac
Strossmayerova 107 D
32 275 Bošnjaci

Komplet "EU tjedan u PGŽ" (blok + trakica za mobitel) Slobodan Bošković
Zdravka Kučića 13
51 000 Rijeka
Boris Butković
Mate Lovraka 2
51 000 Rijeka
Jelena Crljenko
Kricin 16
51 523 Baška
Biserka Čurčija
Marmontova aleja 22A
47 000 Karlovac
Mateo Forempoher
Veberova 388
51 222 Bakar
Sergio Gallat
Franje Čandeka 36
51 000 Rijeka
Zrinka Grgić
Bujska 15
51 000 Rijeka
Nada Matulić
Senjska cesta 168
51 222 Bakar
Karmen Matulja-Belle
Kastavska cesta 13
51 211 Matulji
Igor Pahljina
dr. Andrije Štampara 16
35 400 Nova Gradiška
Mate Pečanić
Krpmote 5
51 252 Klenovica
Silvana Skender
Bna Josipa Jelačića 2
51 300 Delnice
Biserka Škiljan
Hrusta 5a
51 260 Crikvenica
Zorica Tomac
Augusta Senoe 2
51 3000 Delnice
Sandra Šimac
Cambierieva 1
51 000 Rijeka

Predbiježi se i besplatno primaj poštom magazin Primorsko-goranske županije **zelenoiplavo**
info@pgz.hr • www.pgz.hr • tel: 051 / 351 612

Impressum: zelenoiplavo, magazin PGŽ • ISSN 1845-5220 • Izlazi 4 puta godišnje • Godina VI • Broj 22 • Rujan 2010. • **Izdavač:** Primorsko-goranska županija, Adamićeva 10, Rijeka • info@pgz.hr • www.pgz.hr • tel: 051 / 351 612 • **Za izdavača:** Zlatko Komadina • **Odgovorni urednik:** Branko Škrobonja • **Glavni urednik:** Dragan Ogurlić • **Autori tekstova:** Dragan Ogurlić, Marinko Krmptić, Boris Perović, Barbara Čalušić, Slavica Kleva, Mladen Trinajstić, Mira Krajnović Zeljak, Zdravko Kleva, Branko Škrobonja (kronika) • **Fotografije:** Petar Fabijan, Marinko Krmptić, Mladen Trinajstić, Sandro Rubinić, Mira Krajnović Zeljak, Damir Škomrtlj • **Naslovnica:** Sandro Rubinić • **Ilustracija:** Vjekoslav Vojo Radoičić • **Lektor:** Jasna Škorić • **Likovno oblikovanje:** Ivica Oreb • **Marketing i produkcija:** Makol marketing, Rijeka, narudžba oglasa na e-mail: makol@makol.hr ili fax 051 / 677 226 • **Tisak:** Radin, Sv. Nedjelja • **Naklada:** 15.000 • Idući broj magazina "Zelena i plavo" izlazi u prosincu 2010.

AUTOR: ANTRAKS	OŠTRI LJUDI, NEMILO- SRDNICI	TRENER "DINAMA" HALILHOĐIĆ	PREDSTOJNIK SAMOSTANA	NAJPOZNA- TJE DJELO KNJIŽEVNIKA IZ KRIŽALJKE	DIRK NOWITZKI	HRVATSKI KNJIŽEVNIK IZ BRSEČA	ZAKOVICA (NJEM.)	Slike iz Brseča														
BIVŠI MINISTAR FLEGO																						
IZVORNI NAZIV ZA USKRSNJI OTOK																						
NARODNI SVEČENIK, MONS. JOSIP						GORAN TRIBUSON TREĆI MJESEC, OŽUJAK																
DERIVAT NAFTE, PRIRODNI ASFALT																						
IVANA DELAC			PJEVAČICA SEGON BIATLONAC, JAKOV												SNAGA, MOĆ	NAJVEĆI KONTINENT NA ZEMLJI	SVEČANI PLES	OVITAK KNJIGE	"TONA"	NALJEPNICA	MORSKA RIBA, PAUK	
JAPAN		NAŠA SKLJAŠICA, MATEA GUDAČI INSTRUMENTI										DIVERZANT KVARNERSKI OTOK										
PUSTOLOV- STVO																				TANTAL PUKOTINE U STIJENAMA UZ MORSKU OBALU		
AUTO- MOBILIST LAUDA						GRAD NA LOŠINJU PROSTORI ZA DRŽANJE GMAZOVA																
IVICA OLIĆ			ZASTRAJELO IME ZA ANTIMON NASELJE KOD N. GRADIŠKE														"TOA KILA KITU" POTICAJ RI- JECIMA KOJA DA ŠTO UČINI				VATERPOLIST PADOVAN	
	GRAD U SREDIŠNJOJ BUGARSKOJ POSTOJBINA, ZAVICAJ												NANCY OD MILJA RED, SLJED						MAGAREČI GLAS, NJAK PJEVAČICA PRISELAC			
UMJETNIK, KIPAR BRSEČAN, LJUBO																	TAL. OBITELJ GRADITELJA VIOLINA AGAMEMNO- NOV UBOJICA					
KISIK		UTAKNUTI PJEVAČ VITASOVIĆ												ZEMLJA FARAONA NOGOMETNI KLUB IZ SOLUNA								
JAK, DOBRO NJEGOVAN MAČAK										SELO NA BRSEČINI "TEST OBJECT LIST"											"OPSEG" ORGAN VIDA	
PRIPADNIK MUSLIMAN- SKE SEKTE U SIRIJU														OZIDANE I UREĐENE MORSKE OBALE "SHUT UP"							JEDINICA ELEKTRICNOG OTPORA SPLIT	
PSEUDONIM KNJIŽEVNIKA IZ KRIŽALJKE																						
TENISAČICA MUAČIKA											UMJETNIK KOJI IZRAĐUJE CRTEŽE UZ TEKST											

Rješenja traženih pojmova i vašu adresu (najjeftinije na dopisnici), pošaljite (ili osobno donesite) do 25. studenoga 2010. g na adresu:

Primorsko-goranska županija
Magazin "Zelena i plavo" (za nagradnu križaljku), Adamićeva 10, 51000 Rijeka
Izvlačenje dobitnika bit će 25. studenoga 2010. g na Kanalu RI u emisiji "Od mora do gorja – Županijske teme", a rezultate objavljujemo u sljedećem broju.

Rješenja traženih pojmova iz prošlog broja:

Naselje u zaleđu Novog: KRMPOTE; Pravi akt iz 1288, Vinodolski: ZAKONIK; Nekadašnje ime Novog Vinodolskog: NOVI GRAD; Slavni Novljanin, književnik Ivan: MAŽURANIĆ; Najljepša beračica grožđa, Ružica: VINODOLA; Primorsko mjesto blizu Novog: POVILE

Nagrade za točne odgovore iz ove križaljke

3 ručka/večere za dvije osobe u konobi "Bracera", Malinska
3 poklon bona za kupnju eko-proizvoda u zadrugi "Zelena i plavo"
3 foto-monografije Petra Trinajstića "Primorsko-goranska županija"
3 knjige Dragana Ogurlića i Voje Radoičića "Štorije"
3 knjige Josipa Deželjina "Rab kroz stoljeća"
5 knjiga "Josip Uhač – Život i djelo"
5 knjiga "Tajne otoka Krka" i "Svita s dvora riječkog kolodvora"
5 kompleta poklona PGŽ (torba, majica, jastučić)
10 novogodišnjeg kompleta PGŽ (rokovnik + kalendar)
10 CD Dječjeg festivala "Kvamerić 2010"

Storije

Prče iz primorsko-goranskog kraja

Djevojka isprosila dragoga

U jednom našem velikom primorskom gradu živjela je jedna lijepa djevojka kod svoje stare matere, koja je bila jako bogata i živjela je u velikoj vili. Ali stara nije nikamo puštala svoju mladu kćer, već je ova stalno bila u kući zatvorena. Sirota je djevojka stalno plakala, strahujući da se nikad neće udati kad je stara nikamo ne pušta.

Ali imale su i jednu staru kuharicu. Ta je mudra kuharica savjetovala mladu da ne plače toliko, nego da se radije moli kamenj figurici sv. Antona, pa će joj on donijeti sreću. Mlada ju je poslušala i molila se pred kipićem sv. Antona svaki dan po tri puta. Molila je tako sveca devet dana da usliši njene želje, ali nitko nije dolazio. Najzad se ona razjedi i baci figuricu preko prozora na cestu.

No baš u taj tren cestom je prolazio jedan jako zgodan mladić kojega je kipić pogodio ravno u glavu. Mladić je od boli počeo vikati i plakati, a onda se srušio nasred ceste kao da je mrtav.

Ljudi su mu priskočili u pomoć, počeli ga polijevati vodom, a kad je malo došao k sebi, odnijeli su ga u vilu gdje je živjela ona samotna sinjorina koja ga je kipićem pogodila. Dok je on bolovao, djevojka ga je brižljivo pazila i dvorila, kupovala mu svakojake lijekove, plaćala mu liječnike i činila sve samo da ozdravi. I tako, malo-pomalo, zaljubili su se njih dvoje jedno u drugo, a kad je mladić potpuno ozdravio, lijepo su se i vjenčali.

I tako je sv. Anton osamljenoj djevojci ipak donio sreću.

20 - 22 listopad 2010

Hotel Milenij
Opatija, Croatia

MEĐUNARODNA MULTIDISCIPLINARNA KONFERENCIJA O
MORU, TRANSPORTU I LOGISTICI

NAJNOVIJI RAZVOJ VRHUNSKJE TEHNOLOGIJE I
INOVATIVNIH POSLOVNIH MODELA U MEĐUNARODNOJ
POMORSKOJ INDUSTRIJI TRANSPORTA I LOGISTIKE

Visoko pokroviteljstvo

Gđa. Jadranka Kosor

Predsjednica Vlade Republike Hrvatske

Učešće uvažanih međunarodnih institucija i udruženja

EU Commission, *Brussel, Belgium*

World Bank, *Washington D.C., U.S.A.*

International MultiModal Transport Association, *Geneva, Switzerland*

European Sea Ports Association, *Brussel, Belgium*

MedCruise, *Barcelona, Spain*

Organizatori

Lučka uprava Rijeka

Pomorski fakultet u Rijeci

www.marlogistics.eu

<http://val.pfri.hr/>

www.portauthority.hr

PUTO
VIMA
FRAN
KOPANA

Grobnik

Grobnički kaštel nalazi se na strateški vrlo povoljnom položaju koji dominira Grobničkim poljem. Naseljen je, vjerojatno, od prapovijesti, a 1225. godine postao je vlasništvo krčkih knezova Frankopana. Grobnik nasljeđuje Katarina, žena kneza Nikole Zrinskoga, zadnja od loze Frankopana. Nakon neuspjele urote 1671. i pogibije Petra Zrinskog i Krste Frankopana, grad su opljačkali karlovački časnici i vojnici.

Primorsko - goranska županija
Adamićeva 10
HR - 51000 Rijeka

+385 51 351 600
info@pgz.hr
www.pgz.hr

primorsko
goranska
županija